

**Завдання для підготовки
учнів та студентів до участі в
мовно-літературних олімпіадах,
конкурсах**

*Друкується за рішенням вченої ради Кіровоградського обласного інституту
післядипломної педагогічної освіти імені Василя Сухомлинського*

Кіровоград
2013

Автори :

В.М.Нудний, заступник директора з навчально-організаційної діяльності КОППО імені Василя Сухомлинського

Г.В.Мінич, методист науково-методичної лабораторії гуманітарно-естетичних дисциплін КОППО імені Василя Сухомлинського

І.А.Маранська, методист науково-методичної лабораторії гуманітарно-естетичних дисциплін КОППО імені Василя Сухомлинського

У посібнику подаються варіанти завдань II (районного) та III (обласного), фінальних етапів олімпіади з української мови та літератури, Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика, Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка.

Запропоновані матеріали можуть стати в пригоді вчителям української мови та літератури, вчителям початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів, методистам, студентам вищих навчальних закладів.

Рецензенти:

Зубак Л.О., доцент кафедри української літератури КДПУ імені В.Винниченка, кандидат філологічних наук;

Рожанчук І.В., вчитель-методист української мови та літератури комунального закладу «Навчально-виховне об'єднання – «Спеціалізований загальноосвітній навчальний заклад школа I ступеня «Гармонія» - гімназія імені Тараса Шевченка – центр позашкільного виховання «Контакт» Кіровоградської міської ради.

Відповідальний за випуск – Корецька Л.В.

©КОППО, 2013

Кожна дитина по-своєму неповторна. Вона приходить у цей світ, щоб творити своє життя, знайти себе: хтось здібний до музики, образотворчого мистецтва, художньої праці, хтось до математики, хтось пише вірші, оповідання. Здібні учні можуть без спеціальних вправ і вказівок учителя самостійно здійснювати узагальнення матеріалу. В таких дітей проявляється гнучкість мислення. Вони вміють побачити в буденному незвичне, в очевидному – неймовірне, їх називають «чомусиками». Це учні, в яких добре розвинена пам'ять. Вони запам'ятовують великий об'єм матеріалу і надовго його зберігають.

Виявлення здібних учнів - це тривалий і відповідальний процес.

Ніякі здібності не можна розвинути без відповідних знань, умінь, без уважності, наполегливості. Досвід показує, що реалізація потенціалу здібних учнів є актуальним завданням сучасної освіти, яке визначає основні напрями щодо роботи з такою категорією школярів.

Головні умови ефективної організації роботи зі здібними учнями:

- відхід від форм і методів навчання, які гальмують розвиток дитини й не залишають місця вільному вибору видів і методів її самостійної інтелектуально-творчої діяльності;
- заохочення будь-яких навчальних та творчих успіхів;
- активне запровадження гуманістичних моделей і технологій спілкування, навчання, виховання.

Мета розвитку обдарованих дітей – допомогти їм реалізувати свої індивідуальні якості, не загубитися в «сірій масі» учнів. У розвитку здібностей важливе значення має забезпечення та розширення інформованості в тих галузях, які цікавлять дітей. Організація для них різноманітної діяльності є обов'язком педагога.

Основні види роботи з філологічно обдарованими учнями. Передусім, це надання їм можливості виконувати більший обсяг навчальних завдань. При цьому має бути витриманий оптимальний обсяг додаткової роботи, щоб уникнути перевантаження.

Збільшення кількості завдань варто поєднувати з обов'язковим підвищенням їх складності. Це сприяє інтелектуальному розвитку, стає ефективним засобом формування здібностей вихованців. Тому ми стали активніше застосовувати найсучасніші й найбільш оптимальні методи, прийоми і форми роботи на уроках. Обов'язковим є те, щоб під час занять з обдарованими дітьми було виокремлено питання проблемності, пошуку, учнівського дослідження, вправи на розвиток творчої уяви, образного мислення, спостережливості, словникова робота, мовні ігри тощо.

Важливе місце в системі розвитку здібностей займає самостійна робота учнів, тому що ефективність роботи школяра визначається його розумовою активністю. Мислення має відображатись у діяльності, лише тоді на уроці будуть думати всі, не буде неухажних. Учень як творча особистість розкривається під час написання творчих робіт. Саме творчі роботи є наслідком довгої і серйозної інтелектуальної праці. Під час підготовки до написання роботи учень опрацьовує багато літературних джерел, отримує нові знання, аналізує їх. Все це дає змогу дитині проявитися як особистості, розкрити свої здібності.

На уроках мови доцільно дати учням завдання написати твір-мініатюру (враховуючи культурологічну тему). Доречним буде скласти діалог, використовуючи ті синтаксичні конструкції, морфологічні одиниці, які було вивчено. Таким чином перевіряється не тільки засвоєння матеріалу, але й уміння використовувати вивчене у мовленні, мотивується необхідність здобутих знань у житті, спілкуванні з людьми. У старших класах слід поєднати творче завдання із завданням теоретичного матеріалу уроку. Це може бути, наприклад, твір-мініатюра з використанням або дієслів теперішнього часу, або якісних прикметників, або односкладних означено-особових речень тощо. Крім того, учні мають чи то визначити рід, число, відмінок прикметників, чи то визначити вид, дієвідміну вжитих ними дієслів.

Дуже важливо, щоб усі творчі роботи вчитель ретельно й доброзичливо проаналізував і в кожній знайшов те позитивне, що заслуговує на похвалу. Тільки в такому разі в дітей не зникне бажання вдосконалювати свої творчі вміння.

Отже, при підготовці до олімпіади, конкурсів особливу увагу слід звертати не тільки на знання шкільної програми, не на механічно зазубрених «правилах та виключеннях», а на лінгвістичні обдарованості учня, в його вільному володінні словом, в умінні висловити свою любов до його смислових і художніх багатств.

Пропонуємо варіанти завдань II (районного) та III (обласного) фінальних етапів олімпіади з української мови та літератури, Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика, Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка.

Автори

ЗАВДАННЯ II (РАЙОННОГО) МІСЬКОГО ЕТАПУ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ ОЛІМПІАДИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

7 КЛАС
УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Зробіть синтаксичний розбір речення, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є. Виконайте фонетичний аналіз підкресленого слова.
Вересень уже запалив осінні вогнища в лісах і дібровах (І. Цюпа).
2. Поставте подані іменники в орудному відмінку однини.
Блакить –
ожеледь –
нехворощ –
базар –
віраж –
папороть –
3. Перекладіть словосполучення українською мовою.
По адресу –
проникновенный взгляд -
время терять –
праздничная распродажа –
аккуратная прическа –
4. Поясніть значення фразеологізмів.
Кров з молоком –
впадати у відчай –
морський вовк –
боком вилізти
5. Напишіть твір-роздум «Милосердя починається з власної родини».

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Що таке мистецтво?
2. Назвіть відомі вам фольклорні жанри.
3. Дайте визначення коломийки.
4. Історична повість – це ... Наведіть приклади.

8 КЛАС
УКРАЇНСЬКА МОВА

- Зробіть синтаксичний розбір речення, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є. Виділене слово розберіть як частину мови.
Облітає вбрання золотих ясенів і за мною сліди засипає (В.Сосюра).
- Поставте подані іменники в родовому відмінку однини.
Брат, Крим, сир, сантиметр, Сибір, холод, радість, Єнісей, хлоп'я, сік, Китай,
ураган, дівча, газетяр, сухувій, рік.
- Підберіть по 4 – 5 епітетів до слів:
смійх - людина -
ранок — земля -

літо –

край -

4. Від поданих іменників утворіть чоловічі й жіночі імена по батькові:

Ярослав –

Хома –

Дмитро –

Лев –

Орест –

Олег

5. Напишіть твір-мініатюру «Жовтий кленовий листок журавлів доганяє у небі».

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Дайте відповіді на запитання.

Що таке літопис?

Поясніть особливості побудови дум.

Які художні засоби знаєте? Наведіть приклади.

2. Назвіть письменників рідного краю (3-4 особи)

3. Зробіть ідейно-художній аналіз поезії.

Наближення зими у всьому серце чує:
і в шелесті листків, і в вітрі, і в стежках,
що ждуть, коли блакить в сніжинках завирує,
і срібний стане сад, і забіліє шлях.

Наближення зими... Пісень пташиних звуки
замовкли в деревах оголених, смутних...

Синіє холодно земля в сльозах розлуки

Із літом і теплом у мареві доріг...

Наближення зими. Берези білорі
Готуються до сну під вітру тихий свист.
І з гілки падає у золотій покорі
останній жовтий лист.

(В. Сосюра)

9 КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Запишіть речення, розставте розділові знаки, побудуйте його структурну схему, зробіть синтаксичний розбір, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є. Виконайте морфологічний аналіз підкресленого слова.

Цікаво хто з поетів написав мій вересню мій князю мій владико я твій одвічний і слухняний кметь схилившись низько перед грізним ликом чекаю на життя а чи на смерть...(Є.Гуцало).

2. Поясніть значення паронімів. Уведіть їх у словосполучення.

Свідоцтво – свідчення. Завдання – задача.

3. Визначте рід іменників.

Рукопис, дріб, нежить, Сибір, степ, тунель, біль, папороть, розкіш, тюль, перепис, сад.

4. Утворіть прикметники від географічних назв.

Березань -

Біла Церква -

Кагарлик -

Калуш -

Золотоноша -

Бахмач -

Прилуки -

Гостролуччя -

5. Складіть план-повідомлення на тему “Односкладні речення”.

6. У яких рядках всі іменники належать до третьої відміни

А Криниця, немовля, тісто, куш

Б нехворощ, пам'ять, заполоч, мазь, мідь

В Надія, ніжність, любов, мати, живиця

Г глибінь, подорож, гордість, явір, любисток

Г Настя, каченя, ранок, гриб, курчатко

Д ніч, зустріч, сіль, шерсть

Е верф, щирість, любов, радість

7. Напишіть твір на тему: «Сутність дружби за творчістю Г.Сковороди».

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Назвіть (4-5) корифеїв українського театру..

2. Дайте відповідь на бліц-запитання.

Патерик – це...

Які слова написані на могилі Г.Сковороди?

Перерахуйте відомих вам лауреатів Шевченківської премії (не менше 3).

3. Зробіть ідейно-художній аналіз поезії.

Блукає осінь. Безгомінням

цвіте її очей блакить,

і у садах під вітром синім

багряний плащ її шумить.

Вона мете сумні алеї,

де пада золото руде,

і важкогровий кінь за нею

на чорнім поводі іде.

Вже на квітках іней – не роси,

і недалеко вже до дня,

як сяде осінь жовтокоса

на чорногрового коня,

...востаннє гляне на алеї

в диханні голоду й біди

і вдаль поїде... А за нею

сніг замітатиме сліди...

(В. Сосюра)

10 КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Запишіть речення, розставте пропущені розділові знаки, побудуйте його структурну схему, зробіть повний синтаксичний розбір, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є. Виконайте словотвірний аналіз виділеного слова.

Дощ поступово затихав навколо світлішало хмари поступово звилися вгору стали прозорішими певно від того що вже віддали землі свій **дорогоцінний** вантаж (Ю.Збанацький).

2. Доберіть українські відповідники до поданих слів.

Хеппі енд, табула раса, терра інкогніто, де-факто, де-юре, ток-шоу.

3. Виконайте завдання:

3.1. Як змінює наголос значення слів: вигода – вигода, зараз-зараз, замковий – замковий, коса – коса, закис – закис.

3.2. У поданих словах поставте наголос: досхочу, волошковий, жадоба, нарівні, чорнослив, жевріння, хутровий, спроквола.

3.3. Як правильно: 2 олівця чи 2 олівці, півтора метра чи півтора метри, 23 з половиною дні чи 23 з половиною дня. Відповідь обґрунтуйте.

4. Складіть план - повідомлення “Правопис префіксів”.

5. Доберіть 2-3 синоніми до прикметників:

крутий берег –

крутий поворот –

круте тісто –

крутий характер

6. Утворіть від слів назви осіб за місцем проживання чи національністю (чоловічої та жіночої статі).

Херсон

Чернігів –

Тернопіль

Баку –

Китай

Тбілісі –

Бельгія

Сибір –

Чернівці

Івано-Франківськ

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Назвіть лауреатів Національної премії України імені Тараса Шевченка (не менше 6 осіб).

2. Напишіть твір на одну з тем:

«Це моя Україна день новий зустрічає...».

«Цінності, які належать усім і кожному».

«Сумління людське, виявляється, схоже на вулик, його теж можна розтривожити».

3. Зробіть ідейно-художній аналіз поетичних рядків.

Не прошу тиші. Доле, дай мені

Неспокою і вічного шукання!

Нехай лягають на папір пісні –

душі моєї вічні сподівання.

Нехай згорає серце молоде

у полум'я високої любові.

Хоч біль розлуки зливою паде,

Прийдуть хвилини зустрічі казкові.

Я хочу все зуміти, все змогти,

усе відчути, серцем пережити.

Я хочу стежкою своєю йти

так, наче я найщасливіша в світі.

(Н. Попович)

II КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. До слів іншомовного походження доберіть українські відповідники.

Інфляція, колізія, дебати, діафрагма, альянс, вердикт, баталія, ексклюзивний.

2. Запишіть речення, розставивши розділові знаки. Підкресліть головні та другорядні члени речення, визначте спосіб їх вираження. Побудуйте структурну схему речення. Зробіть словотворчий аналіз підкресленого слова.

Хмари які з'явилися потім було послано здавалося для того щоб підкреслити його незвичайну трохи виблідлу синяву і щоб посилати на землю срібне **сяйво**. (В.Шевчук).

3. Доберіть лексичні синоніми до поданих слів.

Голосний, горицвіт, грязький, домовленість, досвіток, дослід, забарвлення, корінний.

4. Запишіть правильно слова.

Яхт...клубівець, тр...льях, плодо...ягідний, тонно...кілометр, де...факто, індо...китайський, чверть...фінал, інтер...клуб, жокей...клуб, абсолютно...правильний, з усіх...усюд, транс...атлантичний, густо...шерстий, хоб...і, біо...поле, нота...бена, ан...али, мок...о, діаметрально...протилежний, екстра.... ординарний.

5. Виконайте завдання.

Перепишіть, уписуючи закінчення родового відмінка однини.

Цемент..., гараж..., Світязь..., закон..., документ..., палац..., дощ..., Лондон..., велосипед..., рейтинг..., хліб..., гопак..., ячмінь..., краков'як..., зигзаг....

Провідмініяйте числівник *сім тисяч вісімсот дев'яносто п'ять*.

Перепишіть слова, знімаючи ризик.

Пів/Києва, пів/огірка, честь/честю, не сьогодні/завтра, година/дві, мало/помалу, на/гора, з/року/в/рік, легко/крилий, в/цілому, пів/Ялти, пів/на/сьому, на/пів/фабрикат, не/наче/б/то, по/совісті.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Назвіть сучасні періодичні літературно-критичні видання, що функціонують в Україні (не менше п'яти).

2. Напишіть твір на одну з тем:

«Хто не шанує минулого, не матиме майбутнього».

«Моральні цінності нашого покоління».

«Чи відіме книга з розвитком інформаційних технологій».

3. Зробіть ідейно-художній аналіз поетичних рядків.

Бринить прощально літа срібна скрипка,
стривожена смичком погожих днів.

Янтарний промінь – сонцесяйна нитка –

Тремтить від дотику напахчених вітрів.

Ще світові не бракне барвів ніжних,
але поволі золото пряде

то дерево, то кущ, то трав'я різне –

навшпиньки осінь вслід за серпнем йде.

Щодень ті кроки впевнено чіткіші,

та осені мене не покорить.
Чекаю гроз весняних, а не тиші,
бо в серці грім нескорено гримить.

(Н. Попович)

II варіант

7 КЛАС УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Зробіть синтаксичний розбір речення, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є. Виконайте комплексний аналіз підкресленого слова.

Співає ліс захриплими басами, веде за повід стежечку вузьку (з тв. Л.Костенко).

2. Поставте наголос у запропонованих словах.

Легкий, добродій, старий, ведмедиця, навчання, новий, виразний, спина, предмет, одинадцять, ознака, розмір, кілометр, затишний, чотирнадцять, роки.

3. Від поданих іменників утворіть прикметники, підкресліть приголосні, що чергуються (при наявності чергування).

Товариш	ранок –
Кавказ	вік
чех	Криворіжжя
торік	віск
студент	казах

4. Поясніть значення фразеологізмів.

Точити теревені –
бити байдики –
побити горшки –
боком вилізти

5. Напишіть твір-мініатюру в художньому стилі «Будинок моєї мрії».

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Назвіть відомі вам фольклорні жанри.
2. Дайте визначення коломийки.
3. Історична повість – це ... Наведіть приклади.
4. Контраст - це...

8 КЛАС УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Зробіть синтаксичний розбір речення, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є. Виділене слово розберіть як частину мови.

Жовтогаряча осінь стоїть над селом, розкинувши над землею блакитні небеса.

2. Поставте подані іменники в родовому відмінку однини.

Вівторок, грім, закон, колектив, Кривий Ріг, мотор, пісок, предмет, прогрес, сорт, Будапешт, гнів, звук, телефон, Буг, інститут.

3. Підберіть по 4 – 5 епітетів до слів.

Сміх - людина -
день - земля -
літо - край -

4. Від поданих іменників утворити чоловічі й жіночі імена по батькові.

Андрій – Хома –
Віталій – Лев –
Яків – Ілля –

5. Напишіть твір-розповідь “Осінній вечір”.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Дайте відповіді на запитання.

Що таке літопис?
Поясніть особливості побудови дум.
Які художні засоби знаєте? Наведіть приклади.

2. Назвіть письменників рідного краю (2-3 особи)

3. Зробіть ідейно-художній аналіз поезії.

Прозорий гай. Тремтячий лист.

Осіння світла акварель.

Проходить пізній падолист

Серед полів, серед осель.

Осіння позолоть левад.

Тремтячий лист. Прозорий гай.

Проходить пізній падолист

І золотить весь рідний край.

С.Зінчук

9 КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Запишіть речення, розставте розділові знаки, побудуйте його структурну схему, зробіть синтаксичний розбір, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є.

Пшениця гнулася під вітром до землі високе її стебло голосно шаруділо і
Охріміві стало жаль цього багатого врожаю що гинув на очах осипаючись
дорогим зерном.

2. Запишіть правильно словосполучення.

Любі висновки –
виключити світло –
займатися в 9 класі –
мішати працювати –
нанести шкоду

3. Подані іменники поставте в родовому відмінку однини.

Фікус, понеділок, жаль, море, яр, характер, Марс, Туніс, Донбас, цукор, поле, склад, батальйон, мерседес, індекс, розвиток, вальс, синтаксис.

4. Виділіть із запропонованого ряду слів ті, які ніколи не бувають вставними?

Ніби, принаймні, здається, майже, можливо, тим часом, мабуть, певно, навіть.

5. Складіть план повідомлення на тему “Складносудрядне речення”.

6. Виберіть варіант, у якому всі слова пишуться з не окремо. Вибір обґрунтуйте.

А Не / насидіти, не / здужати (хворіти), не / волити, не / зірвані груші, не / вперше, не / має цукру.

Б Не / виконавши, не / політи вчора, не / схибити, не / покоїтися (не бути похованим), він не / має таланту.

В Не / доля, не / добачати, не / начебто, не / щастя, підлога не / вимита, не / до / вподоби.

7. Напишіть твір-роздум на тему: «Як наші сучасники виконують заповіти Тараса Шевченка».

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Із погляду теоретика літератури дайте відповідь.

«Ідея сродної праці – провідна у філософсько-поетичній творчості Г.Сковороди». Чи погоджуєтеся ви з цією тезою (ваші аргументи «за» чи «проти»)? Наведіть приклади.

2. Дайте відповідь на бліц-запитання.

Літопис – це...

У якому літописі докладно описано епоху 1648 – 1784 рр.?

Причини виникнення полемічної літератури. Назвіть письменників-полемістів.

Назвіть два драматичних твори І.П.Котляревського.

Перерахуйте відомих вам лауреатів Шевченківської премії (не менше 3).

3. Зробіть ідейно-художній аналіз поезії.

Пілющить дощ

Пілющить дощ. Осіння злива

Затято стукає у скло.

Автівок світло полохливо

Мигтить на трасі. Відгуло,

Відшепотіло листям літо,

Упало сливами в сад,

З полів зерна зібрало мито

І в осінь сплинуло руду.

Пілющить дощ, зриває листя,

Кидає золото на дрік,

Ридає, мов дитя в колисці,

Картаючи недовгий вік.

О.Надутенко

10 КЛАС
УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Запишіть речення, розставте пропущені розділові знаки, побудуйте його структурну схему, зробіть повний синтаксичний розбір, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є.

Хмари які з'являлися потім було послано здавалося для того щоб підкреслити його незвичайну трохи виблідлу синяву і щоб посилати на землю срібне саяво.

2. Запишіть слова, знявши ризик.

Масло/розподільний, по/буденному, поп/зірка, воз/з'єднання, без/хліб/я, прес/клуб, сніго/подібний, супер/комп'ютер, у/трьох, що/пів/години, сліпучо/білий, як/не/як, по/де/куди, пів/ящика, прес/служба.

3. Перекладіть українською мовою.

Для письменной работы. В пяти километрах. Смеяться над собой. Пьеса по роману. Соскучился по брату. Пойти за водой. В шесть часов. Путь к цели. Отправиться по адресу. Быть у власти. Купить в рассрочку. Не мешало бы поехать.

4. Складіть план - повідомлення "Правопис префіксів".

5. Доберіть 2-3 синоніми до прикметників.

Крутий берег –
круте тісто –

крутий поворот –
крутий характер

6. Утворіть від слів назви осіб за місцем проживання чи національністю (чоловічої та жіночої статі).

Херсон
Тернопіль
Китай
Бельгія
Чернівці

Чернігів –
Баку –
Тбілісі –
Сибір –
Івано-Франківськ

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Назвіть жанри народного епосу.
2. Назвіть корифеїв українського театру II пол. XIX ст. (не менше 4 осіб).
3. Напишіть твір на одну з тем:

«Україно моя, мені в світі нічого не треба,
Тільки голос твій чути і ніжність твою берегти» (А.Малишко).
«Наполеглива праця все перемагає».

II КЛАС
УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Запишіть числівники словами.

Сума чисел дорівнює 569, зустрілися із 768 учнями, 60 000 відвідувач, 9147 учнями, близько 7496 кілометрів, біля 76 студентів.

2. Запишіть речення, розставивши розділові знаки. Підкресліть головні та другорядні члени речення, визначте спосіб їх вираження. Побудуйте структурну схему речення. Зробіть морфологічний аналіз підкресленого слова.

І щасливий той хто винісши народне горе і попрацювавши немало і немало проливши крові на полях битв може потім уже сказати собі і світу що в найстрашнішу годину не було у нього зерна неправди за душею (О.Довженко).

3. Поставте запропоновані іменники у формі кличного відмінка:

Марія, суддя, Гнат, Олег, сусід, невдаха, хлопець, кобзар, професор, земля, сестра, лінія

4. Затранскрибуйте подані слова.

Мільярд, подружці, дзюрчить, розчистити, завітчуватися.

5. Проілюструйте прикладами різницю в лексичному значенні слів *особа* і *особистість*.

6. Відредагуйте словосполучення.

Приймати заходи –
прийняти участь –
здійснити вплив –
предложення –
повістка денна

7. Укладіть словничок діалектизмів вашої місцевості (до 10 слів).

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Поясніть поняття «Розстріляне відродження».

2. Назвіть сучасні періодичні літературно-критичні видання, що функціонують в Україні (не менше п'яти).

3. Напишіть твір - роздум на одну з тем:

«Людина починається з добра» (Л.Забашта).

«Щоб отримати знання, потрібно вчитися, а щоб стати мудрим, треба спостерігати» (М.Вос Савант).

III варіант

7 КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Зробіть синтаксичний розбір речення. Виконайте комплексний аналіз підкресленого слова.

Зоряне небо чарувало наших предків, чарує воно і нас.

2. Продовжіть визначення «Числівник – це самостійна частина мови, яка означає....».

3. Напишіть правильно чоловічі та жіночі прізвища, імена по батькові.

Відвідали Д'емян...Мирон...Чумак...;
зустрілися з Анатол...Павл...Коломійц...;
перед Лукаш...Максим...Науменк...;
напишіть Ганн...Никифор...Щербак...;
робота Серг...Ігор...Приймаченк...

4. Утворіть дієприкметники та прикметники від поданих слів.

Крига –	камінь –
організувати –	юнь –
присвятити –	зробити –

скосити –

посиніти –

5. У кожному рядку знайдіть зайве слово. Думку обґрунтуйте.

Старанний, наввипередки, баштанний, шаленний
стиснути, списати, сшити, схотіти
обв'язати, дзв'якнути, острів'янин, ганчір'я
нездоланний, стінний, оббити, буквенний
голосування, міддю, розкішню, глазуррю

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

- 1. Гіпербола – це... Наведіть приклади.**
- 2. Назвіть відомі вам фольклорні жанри.**
- 3. Дайте розгорнуту відповідь на одне з питань.**
 - 3.1. Незабутні епізоди повісті І.Франка «Захар Беркут».
 - 3.2. «Гуси-лебеді летять» М.Стельмаха – повість про дитинство.
 - 3.3. Чи виправдав себе шлях Миколи Джері – бунтаря?

8 КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

- 1. Запишіть речення, розставивши розділові знаки. Зробіть синтаксичний розбір речення, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є. Поясніть орфограми.**

Кругом була сніжна пустиня а на чорному небі яскраво сяяли зорі (С.Меч).
- 2. Доберіть до російських фразеологічних зворотів відповідні українські.**

Держать под замком –
до поры до времени –
живая вода –
до конца дней своих –
жить барином –
живой ум -
- 3. Слова з префіксом с- вжито в рядку**

А ...кріпити, ...фальшувати, ...крутити
Б ...товкти, ...кривити, ...бити
В ...копіювати, ...чепити, ...холонути
Г ...чавити, ...тягати, ...хитрувати
- 4. Запишіть подані слова у транскрипції.**

Хочеться, книжці, зілля, роз'єднати, щасливий.
- 5. Поставте подані іменники у формі орудного відмінка.**

Гість, ім'я, комар, повість, столяр, обличчя, байкар, кошеня, рід, честь, рілля, воротар, бриль, Мусій, полум'я.
- 6. Сформулюйте до кінця визначення.**

Лексикологія – це розділ науки про мову, що вивчає...

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

- 1. Літопис – це...**
- 2. Визначте справжнє прізвище Івана Карпенка-Карого.**

А Карпенко
Б Садовський

В Саксаганський

Г Тобілевич

3. Назвіть відомі вам твори письменників Кіровоградщини (3-4).

4. Напишіть творчу роботу на одну з тем:

«І оживе добра слава – слава України» (за літописами Самовидця, Грабянки, Величка).

«О рідне слово, хто без тебе я».

9 КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Запишіть речення, побудуйте його структурну схему, зробіть синтаксичний розбір (підкресліть головні й другорядні члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови).

Цілу ніч сік дрібний дощ, а хмари так були закутали гори, що небо і земля творили одну темну пропасть (Р.Купчинський).

2. Установіть відповідність між словами, поєднанням яких утворюються фразеологізми.

Піррова	слава
Сізіфова	душа
Геростратова	каша
Ахіллесова	перемога
	праця
	п'ята

3. Подані в дужках іменники поставте у потрібній формі.

2 (хлопець), 3 (поверх), 60 (весло), 785 (кілометр), 1000 000 (голос).

4. Утворіть іменники від поданих прикметників.

Глибокий –	теплий -
убогий –	пишний -
безлюдний -	темний -
шалений -	добрий -

5. Запишіть слова у транскрипції.

Дзюрчить, крутиться, сміється, пір'я, хлюпочеться, дев'яносто

6. Позначте рядок, у якому слова не є синонімами.

А Повчання, проповідь, молитва

Б злагода, згода, порозуміння

В наслідок, результат, підсумок

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Зробіть ідейно-художній аналіз поетичного уривка

Щастя хочеш ти зазнати?

Щастя дурно не дається:

Тільки той його придбає,

Хто за його в бою б'ється

2. Запишіть, які приказки та прислів'я ви запам'ятали з поеми І.Котляревського «Енеїда».

3. Перерахуйте відомих вам лауреатів Національної премії імені Тараса Шевченка (не менше 5).

4. Напишіть невелику за обсягом творчу роботу на одну з тем:

«Роль творів Котляревського в національному відродженні»
«Волелюбний дух України в історичних піснях»

10 КЛАС
УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Запишіть речення, розставивши розділові знаки. Підкресліть головні та другорядні члени, визначте спосіб їх вираження. Побудуйте структурну схему речення. Зробіть морфологічний аналіз підкресленого слова.

Сонце і повітря лоскочуть щоки а зелень ялинових гілок виглядає з-під снігу так свіжо що здається *надворі* стоїть весна одягнена в білі шати (М.Коцюбинський).

2. Поставте подані іменники у формі родового відмінка. Поясніть орфограми.

Край, батько, знамено, лід, рід, ступінь, бік, життя, путь, танець, швець, Петро, кінь.

3. Позначте рядок, у всіх словах якого однакова кількість звуків і букв.

- А Промінь, Київ, ціна
Б ячмінь, каяття, дебют
В рядок, поет, м'ятний
Г сюжет, сонячний, мелодія

4. Заповніть таблицю, впишіть нормативні відповідники до кальок з російської мови

Неправильно	Правильно
Пояснююча записка Командировка Знати толк Ладоня Прожиточний Безналічний Слідуючі міроприємства Включити лампу	

5. Проілюструйте різницю лексичних значень слів *ефективний* і *ефектний* у контексті речень

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Твір П.Мирного «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» за жанром – це роман

- А Історичний
Б соціально-побутовий
В соціально-психологічний
Г пригодницький

2. Психологізм у літературі – це.....

3. Назвіть сузір'я корифеїв українського театру II половини XIX століття.

4. Назвіть імена історичних осіб, які зображені в усній народній творчості.
Наведіть 5-6 прикладів.

5. Напишіть невелику за обсягом творчу роботу на одну з тем:
«Художній дивосвіт – поруч» (література рідного краю).
«Причини морального виродження героїв повісті І.С.Нечуя-Левицького
«Кайдашева сім'я»

II КЛАС **УКРАЇНСЬКА МОВА**

1. Запишіть речення, розставивши пропущені розділові знаки, побудуйте його структурну схему, зробіть повний синтаксичний розбір речення (підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є). Виконайте морфологічний аналіз виділеного слова.

Ніколи не треба забувати про своє *призначення* і завжди пам'ятати що митці покликані народом для того щоб показувати світові насамперед що життя прекрасне що само по собі воно є найбільшим й найвеличнішим з усіх мислимих благ (О.Довженко).

2. Утворіть від поданих слів похідні з суфіксами зменшувально-пестливого та збільшувально-згрубілого значення

Хмара, хліб, кіт, тато, дід, баба.

3. Доберіть до слів лексичні синоніми.

Масштаб, горизонт, клімат, косоокий, сприяти, полюс.

4. Запишіть слова, знявши ризик.

З/дня/на/день, на/самоті, не/до/вподоби, з/усіх/усюд, на/гора, до/побачення, суспільно/необхідний, віце/президент, відео/апаратура, ні/як, ні/коли, ні/з/ким, аби/хто, будь/що, все/таки, стільки/то.

5. Перекладіть українською мовою.

Дежурный по школе –
по последней моде –
по ошибке –
по делу (прийти) –

прийтись по вкусу –
узнать по походке –
по случаю – по требованию –

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Напишіть творчу роботу на одну з тем:

«Коли в людини є народ,

Тоді вона уже людина» (Л.Костенко).

Роман Василя Барки «Жовтий князь» як реквієм жертвам голодомору.

«Телебачення – то вікно у світ» (сучасне українське телебачення).

2. Кіноповість – це...

3. Новела М.Хвильового «Я (Романтика)» написана у

А Реалістичному стилі

Б романтичному стилі

В імпресіоністичному стилі

Г експресіоністичному стилі

4. Назвіть лауреатів Шевченківської премії в галузі літератури

(4-5 осіб).

5. Які історичні обставини зумовили появу «празької школи»?

IV варіант

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Зробіть синтаксичний розбір речення. Виконайте комплексний аналіз підкресленого слова.

Сонце пробило у хмарах вузьеньку ополонку, яскравим променем стрельнуло на левади (Григір Тютюнник).

2. Продовжіть визначення «числівник – це самостійна частина мови, яка означає».

3. Напишіть правильно чоловічі та жіночі прізвища, імена по батькові.

Відвідали Дем'ян...Мирон...Чумак...
зустрілися з Анатол...Павл...Коломійц...
перед Ростис...Максим...Науменк...
напишіть Ганн...Никифор...Щербак...
робота Серг...Станіс...Приймаченк...

4. Утворіть дієприкметники та прикметники від поданих слів.

Крига –	сіль –
організувати –	юнь –
присвятити –	зловити –
зносити –	посиніти -

5. У кожному рядку знайдіть зайве слово. Думку обґрунтуйте.

Старанний, наввипередки, баштанний, шаленний;
стиснути, списати, сшити, схотіти;
обв'язати, дзв'якнути, острів'янин, ганчір'я;
нездоланний, стінний, оббити, буквенний;
голосування, міддю, розкішшю, глазуррю.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Гіпербола – це...Наведіть приклади.

2. Назвіть відомі вам фольклорні жанри.

3. Дайте розгорнуту відповідь на одне з питань.

3.1. Незабутні епізоди повісті І.Франка «Захар Беркут».

3.2. «Гуси-лебеді летять» М.Стельмаха – повість про дитинство.

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Зробіть синтаксичний розбір речення, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є. Поясніть орфограми.

Чумацький Шлях оперізував небо велетенським миготливим поясом (І.Цюпа).

2. Позначте словосполучення, у якому допущено помилку.

А Навчатися мові
Б подякувати наставнику
В оволодіти мовою
Г звернутися на адресу

3. Запишіть слова, знімаючи риси.

Коли/не/коли; не/гарний; на/тщесерце до/не/давна; за/одно; на/трое;
рік/у/рік; нишком/тишком.

4. Запишіть 3-4 прислів'я, в яких є числівники. Які числівники в українській мові мають лише 2 відмінкові форми? Проілюструйте.

5. Уведіть у підрядні словосполучення слова «надія», «віра», «любов» так, щоб вони виступали то як головні, то як залежні.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Укажіть, до кого звертається ліричний герой поезії Т.Шевченка «Минають дні, минають ночі».
А до Бога
Б до зорі
В до долі
Г до народу
2. Запишіть визначення драматичного твору. Вкажіть його особливості.
3. Укладіть словничок (не менше 15 слів) вивчених (відомих) літературознавчих термінів.
4. Напишіть творчу роботу на одну з тем:
«Чому деякі авторські поезії стають народними піснями? Які пісні Т.Шевченка співає народ?»
«Книга для мене – це...»

9 КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Запишіть речення, зробіть його синтаксичний розбір речення. Виконайте фонетичний та морфологічний аналізи виділеного слова.
Рече Дніпро, й лани широкополі медами пахнуть, КОЛОСОМ шумлять.
2. Позначте рядок, у якому слова не є синонімами.
А Повчання, проповідь, молитва
Б злагода, згода, порозуміння
В пихатість, зазнайство, чванькуватість
Г наслідок, результат, підсумок
3. Запишіть слова, знімаючи ризики.
Сліпучо/білий, мовно/літературний, радіо/фізичний, ні/к/чема, ні/з/відки, аби/куди, коли/не/коли, ні/чого, по/де/куди, раз/у/раз.
4. Відредагуйте речення, виправте допущені помилки.
* Я встав у половині восьмої годин ранку.
* При відсутності старости класу його заміщає хтось другий
5. З'єднайте відповідники.

Як Сидорову козу .	. розкошувати
як сир у маслі .	. скривитися
як середа на п'ятницю .	. легковажити
як муха в окропі .	. бити
як мокра курка .	. одужати
як на пожежу .	. жалюгідний
як рукою зняло .	. непокоїтися
як рукавички міняти .	. метушитися
як на голках .	. швидко, стрімголов
як на долоні .	. ясно, зрозуміло

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Який стилістичний прийом використаний у наведеному уривку:

Та вже тії люди та полуднують,
А нашії та й думають.
А вже люди та снопи носять,
А нашії їсти просять...

(Народна творчість)

- А Метафора
- Б анафора
- В порівняння
- Г паралелізм

2. Назвіть 4 (5) ключових дат з життя та творчості Т.Шевченка.

3. Пісню «Всякому городу нрав і права» співає такий герой твору «Наталка Полтавка» І Котляревського

А Микола	Б Виборний
В Петро	Г Возний

4. Напишіть невелику за обсягом творчу роботу на одну з тем.

- 4.1. Які засоби творення комічного використав І.Вишенський у «Посланні до єпископів»?
- 4.2. Кого з літературних героїв помістив би Котляревський у пекло та рай, якби писав «Енеїду» в наш час?
- 4.3. Які філософські ідеї виразив Григорій Сковорода у своїх байках?

10 КЛАС
УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Позначте рядок, у якому всі слова пишуться разом

- А Аби/хто, де/котрий, не/мовби
- Б де/хто, начеб/то, уві/сні
- В авже/ж, не/мовби/то, переді/мною
- Г мов/би, ні/в/чому, на/в/проти
- Г де/що, з/по/серед, ні/хто

2. У кожному рядку знайдіть зайве слово. Думку аргументуйте.

Ганчір'я, острів'янин, дзв'якнути, обв'язати;
баштанний, старанний, шаленний, невіддільний;
стемніти, спакувати, сшити, сфотографувати;
сюрреалізм, тонна, барокко, Руссо;
інтерв'ю, п'єдестал, фойє, фейєрверк.

3. Запишіть речення, розставивши пропущені розділові знаки. Зробіть синтаксичний розбір, побудуйте структурну схему. Виконайте морфологічний та словотвірний аналізи виділеного слова.

У густих верболозах поміж плачущих верб що замріяно полощуть у тихих плесах довгі віти вдень і вночі не втихають закохані соловейки.

4. Складіть план повідомлення на тему «Правопис префіксів».

5. Поясніть лексичне значення слів, три з них уведіть у речення.

Мажоритарний, інтеграція, центризм, менеджмент, інвестиція.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. «Український народ має всі підстави для формування своєї культури» - ця думка Т.Шевченка звучить у поемі...
2. Хто з письменників-земляків причетний до кіно? Що ви знаєте про його творчість? Які твори читали?
3. Продовжіть речення.
Соціально-психологічний роман – це...
Підтвердіть свої слова посиланням на конкретний твір.
4. Що включає в себе поняття «Літературний процес»?
5. Напишіть невелику за обсягом творчу роботу на одну з тем:
«Життя – це одвічна боротьба добра і зла. Як ця проблема «звучить» у вивчених вами творах?»
«Єдине, що від нас іще залежить, - принаймні вік прожити, як належить» (Л.Костенко).
Проведіть заочну екскурсію літературними місцями Кіровоградщини.

II КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. До слів іншомовного походження доберіть українські відповідники.
Дебати –
кемпінг –
інфляція –
аспект –
колізія –
2. Доберіть синоніми до перифраз.
Співачка досвітніх вогнів, вічнозелена красуня, довічний спочинок, вовки моря, вартові здоров'я, майстер слова, голубий екран, вічний революціонер.
3. Перекладіть російські слова, дотримуючись нормативів української мови.
Прости меня, страдают головной болью, очень способный мальчик, способный на все, самый близкий мне человек, брат моложе меня, больной гриппом, согласно распоряжению.
4. Запишіть речення, розставивши пропущені розділові знаки. Зробіть синтаксичний розбір, побудуйте структурну схему. Виконайте комплексний аналіз виділеного слова.
Лишень вікна покліпають яскравим світлом і жовтогарячий місяць-пастух усміхнувшись на крайнебі освітив *безмежний* овид щоб було видно як пасуться його отарні вівці-зорі (В.Скуратівський).
5. Уявіть, що ви спіймали дощову краплину. Розкажіть про асоціації, які вона у вас викликала, вживаючи різні за розрядами й значенням частки.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Напишіть творчу роботу на одну з тем:
«Пейзаж душі» Максима Рильського.
«Хай стрінуть, як росу в маю,
«Всю душу сонячну мою» (П.Тичина).
«Немає у світі нічого страшнішого за нелюдяних людей»
«Чи дає В.Барка своїм романом «Жовтий князь» відповідь на вічне питання: для чого людина приходить у цей світ?»

2. Доримуйте подані рядки. Визначте віршовий розмір, характер риму, вид римування.

Я хочу, щоб ми з горем не стрічались,
Раділи квітам, зорям і весні

3. Якби вам запропонували підготувати виступ про самотність української літератури, якими аргументами ви б скористались? (перелічити)

4. Чим знаменні ці дати для української літератури?

1814, 1840, 1903, 1871, 1913, 1861.

V варіант

7 КЛАС УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Зробіть синтаксичний розбір речення, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є. Виконайте комплексний аналіз підкресленого слова.

На світанку під'їздили до незнайомого придніпровського озера.

2. Поставте наголос у запропонованих словах.

Легкий, добродій, старий, ведмедиця, навчання, донька, виразний, спина, предмет, завдання, ознака, розмір, кілометр, затишний, чотирнадцять, роки.

3. Від поданих іменників утворіть прикметники, підкресліть приголосні, що чергуються:

товариш	ранок –
Кавказ	вік
чех	Криворіжжя
торік	віск
студент	казах

4. Поясніть значення фразеологізмів:

точити теревені –

мокрим рядом накрити –

побити горшки –

боком вилізти

5. Напишіть твір-роздум на тему “Чи кожна людина може стати видатною?”

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Назвіть відомі вам фольклорні жанри.
2. Поясніть особливості побудови думи.
3. Історична повість – це ... Наведіть приклади.
4. Назвіть відомих вам письменників Кіровоградщини (не менше п'яти).

8 КЛАС УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Зробіть синтаксичний розбір речення, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є. Виділений прикметник розберіть як частину мови.

Велична мелодія, широко наростаючи і міцніючи, розгорталась у могутнє гармонійне море.

2. Поставте подані іменники в родовому відмінку однини.

Вівторок, грім, закон, колектив, Крим, мотор, пісок, предмет, прогрес, сорт, Будапешт, гнів, звук, телефон, Буг, інститут, сталь, річ.

3. Підберіть по 5 – 6 епітетів до слів:

сміх –	день –
земля –	людина –
державна	

4. Утворіть з кожної групи наведених складів і запишіть прислівники, що пишуться разом, через дефіс чи окремо.

Ве, не, ло, се; но, не, руш, по; хто, ні; би, а, що; є, по, мо, му;
ків, ськи, бать, по; будь, не, де; зна, що, хто; пер, по, ше; нець, кі, цем,
кін; день, з, на, дня; ні, без, ву, сум; чі, до, ре.

5. Напишіть твір-розповідь “Осінні мелодії”.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Що таке художній образ? Які ви знаєте види художніх образів?

2. Вікторина.

- Село, у якому народився Тарас Шевченко.
- Український художник, з яким Т.Шевченко познайомився в Літньому саду в 1836 році.
- У яке місто було заслано Тараса Григоровича після розгрому Кирило-Мефодіївського братства?
- 1840 рік у біографії Шевченка – це рік ...
- Місто, у якому було здійснено перепоховання Т.Шевченка.
- З якого твору ці рядки?
- Поховайте та вставайте,
- Кайдани порвіте ...

3. Назвіть письменників Кіровоградщини та їх твори (до п'яти осіб).

9 КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Запишіть речення, побудуйте його структурну схему, зробіть синтаксичний розбір, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є.

Пошарпані грозами, подзьобані осколками снарядів, думають свою безконечну думу почорнілі цегляні стіни, лупиться під палаючим сонцем старенький, вимитий дощами дах, задумливо шепочуть над школою статні осокори.

2. Підберіть до поданих фразеологізмів синоніми:

опустити руки –
спалити мости за собою –
не спускати з нього ока –
хоч на край світу –

собаку з'їсти

3. Подані іменники поставте в родовому відмінку однини.

Фікус, понеділок, жаль, жаж, яр, характер, Марс, Туніс, Донбас, цукор, оцет, гіпс, батальйон, мерседес, ритм, розвиток, самоаналіз, синтаксис.

4. Виділіть із запропонованого ряду слів ті, які ніколи не бувають вставними?

Ніби, принаймні, здається, майже, можливо, тим часом, мабуть, певно, навіть.

5. Складіть план повідомлення на тему “Складнопідрядне речення”.

6. Виберіть варіант, у якому всі слова пишуться з не окремо. Вибір обґрунтуйте.

1) Не / насидіти, не / здужати (хворіти), не / волити, не / зірвані груші, не / вперше, не / має цукру.

2) Не / виконавши, не / політі вчора, не / схибити, не / покоїтися (не бути похованим), він не / має таланту.

3) Не / доля, не / добачати, не / начебто, не / щастя, підлога не / вимита, не / до / вподоби.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Які ви знаєте особливості драматичних творів?

2. Літопис – це ...

3. Вікторина.

- У якому літописі докладно описано епоху 1648 – 1784 рр.?
- Назвіть байки Г.Сковороди, в яких порушена ідея «сродної праці» та поясніть її суть?
- Запишіть 4 афоризми Г.Сковороди.
- Причини виникнення полемічної літератури. Назвіть письменників-полемістів.

4. Напишіть твір-роздум “Це моя Україна день новий зустрічає ...”.

10 КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Запишіть речення, розставте пропущені розділові знаки, побудуйте його структурну схему, зробіть повний синтаксичний розбір, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є.

Хмари які з'являлися потім було послано здавалося для того щоб підкреслити його незвичайну трохи виблідлу синяву і щоб посилати на землю срібне сяйво.

2. Запишіть слова, знявши ризик.

Масло/розподільний, по/буденному, поп/зірка, воз/з'єднання, без/хліб/я, прес/клуб, сніго/подібний, супер/комп'ютер, у/трьох, що/пів/години, сліпучо/білий, як/не/як, по/де/куди, пів/ящика, прес/служба.

3. Перекладіть українською мовою.

Для письменной работы. В пяти километрах. Смеяться над собой. Пьеса по роману. Соскучился по брату. Пойти за водой. В шесть часов. Путь к цели. Отправиться по адресу. Быть у власти. Купить в рассрочку. Не мешало бы поехать.

4. Складіть план повідомлення “Правопис префіксів”.

5. Підберіть 2-3 синоніми до прикметників:

крутий берег –

крутий поворот –

круте тісто –
крутий характер

6. Утворіть від слів назви осіб за місцем проживання чи національністю (чоловічої та жіночої статі).

Херсон
Тернопіль
Китай
Бельгія
Чернівці

Чернігів –
Баку –
Тбілісі –
Сибір –
Івано-Франківськ

УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА

- 1. Назвіть жанри народного епосу.**
- 2. Назвіть корифеїв українського театру II пол. XIX ст.**
- 3. Напишіть твір на одну з тем:**
«Україно моя, мені в світі нічого не треба,
Тільки голос твій чути і ніжність твою берегти» (А.Малишко).
«Наполеглива праця все перемагає»
«Чим багатий мій народ?»

II КЛАС УКРАЇНЬКА МОВА

- 1. Запишіть числівники словами.**
Сума чисел дорівнює 569, зустрілися із 768 учнями, 60 000 відвідувач, 9147 учнями, близько 7496 кілометрів, біля 76 студентів.
- 2. Запишіть речення, розставивши розділові знаки. Підкресліть головні та другорядні члени речення, визначте спосіб їх вираження. Побудуйте структурну схему речення. Зробіть морфологічний аналіз підкресленого слова.**
І щасливий той хто винісши народне горе і попрацювавши немало і немало проливши крові на полях битв може потім уже сказати собі і світу що в найстрашнішу годину не було у нього зерна неправди за душею (О.Довженко).
- 3. Поставте запропоновані іменники у формі кличного відмінка:**
Марія, суддя, Гнат, Олег, сусід, невдаха, хлопець, кобзар, професор, земля, сестра, лінія
- 4. Затранскрибуйте подані нижче слова.**
Мільярд, подружці, дзюрчить, розчистити, завітчуватися.
- 5. Проілюструйте прикладами різницю в лексичному значенні слів людський і людяний.**
- 6. Відредагуйте словосполучення.**
Приймати заходи –
Прийняти участь –
Здійснити вплив –
Предложення –
Повістка денна
- 7. Укладіть словничок діалектизмів вашої місцевості (до 10 слів).**

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Напишіть твір на одну з тем:

- «Українська пісня – це бездонна душа українського народу, це його слава»
- «Формула успіху полягає у вмінні спілкуватися з людьми»
- «Висока духовність немислима без почуття власної гідності»

2. Назвіть представників “празької школи” (не менше 4).

3. Назвіть сучасні періодичні літературно-критичні видання, що функціонують в Україні (не менше п’яти).

ЗАВДАННЯ ОЛІМПІАДИ III (ОБЛАСНОГО) ЕТАПУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ

I варіант

8 КЛАС УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Напишіть твір – роздум на одну з тем:

- «Пісня – духовне обличчя нації»
- «Без дружби життя неповноцінне»
- «Мальовнича Україна в пейзажній поезії Т.Шевченка»

2. Запишіть подані імена по батькові у формі кличного відмінка.

Лариса Петрівна, Надія Миколаївна, Зоя Сергіївна, Олег Петрович, Руслан Ростиславович, Єгор Анатолійович, Лука Степанович, Георгій Ілліч, Мефодій Романович, Олесь Юрійович, Мар’ян Маркович, Богуслав Юлійович.

3. Відредагуйте речення.

У об’яві ішла мова про самі найсучасніші товари. Лікарі не змогли попередити хворобу, тому в слідуючих змаганнях він не прийматиме участі. Дякую вас, Олена Іванівна за допомогу.

Радую око таке відношення до української мови.

4. Подані словосполучення поставте в орудному відмінку однини, з’ясуйте написання закінчень. Чотири словосполучення введіть у речення.

Дівоча краса, свіжа їжа, порожня куля, гаряча каша, вужча площа, лисяча нора, найвища круча, пізня пшениця, білолиця красуня, свіжа рілля.

5. Запишіть речення, розставте пропущені розділові знаки, підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови. Виконайте морфологічний аналіз виділеного слова.

Сонце пробило у хмарах вузьку ополонку яскравим променем стрельнуло на левади (Григор Тютюнник).

6. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості та лаконічності у висловлюваннях.

- Котре з речень є правильною і найповнішою відповіддю на питання: «Чи є абсолютними синонімами слова «водій» і «шофер»? Це абсолютні синоніми. 2. Це слова з різним значенням. 3. Слово «водій» має загальніше, ширше значення, а слово «шофер» – вузьке: лише водій автомобіля.
- Визначте спосіб вираження роду в поданих іменниках.

Поет – поетеса. Засць – зайчиха – зайчєня.

1. Словотворчий. 2. Лексичний. 3. Синтаксичний. 4. Морфологічний.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Розкрийте письмово одне з питань:

- 1.1. Маруся Чурай – голос і душа пісенної України.
- 1.2. Тема гармонійного єднання людини з природою у творах Лесі Українки.

2. Проілюструйте прикладами поняття «художній образ».

3. Вікторина.

Кого з відомих українських кобзарів минулого і сучасності ви знаєте?
У якій історичній пісні головний герой «сивим конем виграє»?
Які вірші Тарас Шевченко написав на засланні?
Чим народна дума відрізняється від історичної пісні, народна казка – від переказу?

4. Дайте визначення та наведіть приклади:

Історична пісня – це ...

Балада – це ...

Народна дума – це ...

5. Зробіть ідейно-художній аналіз поетичних рядків.

Я не журюся тим, що золота не маю,
Що срібло і кришталь не прикрашають дім,
Бо я щаслива тим, що біль і радість знала,
І що любов живе у серденьку моім.

(А.Дущак)

9 КЛАС УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Напишіть твір на одну із запропонованих тем:

- «Найкраща в світі мета – стати хорошою людиною»
- «Людина починається з добра»
- «Заповіт нащадкам у творчості Тараса Шевченка»

2. Запишіть речення, розставте пропущені розділові знаки, побудуйте його структурну схему, зробіть повний синтаксичний розбір (підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови, дайте загальну характеристику всій конструкції і компонентам як простим реченням). Виконайте словотвірний аналіз виділеного слова.

Як добре те що смерті не боюсь я і не питаю чи важкий мій хрест що перед вами судді не клонюся в передчутті **недовідомих** верст що жив любив і не набрався скверни ненависті прокльону каяття (В.Стус).

3. Запишіть слова, знявши ризик.

Густо/синій, меч/риба, народно/пісенний, сонце/захисний, сорока/річчя, сон/трава, пів/ясена, ріка/Дніпро, в/решті/решт, в/пів/голоса, через/силу, по/перед, по/серед, екс/чемпіон, трава/буркун, свят/вечір, пів/обличчя, радіо/центр, тим/часом/як, тим/то, високо/моральний, телеграма/запит, перекоти/поле, мати/й/мачуха

4. З'єднайте відповідники:

як на долоні	розкошувати
як сир у маслі	жалюгідний
як середа на п'ятницю	легковажити

як муха в окропі	непокоїтися
як мокра курка	одужати
як на пожежу	скривитися
як рукою зняло	бити
як рукавички міняти	метушитися
як на голках	швидко, стрімголов
як Сидорову козу	ясно, зрозуміло

5. Від поданих імен утворіть чоловічі та жіночі імена по батькові:

Ігор, Мефодій, Кузьма, Тихін, Юлій, Леонтій, Ілько, Мина, Єлизар, Лев.

6. Зробіть повний орфографічний аналіз слів.

Захисний, діапазон, шведський, абихто.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Напишіть твір на одну з тем:

«Моє життя становить частину історії моєї Батьківщини»

(Тарас Шевченко).

«Як хто посіє в юності, так пожне в старості» (Григорій Сковорода).

«Оці степи, це небо, ці ліси – усе так гарно, чисто, незрадливо...»

(Ліна Костенко).

2. Дайте відповідь на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

Якою строфою написана «Енеїда» І.Котляревського? Як вона називається?

Який із засобів образної характеристики героїв у п'єсі «Наталка Полтавка»

І.Котляревського відсутній?

Які слова написані на могилі Г.Сковороди?

У якому творі Т.Шевченка використано найменше тропів?

Назвіть 3-4 прізвища письменників Кіровоградщини.

Хто автор літературного перекладу «Слова о полку Ігоревім»?

Хто автор першої україномовної повісті «Маруся»?

Назвіть різновиди дум.

Назвіть найдавніші рукописні книги Київської Русі.

Патерик – це...

3. Назвіть сузір'я корифеїв українського театру (4 особи).

4. Укажіть ознаки романтизму на прикладі поеми «Гайдамаки».

5. Зробіть ідейно-художній аналіз поезії Світлани Барабаш. Доберіть заголовок.

Дрімає сад у зимовому сні.

Сліди зайчати виміряли стежку.

І білі дні, морозні і ясні,

Вже замели вигадливу мережку.

Якби ж душа так вміла переходить,

Цю непритомність власного буття,

Як зайчик той завію і негоду

Мережаним стібком без вороття.

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Напишіть власне висловлення на одну з тем:

«Традиції і звичаї – важливий складник народної педагогіки»

«Людина – коваль свого щастя»

«Кожній людині слід виховувати свій характер протягом усього життя»

2. Перекладіть українською мовою.

Для письменной работы. В пяти километрах. Смеяться над собой. Пьеса по роману. Соскучился по брату. Пойти за водой. В шесть часов. Путь к цели. Отправиться по адресу. Быть у власти. Купить в рассрочку. Не мешало бы поехать.

3. Запишіть речення, розставте пропущені розділові знаки, побудуйте його структурну схему, зробіть повний синтаксичний розбір (підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови, дайте загальну характеристику всій конструкції і компонентам як простим реченням). Виконайте фонетичний аналіз виділеного слова.

Треба глибоко розуміти що художня мова тільки та невичерпно багата й гарна яка **вишпекана** твоїм рідним народом яка живиться із народного джерела що ніколи не замулюється (Петро Панч).

4. Від поданих власних назв утворіть прикметники.

Вернигородок, Верболози, Ясна Поляна, Західна Європа, Ольгопіль, Липова Долина, Бранденбург, Кам'яна Балка, Печиводи, Гуляй Поле, Рудольфштадт, Індокитай, Житні Гори, Біла Церква.

5. Утворіть словосполучення, поєднуючи подані дієслова з іменниками.

Відкривати, відчиняти, розгортати; виголошувати, оголошувати, проголошувати.

Книга, свобода слова, незалежність, рівність, вода, подяка, порядок денний, газ, крамниця, олімпіада, вікно, двері, зошит, нотатник, квартира, шафа, доповідь, душа, рахунок, монолог, думка, тост, закон, рішення.

6. До одного роду належать обидва іменники рядка.

А Какаду, ООН

Б авеню, путь

В обитель, Єгипет

Г Димерка, нежить

Д тюль, Токіо

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Напишіть твір на одну з тем:

«Се любов моя плаче так гірко» (за інтимною лірикою І.Франка).

«Джерело найвищої духовності – гармонія людини і природи» (за повістю М.Коцюбинського «Intermezzo»).

«Немає чистої святині,

Ніж чисте сяйво доброти» (О.Довгий).

2. Дайте відповідь на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

Які твори І.Франка було екранізовано?

Що таке вертепна драма?

Яке значення «Енеїди» І.Котляревського?

Яка тема поеми «Катерина» Т.Шевченка?

Який підзаголовок має повість «Оборона Буші» М.Старицького?

Назвіть жанрові особливості повісті І.Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я».

Тарас Шевченко присвятив Якову де Бельмену твір

А «Сон (У всякого своя доля)»

Б «Катерина»

В «Кавказ»

Г «Гайдамаки»

Д «І мертвим, і живим, і ненародженим...»

Перерахуйте відомих вам лауреатів Національної премії імені Тараса Шевченка (не менше 5) в красному письменстві.

Кого з українських письменників ще за життя називали «українським Сократом», «українським Горацієм», «українським Езопом»?

На якій грошовій купюрі зображено портрет Г.Сковороди?

3. Що таке трискладові віршові розміри? Наведіть приклади.

4. Назвіть ознаки імпресіонізму.

5. Зробіть ідейно-художній аналіз поетичних рядків.

Білявий день втомився і притих,
І з глибини блакитного спокою
Прямує сонце тихою ходою
До роздоріжжя вечорів смутних.
Недовгий час спиняється у них,
Поломеніє пізньою красою,
Немов на обрій зводить за собою
Примари мрій криваво-золотих.

П.Филипович

II КЛАС УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Напишіть власне висловлювання:

«Я – людина, і це мене багато до чого зобов'язує»

«Ми приходимо у світ, щоб залишити про себе пам'ять»

2. Стисло й лаконічно дайте відповідь на бліцзапитання.

- Назвіть принципи поділу слів на частини мови. Наведіть приклади.
- Чи узгоджуються дробові числівники з іменниками? Відповідь аргументуйте.
- виправте помилки, з'ясувавши, з якими відмінками і з якою метою вживаються подані прикметники.
- Лазити по горах, приїхати по святкам, пливати по течії, відпустка по хворобі, піти по гриби, старший по віку, по моїй вині, турбуватися за людей.
- Подані слова і словосполучення запишіть у такій послідовності: суспільно-політична лексика; наукова лексика; офіційно-ділова лексика.
- Орфограма, довідка, розпорядження, молекула, генеральний план розвитку держави, оголошення, суспільні інтереси, державна власність, звукопис, малий і середній бізнес, прямий кут, договір, приватизація промисловості, дзвінкий приголосний, політична партія, рівняння, протокол, присудок, обмін речовин.

- Визначте рядок, у якому правильно наведена форма Н.в. множини іменника **дно**? 1. Дни. 2. Дні. 3. Дени. 4. Дони. 5. Дена.

3. Зробіть переклад тексту українською мовою.

Национальная премия Украины имени Тараса Шевченка – государственная награда Украины, самая престижная в Украине творческая награда за весомый вклад в развитие культуры.

Национальная премия установлена для награждения за выдающиеся произведения литературы и искусств, публицистики и журналистики, которые являются вершинным духовным достоянием украинского народа, утверждают высокие гуманистические идеалы, обогащают историческую память народа, его национальное сознание и самобытность, направленные на строительство государства и демократизацию украинского общества.

4. Запишіть речення, розставте пропущені розділові знаки, побудуйте його структурну схему, зробіть повний синтаксичний розбір (підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови, дайте загальну характеристику всій конструкції і компонентам як простим реченням). Виконайте морфологічний аналіз виділеного слова.

Подив здивування це перший вогник який запалив смолоскип думки і воно слово горить – палахкотить у нашій мові до нього як до незгасної зірки звернені очі й думки мислителя й художника.

5. Від поданих іменників утворіть присвійні прикметники чоловічого та жіночого родів: батько, внук, Ольга, сторож, друкар, учитель, касир, кобзар, Марія, мати.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Напишіть твір на одну з тем:

Сворідність філософських мотивів у творах поетів «Празької школи».

«Коли в людини є народ, тоді вона уже людина» (Л.Костенко).

«Життя! У ньому стільки переконуючої сили і повноти, що трудно дозволити собі байдужість чи слабкість» (А.Любченко).

2. Дайте відповідь на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

- Назвіть українських письменників, що плідно працювали в жанрі літературної критики.

- Хто з українських письменників брав участь у громадянській війні? (назвати не менше 3-ох імен).

- Який нарис ліг в основу роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного та Івана Білика?

- Назвіть сузір'я корифеїв українського театру другої половини XIX століття (5 осіб).

- Хто є укладачем букваря «Первинка»?

- Який твір Павло Губенко вперше підписав як «Остап Вишня»?

- Кого вважають наступником стильової манери Василя Стефаника у XX ст.?

- Як називається цей стиль?

- Хто з українських письменників і в яких творах звертався до біблійних мотивів і образів? (подати не менше 5-ти прикладів).

- Назвіть лауреатів Державної премії України імені Тараса Шевченка (5 осіб).

- Хто з українських письменників жив, працював у нашому краї (місті, області)? Які твори вони написали?

3. Психологізм у літературі – це ...

4. Верлібр – це...

5. Назвіть сучасних українських прозаїків. Охарактеризуйте творчу манеру їх письма та стильову належність.

6. Зробіть ідейно-художній аналіз поетичних рядків.

Холодно. Як же тут холодно!

Вітряно й дуже незатишно.

Ніжність, пририта морозами,

Згине – ніхто і не знатиме.

Порожньо. Як же тут порожньо!

Мертво. Пустельно у ...натовпі,

Щирість, сарказмом обложена,

Зникне, розпавшись на атоми.

Байдуже. Всім отут байдуже.

Знов насміялись над вірою.

Ти заквітчай мене, райдуго!!!

Я серед них стала сірою...

(Т.Андрушко)

II варіант

8 КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Поясніть значення паронімів. Уведіть їх у словосполучення.

Степінь – ступінь. Жорсткий - жорстокий

2. Запишіть типові граматичні помилки, які допускають в усному мовленні ваші однолітки, друзі, знайомі.

3. Визначте рід поданих іменників.

Ступінь, пил, літопис, ваніль, вуаль, емаль, біль, кір, путь, папороть, дріб, фальш, полин, напис, степ

4. Випишіть слова у дві колонки: без подвоєння букв і з подвоєнням. За умови правильного виконання з других букв складеться вислів М.Коцюбинського.

Ю(н)ий, дерев'я(н)ий, зв'яза(н)ий, (с)авець, глиби(н)ий, поні(с)я, піща(н)ий, (в)ечері, удава(н)ий, гайдама(ч)ина, твари(н)ий, удови(н)ий, пі(в)ідра, о(д)ати, вівся(н)ий, олов'я(н)ий, одното(н)ий, рядня(н)ий, зйом(н)ий, Вінни(ч)ина, (л)яний, змії(н)ий, голуби(н)ий, зако(н)ий

5. Запишіть речення, поставте пропущені розділові знаки. Зробіть частковий синтаксичний розбір.

Негайне вироблення кваліфікованої довготермінової програми стратегічних реформ на всіх ділянках гуманітарного розвитку це сьогодні без перебільшення справа національного порятунку (За О.Забужко).

Поясніть орфограми в підкресленому слові

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. «Гумор – це серйозність, яка ховається за жартом» (Д.Вейс).

Підтвердіть або спростуйте цю думку прикладами з відомих вам творів української літератури.

2. Зробіть ідейно-художній аналіз уривку з поезії Сергія Колесникова. Доберіть заголовок.

Маки цвітуть,
мов душа паленіє,
сонцю
земля підставляє чоло.
Вірю у мрію,
вірю в надію,
вірю,
що з каменя
б'є джерело...

3. Виберіть поняття, яке випадає з логічного ряду. Обґрунтуйте думку.

Зав'язка, експозиція, композиція, розв'язка, кульмінація

4. Установіть відповідність між назвами художніх творів та їх авторами.

1	«Ведмежий суд»	А.	П.Гулак-Артемівський
2	«Цуцик»	Б.	Є.Гребінка
3	«Гріє сонечко»	В.	В.Самійленко
4	«Патріоти»	Г.	І.Франко
5	«Давня казка»	Г.	Л.Глібов
6	«Досвітні огні»	Д. Е.	Леся Українка Б.Грінченко
7	«Гуси-лебеді летять»	Є.	М.Коцюбинський
8	«Заповіт»	Ж. З.	М.Стельмах Т.Шевченко

5. Епос, лірика, драма – це...

9 КЛАС УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Поясніть значення паронімів. Уведіть їх у словосполучення.

Свідокство – свідчення. Завдання – задача.

2. Запишіть типові орфоепічні помилки, які допускають в усному мовленні ваші однолітки, друзі, знайомі.

3. Визначте рід поданих іменників.

Дріб, степінь, рукопис, розкіш, нежить, шампунь, папороть, тюль, тунель, рояль, біль, перекис, опис, Сибір, степ

4. Випишіть слова у дві колонки: без подвоєння букв і з подвоєнням. За умови правильного виконання з других букв складеться вислів М.Коцюбинського.

Ю(н)ий, дерев'я(н)ий, зв'яз(н)ий, (с)авець, глиби(н)ий, поні(с)я, піща(н)ий, (в)ечері, удава(н)ий, гайдама(ч)ина, твари(н)ий, удови(н)ий, пі(в)ідра, о(д)ати, вівся(н)ий, олов'я(н)ий, одного(н)ий, рядня(н)ий, зйом(н)ий, Вінни(ч)ина, (л)яний, змії(н)ий, голуби(н)ий, зако(н)ий.

5. Запишіть речення, поставте пропущені розділові знаки. Зробіть частковий синтаксичний розбір. Побудуйте структурну схему.

Мова Гоголя це власне своєрідний український «говорок» за мелодикою синтаксисом словником тому практично неможливо здійснити рівнопотужний переклад Гоголя на українську втрачається неповторний аромат українськості (За В.Бурбаном).

Поясніть орфограми в підкресленому слові

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. На могилі цього письменника викарбувано слова «Світ ловив мене, та не спіймав». Про кого йде мова? Як ви розумісте вислів?

2. Зробіть ідейно-художній аналіз поезії Світлани Барабаш. Доберіть заголовок.

Дрімає сад у зимовому сні.

Сліди зайчати виміряли стежку.

І білі дні, морозні і ясні,

Вже замели вигадливу мережку.

Якби ж душа так вміла переходить,

Цю непритомність власного буття,

Як зайчик той завію і негоду

Мережаним стібком без вороття.

3. Виберіть поняття, яке випадає з логічного ряду. Думку обґрунтуйте.

Гумореска, шарж, байка, сарказм, усмішка.

4. Установіть відповідність між назвами художніх творів та їх авторами.

1	«Я утверждаюсь»	А.	Є.Гуцало
2	«Хто ти?»	Б.	Г.Сковорода
3	«Всякому городу нрав і права»	В.	Г.Квітка-Основ'яненко
4	«Сватання на Гончарівці»	Г.	П.Тичина
5	«Заповіт»	Г.	Л.Глібов
6	«Журба»	Д.	Т.Шевченко
7	«Каменярі»	Е.	Б.Грінченко
		Є.	І.Франко
8	«Сам собі пан»	Ж.	І.Карпенко-Карий
		З.	Леся Українка

5. Укажіть стилістичний засіб, який Остап Вишня використав у назві гуморески «Моя автобіографія».

10 КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. З переліку слів виберіть ті, які вживаються з наведеними паронімами.

Гарантійний – гарантований: лист, збут, талон, ремонт, виплата, свобода, угода, доходи

2. Запишіть типові лексичні помилки, які допускають в усному мовленні ваші однолітки, друзі, односельчани, знайомі

3. Утворіть форму орудного відмінка однини від поданих нижче слів.

Дріб, степінь, розкіш, нежить, шампунь, папороть, тюль, тунель, рояль, біль, перепис, опис, степ, Сибір, рукопис

4. Випишіть слова у дві колонки: без подвоєння і з подвоєнням букв. За умови правильного виконання з других букв складеться закінчення вислову Л.Толстого «Думай добре, і ...»

Тума(н)ість, бджоли(н)ий, букве(н)ий, здорове(н)ий, росли(н)ицтво, умотивова(н)ість, скаже(н)ий, обмі(н)ий, притама(н)ий, вихова(н)ість, рва(н)ий, видума(н)ий, віко(н)иця, свяще(н)ий, ознайомле(н)ий, очище(н)я, широче(н)ий, орли(н)ий, післяреформе(н)ий, знаме(н)ий, людя(н)ий, стурбова(н)ість, окая(н)ий, числе(н)ий, тьмя(н)о.

5. Запишіть речення, поставте пропущені розділові знаки. Зробіть частковий синтаксичний розбір. Побудуйте структурну схему.

Про що б не заходила мова про нові вистави у театрі про шкільні справи про вчинену комусь несправедливість про мистецтво й літературу про вузькість поглядів у декого з громадських діячів того часу чи про перспективи народного господарства Довженко займався як вогонь хоча не раз до палких речей домішував добру пайку суто українського гумору скрашуваного як сонячним промінням чарівною його усмішкою (За М.Рильським).

Поясніть орфограми в підкреслених словах

УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. З'ясуйте, як із комічних подій повісті «Кайдашева сім'я» І.Нечуя-Левицького вимальовується сумна картина буття сім'ї. У чому специфічність гумору повісті?

2. Зробіть ідейно-художній аналіз поезії Володимира Могилюка. Доберіть заголовок

На обширах степу акорди розсипано,-
Зібрав би кобзар, та списали «в запас»...
На сивому волосі, волосі срібернім
За ребра підвісили пісню у нас.
Палаці стосяйні стриножені зайдою,
Пістряві афіші чії доокруж,
Та батьківська пісня нескореним Байдою
Ще б'ється крізь товщу замулених душ.
І хай наша пісня тепер за обочеою
Палаців, де панствує блідість пісна...
Та досі на полі – на полі співочому
Вкраїнських осель торжествує весна.

3. Назвіть стиль, характерною ознакою творів якого є

А Псевдоідеологізація

Б наявність сильного героя;

В пізнання серцем, внутрішня роздвоєність та суб'єктивізм

Романтизм, готика, класицизм, імпресіонізм, соцреалізм, сентименталізм, бароко

Наведіть приклади творів.

4. Установіть відповідність між назвами художніх творів та їх авторами.

1	«Давня казка»	А.	М.Старицький
2	«Чорна рада»	Б.	Г.Квітка-Основ'яненко
3	«Сава Чалий»	В.	Т.Шевченко
4	«Перехресні стежки»	Г.	Леся Українка
5	«Хмари»	Г.	Марко Вовчок
6	«Інститутка»	Д.	І.Нечуй-Левицький

7	«Сватання на Гончарівці»	Е.	І.Карпенко-Карий
8	«Назар Стодоля»	Є. Ж. З.	І.Франко Панас Мирний П.Куліш

5. Конфлікт у творі І.Карпенка-Карого «Хазяїн» передано словами...

II КЛАС УКРАЇНСЬКА МОВА

1. З переліку слів виберіть ті, які вживаються з наведеними паронімами.

Громадський – громадянський: дія, думка, обов'язок, совість, будинок, добро, подвиг, права, почуття, пафос.

2. Укладіть словник молодіжного сленгу (до 10 слів).

3. Утворіть форму родового відмінка однини від поданих нижче слів.

Ступінь, нежить, шампунь, ваніль, вуаль, біль, тюль, степінь, кір, папороть, перекис, емаль, путь.

4. Випишіть слова у дві колонки: без подвоєння і з подвоєнням букв. За умови правильного виконання з других букв складеться закінчення вислову Л.Толстого «Думай добре, і ...»

Тума(н)ість, бджоли(н)ий, букве(н)ий, здорове(н)ий, росли(н)ицтво, умотивова(н)ість, скаже(н)ий, обмі(н)ий, притама(н)ий, вихова(н)ість, рва(н)ий, видума(н)ий, віко(н)иця, свяще(н)ий, ознайомле(н)ий, очище(н)я, широче(н)ий, орли(н)ий, післяреформе(н)ий, знаме(н)ий, людя(н)ий, стурбова(н)ість, окая(н)ий, числе(н)ий, тьма(н)о.

5. Запишіть речення, поставте пропущені розділові знаки. Зробіть частковий синтаксичний розбір. Побудуйте структурну схему.

Коли мені кажуть «Київ» я бачу Дніпро стоячи на Володимирській гірці я схилиюсь над неосяжним простором що відкривається моїм очам унизу і в мені таке відчуття неначе я птах мовби лечу я розпластавши руки-крила заточую великі кола над тим чарівним світом який лежить унизу (П.Загребельний).

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Розкрийте лаконічно зміст понять «традиції і новаторство» на основі творів української літератури.

2. Зробіть ідейно-художній аналіз поезії Тетяни Андрушко. Доберіть заголовок

Холодно. Як же тут холодно!
Вітряно й дуже незатишно.
Ніжність, прибита морозами,
Згине – ніхто і не знатиме.
Порожньо. Як же тут порожньо!
Мертво. Пустельно у ...натовпі,
Щирість, сарказмом обложена,
Зникне, розпавшись на атоми.
Байдуже. Всім отут байдуже.
Знов насміялись над вірою.
Ти заквітчай мене, райдуго!!!
Я серед них стала сірою...

3. Назвіть стиль, характерною ознакою творів якого є

А Псевдоідеологізація

Б наявність сильного героя

В пізнання серцем, внутрішня роздвоєність, суб'єктивізм

Готика, бароко, романтизм, класицизм, імпресіонізм, соцреалізм, сентименталізм, неоромантизм.

Наведіть приклади творів

4. Установіть відповідність між назвами художніх творів та героями, які в них діють

1	«Зачарована Десна»	А.	Степан Радченко
2	«Чорна рада»	Б.	Олена Ляуфлер
3	«Лісова пісня»	В.	Мусій Половець
4	«Людина»	Г.	Кирило Тур
5	«Місто»	Г. Д. Е. Є.	Іван Дідух дід Семен дядько Лев Малахій Стаканчик

5. Визначте, який з творів українських драматургів не може бути перекладеним іноземними мовами. Чому?

«Ярослав Мудрий» І.Кочерги

«Свіччине весілля» І Кочерги

«Мина Мазайло» М.Куліша

«97» М.Куліша

«Народний Малахій» М.Куліша

«Хазяїн» І.Карпенка-Карого

III варіант

8 КЛАС
УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Напишіть твір – роздум на одну з тем:

«Цінності, які належать всім і кожному»

«Благодійність – найбільший вияв гуманності»

«Найкраща в світі мета – стати хорошою людиною»

«Людина починається з добра»

2. Запишіть подані імена по батькові у формі кличного відмінка.

Ганна Петрівна, Надія Миколаївна, Галина Сергіївна, Олег Петрович, Роман Ростиславович, Єгор Анатолійович, Софія Михайлівна, Ілля Георгійович, Євгенія Романівна, Ярослава Олександрівна, Алла Тимофіївна, Борислав Васильович.

3. Відредагуйте речення.

Поети і письменники у своїх творах прославляли наш народ, показували його багату душевну спадщину.

Певно, нема українця, котрий би не знав хоч одної української пісні чи бодай приказки.

Ми всі сини і дочки суверенної і незалежної України.

4. Подані словосполучення поставте в орудному відмінку однини, з'ясуйте написання закінчень. Чотири словосполучення введіть у речення.

Дівоча краса, свіжа їжа, порожня куля, гаряча каша, вужча площа, лисяча нора, найвища круча, пізня пшениця, білолиця красуня, свіжа рілля.

5. Запишіть речення, розставте пропущені розділові знаки, підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови. Виконайте морфологічний аналіз виділеного слова.

Велична мелодія широко наростаючи і міцніючи розгорталась у могутнє гармонійне море.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Розкрийте письмово одне з питань:

Чи можна життя Івана Вишенського вважати подвигом?

Чим вас захоплює Леся Українка як людина і поетеса?

и схвалюєте ви вчинок ліричного героя з вірша Бориса Олійника «Ринг»? Чому?

2. Проілюструйте прикладами поняття «художній образ».

3. Вікторина.

Кого з відомих українських кобзарів минулого і сучасності ви знаєте?

У якій історичній пісні головний герой «сивим конем виграє»?

Які вірші Тарас Шевченко написав на засланні?

Чим народна дума відрізняється від історичної пісні, народна казка – від переказу?

4. Дайте визначення та наведіть приклади

Історичні пісні – це ...

Балада – це ...

Народна дума – це ...

5. Зробіть ідейно-художній аналіз поетичних рядків.

Люблю тебе моє життя за те,

Що випало страждать, любити щиро,

Побачити, як яблуня цвіте...

І просто так, на світі жити в мирі.

(Н.Кучинська)

9 КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Напишіть твір на одну із запропонованих тем:

«Добро і зло у творах Григорія Сковороди»

«Заповіт нащадкам у творчості Тараса Шевченка»

«Слово, що піснею стало» (на основі творів поетів-піснярів)

2. Запишіть речення, розставте пропущені розділові знаки, побудуйте його структурну схему, зробіть повний синтаксичний розбір (підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови, дайте загальну характеристику всій конструкції і компонентам як простим реченням). Виконайте словотвірний аналіз виділеного слова.

Як добре те що смерті не боюсь я і не питаю чи важкий мій хрест що перед вами судді не клонюся в передчутті недовідомих верст що жив любив і не набрався скверни ненависті прокльону каяття (В.Стус).

3. Відредагуйте речення, виправте помилки.

Відчинивши вікно, до нього долинули звуки музики.

Йдучи по коридору, двері відчинились.

Підійшовши до класу, його очі широко розплющились від здивування.

Вносячи добрива в ґрунт, рослина швидко росте.

4. Дайте відповідь на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

Визначте якісні, відносні та присвійні прикметники: *дерев'яний стіл - дерев'яна поза; залізна брама – залізна воля; холодний дощ – холодне серце; заяча лапа – заяча душа*. За яких умов відбувається перехід прикметників із одного розряду в інший?

Підберіть до іншомовних слів слова сучасної української мови: *чемпіон, фініш, лідер, аналіз, дискусійний, раціональний, конкурс, еволюція, дисципліна, доза*.

Які з поданих слів ніколи не бувають вставними і не виділяються комами?

Ніби, принаймні, здається, майже, навіть, можливо, тим часом, мабуть, у кінцевому підсумку, певні.

5. Від поданих імен утворіть чоловічі та жіночі імена по батькові: Яків, Зиновій, Геннадій, Сава, Василь, Лука.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Напишіть твір на одну з тем:

«Моє життя становить частину історії моєї Батьківщини» (Тарас Шевченко).

«Як хто посіє в юності, так пожне в старості» (Григорій Сковорода).

«Оці степи, це небо, ці ліси – усе так гарно, чисто, незрадливо...» (Ліна Костенко).

2. Дайте відповідь на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

- Якою строфою написана «Енеїда» І.Котляревського? Як вона називається?
- Який із засобів образної характеристики героїв у п'єсі «Наталка Полтавка» І.Котляревського відсутній?
- Які слова написані на могилі Г.Сковороди?
- У якому творі Т.Шевченка використано найменше тропів?
- Назвіть 3-4 прізвища письменників Кіровоградщини.
- Хто автор літературного перекладу «Слова о полку Ігоревім»?
- Хто автор першої україномовної повісті Маруся»?
- Назвіть різновиди дум.
- Назвіть найдавніші рукописні книги Київської Русі.
- Патерик – це...

3. Назвіть корифеїв українського театру (4 особи)

4. Укажіть ознаки романтизму на прикладі поеми «Гайдамаки»

5. Зробіть ідейно-художній аналіз поезії Тараса Шевченка «Гоголю».

За думою дума роєм вилітає;
Одна давить серце, друга роздирає,
А третя тихо, тихесенько плаче
У самому серці, може, й Бог не бачить.
Кому ж її покажу я,
І хто тую мову
Привітає, угадає
Великеє слово?
Всі оглухли – похилились
В кайданах ...байдуже...
Ти смієшся, а я плачу,
Великий мій друже.
А що вродить з того плачу?
Богилова, брате...

Не заревуть в Україні
Вольнії гармати.
Не заріже батько сина,
Своїї дитини,
за честь, славу, за братерство,
за волю Вкраїни.
Не заріже: викохає
Та й продасть в різницю
Москалеві. Цебто, бачиш,
Лепта удовиці
Престолові-отечеству
Та німоті плата.
Нехай, брате, а ми будем
Сміятися та плакати.

10 КЛАС **УКРАЇНСЬКА МОВА**

1. Напишіть твір-роздум «Сумління людське, виявляється, схоже на вулик, його теж можна розтривожити», використовуючи як аргументи

- А** Приклади з художньої літератури
- Б** історичні факти
- В** власний досвід.

2. Дайте відповіді на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.

- У поданих словах поставте наголос: досхочу, волошковий, жадоба, нарівні, чорнослив, хутовий, спроквола, жевріння.
- Поставте числівники 3479, 8696 в орудному відмінку.
- Із поданих дієслів виписіть лише безособові.
- Таланило, писали, розбилось, дощить, співає, світає, бігатиме, сутеніло, вечорітиме, думає, пощастило, лихоманити, морозить, змолоти.
- Як правильно: мари́во чи маре́во, Андрі́ївна чи Андріє́вна? Відповідь обґрунтуйте.
- Утворіть форми однини, де це можливо, від поданих іменників.
- Очі, двері, брови, панчохи, сандалі, гастролі, ласти, погони, лампаси, гетри.

3. Запишіть речення, розставте пропущені розділові знаки, побудуйте його структурну схему, зробіть повний синтаксичний розбір (підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови, дайте загальну характеристику всій конструкції і компонентам як простим реченням). Виконайте фонетичний аналіз виділеного слова.

Згадай якою ти була в ту ніч
коли твоє кохання розцвілося
була ти наче лісова царівна
у **зорянім** вінку на темних косах
тоді жадібно руки простягало до тебе щастя!

(Леся Українка)

4. Утворіть форму орудного відмінка однини від поданих нижче слів.

Дріб, степінь, розкіш, нежить, шампунь, папороть, тюль, тунель, рояль, біль, перекис, опис, степ, Сибір, рукопис, рак.

5. **Доберіть синоніми (по одному) до поданих слів:** горизонт, масштаб, клімат, полюс, жертвувати, сприяти.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. **Напишіть твір на одну з тем:**

«Сім струн я торкаю» (до секретів поетичної творчості Лесі Українки).
«Проблема вождя і народу в поемі І.Франка «Мойсей».
«Материнське слово – настанова й оберіг»

2. **Дайте відповідь на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.**

- Які твори І.Франка було екранізовано?
- Що таке вертепна драма?
- Яке значення «Енеїди» І.Котляревського?
- Яка тема поеми «Катерина» Т.Шевченка?
- За що засуджує сучасників у посланні «І мертвим і живим ...» Т.Шевченко?
- Назвіть жанрові особливості повісті І.Нечуя-Левицького «Кайдашева сім'я».
- В якому творі і якого автора одним з героїв є сотник Забр'юха?
- Перерахуйте відомих вам лауреатів Шевченківської премії (не менше 5) в красному письменстві.
- Кого з українських письменників ще за життя називали «українським Сократом», «українським Горацієм», «українським Езопом»?
- На якій грошовій купюрі зображено портрет Г.Сковороди?

3. **Що таке трискладові віршові розміри. Наведіть приклади.**

4. **Зробіть ідейно-художній аналіз поетичних рядків.**

Знову ледве мріють лебеді у полі,
А навколо білий холод і зима,
І, як мати, стала за селом тополя,
що чекає сина, а його нема.
Знову ледве мріють лебеді у полі,
Сіється донизу лебединий пух,
А тополя, змерзши, вітами поволі
Б'є себе у груди, щоб зігріти дух.

II КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. **Напишіть власне висловлювання «Я – людина, і це мене багато до чого зобов'язує»**

2. **Поясніть значення крилатих висловів.**

Скринька Пандори -
Терновий вінець -
Маслинова гілка –
Ахіллесова п'ята-

3. **Доберіть лексичні синоніми (по одному) до поданих слів:**

Горизонт, клімат, суперечність, масштаб, сприяти, ошатний, жертвувати, примовка.

4. Запишіть 5 фразеологізмів професійного і 5 фразеологізмів побутового походження. Поясніть їх.
5. Запишіть речення, розставте пропущені розділові знаки, побудуйте його структурну схему, зробіть повний синтаксичний розбір (підкресліть члени речення, надпишіть над кожним словом частину мови, дайте загальну характеристику всій конструкції і компонентам як простим реченням).
6. Виконайте морфологічний аналіз виділеного слова.

Коли мені кажуть «Київ» я бачу Дніпро стоячи на Володимирській гірці я схиляюсь над неосяжним простором що відкривається моїм очам унизу і в мені таке відчуття неначе я птах мовби лечу я **розпластавши** руки-крила заточую великі кола над тим чарівним світом який лежить унизу (П.Загребельний).

7. Від поданих іменників утворіть присвійні прикметники чоловічого та жіночого родів
Батько, внук, Ольга, сторож, друкар, учитель, касир, кобзар, Марія, мати.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Напишіть твір на одну з тем:
«Ліпше вмирати біжачи, ніж жити гниючи» - життєве кредо Григорія Многогрішного (І.Багряний «Тигролови»).
«Ніколи не сміявся без любові» (автобіографічні мотиви усмішок Остапа Вишні).
«І той ніколи не доскочить слави,
Хто задля неї на землі живе» (В.Симоненко).
«Коли в людини є народ, тоді вона уже людина» (Л.Костенко).
2. Дайте відповідь на запитання, дотримуючись чіткості й лаконічності у висловлюваннях.
Назвіть українських письменників, що плідно працювали в жанрі літературної критики.
Хто з українських письменників брав участь у громадянській війні (назвати не менше 3-ох імен).
Який нарис ліг в основу роману «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Панаса Мирного та Івана Білика.
Назвіть сузір'я корифеїв українського театру II половини XIX століття (5 осіб).
Хто є укладачем букваря «Первинка»?
Який твір Павло Губенко вперше підписав як «Остап Вишня»?
Кого вважають наступником стильової манери Василя Стефаника у XX ст.? Як називається цей стиль?
Хто з українських письменників і в яких творах звертався до біблійних мотивів і образів (подати не менше 5-ти прикладів).
Назвіть лауреатів Державної премії України імені Тараса Шевченка (5 осіб).
Хто з українських письменників жив, працював у нашому краї (місті, області)?
Які твори вони написали? (не менше 3 осіб)
3. Психологізм у літературі – це ...
4. Назвіть сучасних українських прозаїків. Охарактеризуйте творчу манеру їх письма та стильову належність.
5. Зробіть ідейно-художній аналіз поетичних рядків.
Білявий день втомився і притих,

І з глибини блакитного спокою
Прямує сонце тихою ходою
До роздоріжжя вечорів смутних.
Недовгий час спиняється у них,
Поломеніє пізньою красою,
Немов на обрій зводить за собою
Примари мрій криваво-золотих.

П.Филипович

IV варіант

8 КЛАС УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Зробіть синтаксичний розбір речення, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є. Поясніть орфограми.

І мене в сім'ї великій, в сім'ї вольній, новій не забудьте пом'янути незлим тихим словом (Т.Шевченко).

2. Позначте рядок, у якому в усіх словах потрібно поставити апостроф

- А Риб...ячий, торф...яний, р...яжанка, сузір...я
Б узгір...я, п...єдестал, моркв...яний, сім...янин
В пам...ять, довір...я, об...єднати, солов...їний
Г роз...яснити, любов...ю, тьм...яний, черв...як.

3. Запишіть слова, знімаючи риси.

По/козацьки, віч/на/віч, не/мов/би/то, все/ж/таки, з/про/між, із/над, ні/до/чого, що/днини, аби/хто, хто/зна/де, як/от, де/ін/де, час/від/часу, до/ладу, до/побачення, на/пам'ять.

4. Доберіть до російських фразеологічних зворотів відповідні українськію

Ждать у моря погоды –
жить барином –
держать нос по ветру –
до конца дней своих –
желторотый птенец –

5. Поясніть значення слів:

засуджувати – осуджувати;
тактичний - тактовний

6. Відредагуйте подані речення.

Радусь око таке відношення до навчання рідній мові.

Я хочу сказати слідує: по статистиці, кожен хвилину в Україні народжується дитина.

Золоті ворота – пам'ятник ХІ століття.

Підожде мене на лісній площадці, я вийду без п'ятнадцяти сім.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Яка, на вашу думку, роль Б.Грінченка в літературному процесі?

2. Як називається ім'я, що робить людину невидимою?

3. Назвіть:

- Перший рядок Гімну України.

- Твір Т.Шевченка, з якого взято слова «А хату раєм називають...»?
- Автора слів «Під гаєм в'ється річечка,
як скло, вона блищить»
- Українського байкаря, який був особисто знайомий з Шевченком?
- Народне оповідання про дійсні події.
- Стиль художньої літератури.
- Народний псевдонім І.Франка.
- Який художній засіб найчастіше застосовує Т.Шевченко в поемі «Гамалія»?
- Першу назву п'єси «Сто тисяч» І.Карпенка-Карого.
- Як називаються слова «хвотальний», «хвалітон» та подібні, використані в оповіданні «Сам собі пан» Б.Грінченка?

4. Напишіть невелику за обсягом творчу роботу на одну з тем:

- «Хто не чинить лихого, тому не страшно нічого»
- «Образ селянина у творах Б.Грінченка»
- «Шануй сам себе, шануватимуть і люди тебе»

9 КЛАС **УКРАЇНСЬКА МОВА**

1. Запишіть назви семантичних груп числівників у вигляді схеми.

2. Згрупуйте слова за частинами мови.

Раз, один, єдиний, половина, сотий, кільканадцять, безліч, одинак, двійко, обоє, дюжина, двадцяттеро, багато, кількадесят, стоквартирний, п'ятак, дев'ятитисячний, шістка, один мільйон, маса (виробів).

3. Відредагуйте речення.

У об'яві ішла мова про самі найсучасніші товари. Лікарі не змогли попередити хворобу, тому в слідуючих змаганнях він не прийматиме участі. Дякую вас, Олена Іванівна за допомогу.

Радую око таке відношення до української мови.

4. Зробіть повний орфографічний аналіз слів.

Захисний, діапазон, шведський, абихто, темно-сірий

5. Назвіть різновиди ділових паперів. Розкажіть про оголошення. Поясніть, у чому комізм ситуації, запропонованої Дмитром Білоусом? Подайте правильний варіант тексту.

Категоричний підпис

Ішов я якось вранці на роботу
І на стовпі таку читаю фразу:
«Об'ява
Ветлікарня у суботу
Проводить щеплення собак від сказу.
І підпис унизу як настанова:
«Явка громадян обов'язкова!»

* * *

До цього я додаю без балачок:
Стиль гідний Іжакових колючок!

Д.Білоус

6. Виконайте частковий синтаксичний розбір речення (підкресліть головні та другорядні члени речення, вкажіть, якою частиною мови є кожне слово). Побудуйте структурну схему.

Страшні слова, коли вони мовчать, коли вони зненацька причаїлись, коли не знаєш, з чого їх почать, бо всі слова були уже чиймись (Л.Костенко).

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Уведіть риму *сон – полон* у віршову строфу так, щоб вона утворювала попарне, кільцеве (суміжне), перехресне римування. Визначте віршовий розмір утвореної вами строфи.

2. Дотримуючись чіткості та лаконічності, дайте відповіді на запитання.

Просвітницький реалізм це - ...

Вертеп – це ...

Травестія – це ...

Автором літературного перекладу «Слова о полку Ігоревім» є ...

3. Назвіть автора та твір, з якого наведено уривок. Визначте жанр. Проаналізуйте текст. Який художній засіб покладено в основу твору і яка його роль у вираженні головної думки?

Ладить юриста на смак свій права,

З диспутів учню тріщить голова,

Тих непокоїть Венерин Амур,

Всякому голову крутить свій дур.

В мене турботи тільки одні:

Як з ясным розумом вмерти мені.

Знаю, що смерть – як коса замашна,

Навіть царя не обійде вона.

Байдуже смерті, мужик то чи цар, -

Все пожере, як солому пожар,

Хто ж бо зневажить страшну її сталь,

Той в кого совість, як чистий кришталь...

4. Який жанр ліро-епосу ввів у літературу С.Руданський? У чому його особливості?

5. Які проблеми порушують у своїх творах І.Котляревський, Г.Квітка-Основ'яненко?

10 КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Зробіть частковий синтаксичний розбір речення (підкресліть головні та другорядні члени речення, над кожним словом надпишіть, якою частиною мови воно є). Побудуйте структурну схему речення, подайте його загальну характеристику.

Хай комусь аж надто елементарним чи навіть смішним може видатись світ, із якого ми вийшли, а для нас він був і буде джерелом роздумів, бо ми жили там, де

все, як нам здається, було ближче до самого себе, до природи, до трав, до неба і сонця, ...до тих витоків гармонії, що їх так нервово й болісно шукає людина сучасна (О.Гончар).

2. З'ясуйте, в якому рядку всі слова мають складну основу

- А Дисгармонія, ілюмінатор, гіпнозувати, правомірний, досвітанковий
- Б різночинець, взаємодіяти, верховинець, всесвітній, капілярний
- В самотужки, подвоїти, по-товариському, тогочасний, безрозмірний
- Г триденний, двадцятитисячний, глибоководний, сьогодення, злопам'ятний.

3. Запишіть слова, знімаючи ризики.

З усіх/усюд, сам/на/сам, в/голос, до/смаку, по/латині, без/угаву, кіно/режисер/мультиплікатор, пів/мільйона, (З,з)олоті (В,в)орота, соціал/демократичний, пів/мільйона, (с,з)під/споду, (К,к)обзар, шіс...сот/шіс...десяти/трьох/тисячний.

4. Відредагуйте речення.

Наше видавництво на хорошому рахунку, бо в повній мірі задовольняє самі різноманітні смаки читачів, з якими постійно веде переписку.

Наші думки не завжди співпадають: дійсно, на смак і колір – товариша нема. Такий вітер піднявся, що поступила пропозиція позакривати вікна й двері.

5. Проаналізуйте подані формули звертань з погляду нормативності. Наведіть, де треба, правильні варіанти. Аргументуйте.

Андрію Гончаре, Оксано Петрівно Пищимука, пані Тетяно Іванівно, шановний Петренко В.С., громадянку Тетяно, директоре Петре, добродію Петровичу.

6. Із поданих слів виберіть і запишіть ті, що можуть характеризувати мовлення.

- Правильне – вірне
- змістове – змістовне
- професіональне – професійне
- виразне – виразне
- писемне – письмове
- ділове – діловите

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Про яких письменників іде мова?

Два роки прожив у селі під поліцейським наглядом. У 1886 році його заарештували та привезли до Харкова. 1888 р. був засланий у Балаганськ Іркутської губернії. Поет-революціонер.

Його та інших членів редакції журналу «Друг» заарештовують, після цього арешти відбувались у 1880 та 1889 роках. Захистив дисертацію на звання доктора філософських наук.

Навчався у Миргородській парафіяльній школі. З 1871 року жив у Полтаві, працював у губернському скарбництві.

2. Назвіть членів Кіровоградської обласної організації Національної спілки письменників України (не менше 5).

3. Виконайте ідейно-художній аналіз поетичних рядків А.Кичинського.

Січень. Хрещенські морози.
Віршам Святого Письма
холодно. В душах – зима.
Вимерзло все. Навіть сльози.

Авеля більше нема.
Каїнів, Боже, кишма!
Надто невтішні прогнози.
Свічка померла. Пітьма.
Слово, прийшовши сліпма,
тягне до прози.

4. Розкрийте лаконічно (8-10 речень) одне з питань.

- 4.1. Тони і барви поетичного слова П.Грабовського.
- 4.2. Мовна палітра збірки поезій І.Франка «Зів'яле листя».
- 4.3. Ювелірна техніка письма І.С.Нечуя-Левицького.

5. Назвіть ознаки імпресіонізму та експресіонізму.

II КЛАС
УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Зробіть частковий синтаксичний розбір речення (підкресліть головні та другорядні члени речення, над кожним словом надпишіть, якою частиною мови воно є). Побудуйте структурну схему речення, подайте його загальну характеристику.

Коли мені кажуть «Київ», я бачу Дніпро, стоячи на Володимирській гірці, я схиляюсь над неосяжним простором, що відкривається моїм очам унизу, і в мені таке відчуття, неначе я птах, мовби лечу я, розпластавши руки-крила, заточую великі кола над тим чарівним світом, який лежить унизу (П.Загребельний).

2. Укажіть рядки, в яких усі слова, що належать до різних частин мови, мають омонімічні закінчення

- А Рідня, мужня, третя, вимовляються, ця
- Б пароплав, відзначався, Павлів, кожен, вісім
- В правило, одно, відзначилося, Данило, доміно
- Г такі, тисячі, школярі, дружні, вмонтовані

3. До запропонованих комунікативних ситуацій доберіть можливі варіанти звертань (запропонуйте репліку - звертання).

Передмова до книжки. Прийом гостей (офіційний). Оголошення на вокзалі (у магазині). Виступ на зборах. Промова на випускному вечорі.

У громадському транспорті.

4. Відредагуйте словосполучення:

- на протязі години -
- вищестоящі органи влади -
- любимий літературний герой -
- поступати в продажу -
- оточуюче середовище -
- поступати в університет -

5. Утворіть від поданих іменників назви людей за місцем проживання або національністю.

- Бразилія -
- Данія -
- Прага -
- Чернівці -
- Тернопіль -

Канів –

6. Складіть 10 найголовніших мовних заповідей свідомого громадянина за прикладом І.Огієнка:

«Мова – то серце народу: гине мова – гине народ».

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Сформулюйте лаконічно головну думку названих нижче творів.

Ю.Яновський «Шаланда в морі»;

М.Хвильовий «Я (Романтика)»;

О.Вишня «Моя автобіографія».

2. Назвіть лауреатів Національної премії імені Тараса Шевченка в галузі літератури та відзначені твори (не менше 4).

3. Розкрийте поняття «класична література». Назвіть письменників-класиків української літератури.

4. Закінчіть речення:

На мій погляд, поезія М.Рильського (Є.Маланюка) цікава тим, що

5. Прочитайте вірш. Зробіть його ідейно-художній аналіз. Розкрийте алегорію образу вітряка.

До кого з літературних героїв можна застосувати зроблений автором поезії висновок? Складіть і запишіть роздум, узявши висновок поета за тезу.

На обрії старий вітряк здіймає в небо крила.

Злетіти хоче, неборак, - піднятися несила.

По груди в травах і житах судилося стояти.

А мріялось, неначе птах, у небесах витати.

І не його у тім вина, що доля невмолима.

У нього місія земна, хоч крила за плечима.

Над ним курличуть журавлі, пливуть хмарин вітрила.

І важко жити на землі усім, хто має крила.

Микола Луків

**ЗАВДАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ УЧНІВСЬКОЇ ОЛІМПІАДИ
З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ І ЛІТЕРАТУРИ**

9 КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Прочитайте рядки поезії Дмитра Білоуса і прокоментуйте їх. Що для вас особисто означає берегти і цінувати рідну мову? Що кожен з нас може зробити для забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя?

Я всім на світі поділюся з вами,

Та слова рідного нікому не віддам!

2. Виконайте повний синтаксичний розбір речення (підкресліть члени речення, побудуйте структурну схему, дайте загальну характеристику всій конструкції й компонентам як простим реченням, проаналізуйте виділену предикативну частину: схарактеризуйте члени речення, засоби їх вираження та словосполучення з ними), надпишіть частини мови.

Леся Українка весь час у всій своїй творчості була сповнена надій на те, що прийде ж таки той час, коли з людей «спадуть всесвітні окови», коли, дякуючи зусиллям робітників, настане кінець зимі самодержавства; коли, нарешті, згине цар і з його могили утворить доля пам'ятник народові.

(П. Тичина).

3. Дайте відповідь на запитання, дотримуючись чіткості та лаконічності у висловлюваннях.

З поданого ряду застарілих слів виберіть історизми.

Кріпак, десниця, чоло, рало, подушне, ректи, мушкет, лицедій.

Виправте (де потрібно) помилки щодо визначення роду.

Прозора тюль, висока насип, далека путь, нестерпний біль, сильна нежить, талановитий маестро, кумедне поні, велика розпродаж, холодна Сибір, старовинне фортепіано, багатолюдний Гельсінкі, смачне салямі, рожеве фламінго.

Яку синтаксичну функцію виконує інфінітив у реченнях?

1. У мене не було особливого бажання заходити в незнайомий будинок.
2. Сергія Степановича попросили розпочати засідання театрального гуртка.
3. Стомилися хлопці, присіли спочити, промокли до кісток.
4. Молодість здатна творити несподіване й неймовірне.

4. Зі слів, поданих у дужках, виберіть правильний варіант.

Приводити (призводити) до перемоги, (приводити, призводити) в належний вигляд, (приводити, призводити) до бійки, (приводити, призводити) до тяжких наслідків, (білет, квиток) грошової лотереї, (білет, квиток) члена організації, тролейбусний (білет, квиток), (білет, квиток) читача бібліотеки, вітер східний, п'ять метрів (за секунду, на секунду).

5. Позначте пару складнопідрядних речень з одним типом підрядної частини. Визначте його.

Щасливий я, що народився на твоєму березі, що пив у незабутні роки твою м'яку, веселу, сиву воду (О. Довженко). Сонце пекло так, що й уночі степ пашів (Ю. Яновський).

Не відкладай на завтра того, що маєш виконати сьогодні (Нар. творчість). Ми щасливі і горді, що маємо дорогу спадщину наших визначних майстрів, художників слова, кращі літературні зразки, неосяжне багатство національної мови (К. Гордієнко).

Швидше в гай зелений, в поле, де повітрям тягне з гір! (77. Грабовський). Де правди не згаспромінь пишний, там треба шукати любові та миру (Леся Українка).

На троянду, що її Чубенко тримав у руці, падали виблиски заграви (Ю. Яновський). Добре тому ковалеві, що на обидві руки кує (Нар. творчість).

6. Подані слова введіть у речення так, щоб в одному випадку вони вживалися як прийменники, а в другому - як прислівники або іменники з прийменниками.

Близько, попереду, за допомогою, на честь, з метою.

7. Пояснити значення паронімів, скласти з ними словосполучення:

декваліфікація - дискваліфікація; особистий - особовий - особливий; здібний – здатний.

8. **Доберіть синоніми до поданих слів:** відступник, ажіотаж, банальний, брести, буденний, уїдливий.

УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. **Напишіть твір на одну із запропонованих тем:**

«Хліб і Шевченко - два крила і нашої душі основа» (за творами Т.Шевченка).
«Життя - це ряд зусиль. Ми бачимо мету, але не завжди бачимо дорогу» (життєвий вибір героїв роману «Чорна рада» П. Куліша).
«Духовність як етична досконалість людини» (за творчістю Г. Сковороди).
«Спочатку було Слово...»

2. **Стисло й лаконічно дайте відповідь на кожне запитання.**

- Коли виникла полемічна література? Назвіть її представників.
- Перший повний переклад Біблії українською мовою здійснили... *(укажіть прізвища)*.
- Новий переклад канонічної Біблії (перша пол. XX ст.) на замовлення Британського біблійного товариства здійснили... *(укажіть прізвища)*.
- Ідейне спрямування драми Феофана Прокоповича «Владимир»...
- Назвіть чотири афоризми, які ілюструють філософські погляди Григорія Сковороди.
- Який твір, з'явившись «в епоху, коли політичні обставини поставили під знак питання право на існування української мови, українського народу - «Бути йому чи не бути?», стверджував «Бути!»?
- Хто і про кого сказав? І огник, ним засвічений, не згас,
- А розгорівсь, щоб всіх нас зогрівати.
- Назвіть відомих вам поетів-романтиків.
- Напишіть три висловлення відомих вам людей про українські народні пісні.
- Пантелеймон Куліш і Самовидець. Який зв'язок між ними?
- Ця українська пісня (вперше надрукована 1790 року) підкорила всю Європу, звучала чеською, французькою, польською, болгарською, сербською мовами, а Бетховен створив на її основі дві ліричні варіації.

3. **Доведіть одну з поданих тез.**

«Сад божественних пісень» проріс із «зерен Святого Письма».
«Енеїда» - енциклопедія українського народознавства.

4. **Дайте відповідь на запитання.**

Що таке притча? Назвіть відомі вам твори українських письменників, які належать до цього жанру, свою думку обґрунтуйте.

5. **На основі особливостей художнього стилю поданого уривка заповніть «паспорт» твору:**

Сміх і сльози! От пішов я Город озирати. Там, як день. Дивлюся: Палати, палати
Понад тихою рікою; А берег ушитий Увесь каменем. Дивуюсь, Мов несамовитий!

1. Назва. 2. Автор. 3. Рік написання. 4. Літературний рід. 5. Жанр. 6. Авторський підзаголовок твору. 7. Провідний мотив. 8. Ідея. 9. Сюжет твору. 10. Головний композиційний прийом.

10 КЛАС
УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Напишіть твір на одну з тем:

«Життя - це виклик. Прийми його!» (за повістю І. Франка «Перехресні стежки»);
«Джерело найвищої духовності - гармонія людини і природи» (за повістю М. Коцюбинського «Тіні забутих предків»). «Мотив сенсу людського життя у драмі-феєрії Лесі Українки «Лісова пісня». «Слова-живі: їх ніжні душі Від наших доторків болять. Коли ми сліпо і бездушно їх беремося вимовлять».

2. Продовжте речення.

Іван Франко та Михайло Павлик стали організаторами радикальної журналістики. За їхньої найактивнішої підтримки виходить часопис ..., збірники...

«Треба нам, діячам культури, об'єднатися в ці важкі часи, спільно, дружно нести знання, слово і пісню людям», — говорив Миколі Садовському Микола Лисенко. Серед найвідоміших музичних творів композитора опери ..., романси.... написані за творами українських письменників.

Збірка Івана Франка «З вершин і низин» стала після Шевченкового «Кобзаря» другим найвизначнішим явищем української поезії. Вона збагатила літературу ...

Полеміка про українську національну справу розгорнулася у формі безадресних листів-дописів на сторінках галицько-буковинських видань початку 90-х років XIX ст. між ...

Справжнім продовжувачем шевченківських традицій у поезії Іван Франко назвав ... (вказіть прізвище), котрий вперше заговорив про роль ...

3. Стисло й лаконічно дайте відповідь на кожне запитання.

- Які нові епічні жанри з'явилися в літературі 70-90 р. XIX ст.?
- Життя яких соціальних верств українського народу стало об'єктом дослідження в творчості І. Нечуя-Левицького?
- Назвіть не менше 5-ти письменників - новелістів та їх твори.
- Хто з українських письменників продовжив традиції Івана Франка в інтимній ліриці?
- Сформулюйте змістовий зв'язок «Легенди про вічне життя» з поезією збірки «Зів'яле листя».
- Назвіть автора, назву твору, розкрийте основну думку зазначених рядків: «Рано ми вийшли на поле жати, рано й пісень заспівали!»
- Зазначте спільні мотиви повісті М. Коцюбинського «Тіні забутих предків» і драми - феєрії «Лісова пісня» Лесі Українки.
- Укажіть троп, яскраво виражений у рядках: З вами, русичі, хочу голову свою покласти Або напиться шоломом з Дону ...
- Укажіть перший в українській літературі соціально-психологічний роман, його автора.
- У чому полягає особливість творчої манери М. Коцюбинського?

4. Поясніть, що спільного й відмінного в поняттях романтизм і романтика. Проілюструйте прикладами.

5. На основі особливостей художнього стилю поданого уривка визначте, з якого твору його взято. Заповніть «паспорт» твору:

«Отак радіють та богові не надякуються, що хоч трохи втекли од тих важких злиднів, нужди, горя... І в хаті у них стало чепурніше, ясніше; і хліб не такий чорний та сухий; і каша до борщу не вряди-годи; а часом і сир на вареники... І

одежа, хоч про свято, була як улюдей; та й у будень не висіло та не бовталось старе гноття... І зокола хата обмазана, хоч рудою глиною, та все рівненько; зверху полатана - не світить гнилою дірявою оселею; з-за хати хлівець визирав, льох чорніє... Уже завелась свиня з поросятком і овечат десяток. Уже під паску є своє поросятко й своє ягнятко, і паска - біла... Достатків більше, й достатки кращі».

Автор. Назва. Жанр. Літературний рід. Тема. Головна ідея. Історія написання. Головні герої. Композиція. Експозиція.

II КЛАС

УКРАЇНСЬКА МОВА

1. Поміркуйте над словами Мар'яна Якубця про Тараса Шевченка: «Він був найбільшим народним поетом з усіх великих поетів світу». Викладаючи свої роздуми, зверніть увагу на значення двох понять «геній» і «талант», зазначивши різницю між ними. Ким, на вашу думку, був Тарас Шевченко - генієм чи талановитою людиною? **Свою відповідь обґрунтуйте.**

Прочитайте початок тексту. Визначте його тип і стиль мовлення, дайте заголовок. За пропонованою схемою побудуйте складне речення, яке б аргументувало тезу: [...], (бо...); [...], (коли...), (коли...), (коли...).

2. Виконайте повний синтаксичний розбір змодельованого речення (підкресліть члени речення, побудуйте структурну схему, дайте загальну характеристику всій конструкції й компонентам як простим реченням, проаналізуйте одну предикативну частину: схарактеризуйте члени речення, засоби їх вираження та словосполучення з ними), надпишіть частини мови.

Є постаті, забуті сучасниками, зроджені для інших часів, які вириваються нащадками з пазурів минулого і ставляться на недосяжну височину. До таких і належить Леся Українка.

її життя було цілою проблемою. Вона на голову переростала хистом майже всіх сучасних письменників, а лишилася дивно незрозумілою. Вона мала чи не найглибшу освіту в крузі товаришів пера, а залишилась особою, якою найменше займалася освічена критика. Людина інтенсивного шукання і впертої думки не прикувала чомусь до себе уваги тих, хто цікавився тайнами поетичної творчості. Письменниця, яку Франко назвав самотнім чоловіком серед поетів соборної України, лишилася якимось сфінксом для покоління, для якого відвага, завзяття, воля - всі мужські чесноти - повинні були б стати кінцевими, коли воно хотіло вистояти в тій страшній завірюсі, що несподівано впала на нього.

Як це могло статися?

(За Д. Донцовим)

3. Дайте відповідь на запитання, дотримуючись чіткості та лаконічності у висловлюваннях.

Доберіть крилаті вислови, що відповідають поданим значенням.

Линути кудись поетичною мрією –

незвичайна людина, рідкісне явище –

виникнення нових ідей, поглядів і т.п. під впливом змін у суспільному житті–

останній прояв таланту; ширше –

останній вчинок у житті –

4. Подані слова і словосполучення запишіть у такій послідовності:

1) антропоніми; 2) топоніми; 3) культуроніми.

«Літопис Самовидця», Оксана, Євангеліє, Євразія, Кравченко, «Просвіта», Карпати, Шекспір, Антарктида, «Кобзар».

5. У якому з наведених речень розділові знаки розставлено відповідно до правил пунктуації? Виправте помилки.

Певно, не забула того, що, якби дід Улас не приборіг, то пропала б.

Скирта вже потемніла від негоди та, коли станеш виривати соломку, лаштуючи для себе затишне кубло, воно дихне тобі в обличчя стужавілими і злежаними пахощами осені.

Коли він торкався до струн скрипки, усе на світі зникало і залишалася тільки музика.

Можна було б сказати, що мою прелюдію весни творять звуки, які близько чи віддалено нагадують звуки народжувані музичними інструментами.

6. Назвіть документи відповідно до їхньої характеристики.

- Письмове повноваження, видане установою, організацією чи підприємством або окремою особою іншій особі для офіційного пред'явлення під час здійснення юридичних дій;
- відображає процес і результати роботи колегіальних органів, проведення різних засідань, обговорень тощо;
- адресований установі або посадовій особі, містить прохання чи пропозицію особи (установи) щодо здійснення своїх прав або захисту інтересів;
- один із засобів установлення офіційних, службових контактів між підприємствами, організаціями, установами, фірмами, закладами;
- повідомлення про виконання певної роботи;
- подано власний життєпис;
- підтверджує передавання та одержання матеріальних цінностей або документів;
- мета: повідомити, оповістити.

7. Доберіть варіант заміни активних дієприкметників, ужитих стилістично неправильно.

Узагальнююче слово, пануюча ідея, підростаюче покоління, миючі засоби, переконуючий доказ, оточуюче середовище, оточуючі люди, друкуючий пристрій.

8. Виберіть із поданих у дужках варіантів правильне тлумачення слова.

Ефемерний (швидкоминущий, надуманий) Мізантроп (благодійник, людиноненависник) Превентивний (запобіжний, переважаючий) Рекламація (звернення, скарга) Варіювати (видозмінювати, занепадати) Помпезний (потворний, пишний) Конденсувати (накопичувати, ущільнювати) Обструкція (вид протесту, неправильне твердження)

Монографія (праця, що має одного автора; праця, в якій досліджено одне питання) Одіозний (одержимий, небажаний)

9. Як називаються пари слів? Поясніть значення слів, проілюструйте словосполученнями.

Бриджі – брижі; бурий – бурний – буряний; молодецький – молодечий; хітин – хітон; художницький – художній; тема – тематика; танок – танець; глиняний – глинястий.

10. Оберіть правильну форму родового відмінка однини наведених іменників.

Магніту, дубляжа, замовника, запита, світочу, підрозділу, маку, матча, льону, пледа, очерета, осаду, дьогтя, дюйма, дозору, гелію, заповіту, героя, інсайду, лоба, рубіну, шрифту, чагарнику, аспіріну, руху.

УКРАЇНЬСЬКА ЛІТЕРАТУРА

1. Напишіть твір на одну із поданих тем.

- «Вже почалось, мабуть, майбутнє...» (за творчістю Ліни Костенко).
- Нетлінна вартість національних основ буття, спадковості поколінь, духовної пам'яті (за твором Ю. Яновського «Вершники»).
- «Я хочу правді бути вічним другом, ворогом одвічним злу» (за творчістю В.Симоненка).
- «Немає загадки таланту. Є вічна загадка любові» (Гр. Тютюнник).

2. Коротко і лаконічно дайте відповідь на кожне запитання.

- З якого твору ці рядки, його автор.

На Аскольдовій могилі

Український цвіт! –

По кривавій по дорозі

Нам іти у світ.

- Назвіть твори, за які Ліна Костенко отримала Державну премію України ім.Т.Шевченка.
- Назвіть п'ять письменників та їх твори автобіографічного характеру.
- Назвіть найвідоміші твори Остапа Вишні.
- За мотивами, близькими до «Заповіту» Т.Шевченка, є вірш В.Стуса ...
- У якому фільмі О. Довженко виступив виконавцем головної ролі?
- «Імператором залізних строф» назвав себе ...
- Які дати літературного календаря відзначатимуть у 2012 році?
- Укажіть поняття, яке випадає з логічного ряду: *гумореска, шарж, сарказм, байка, усмішка*. Свій вибір обґрунтуйте.
- Дайте визначення поняття «іронія».

3. Продовжте речення.

- Основні течії модернізму ...
- Роман-хроніка як літературний жанр має такі ознаки: ...
- Провідні мотиви поезії Євгена Плужника - це ...
- Індивідуальні стилі письменників-шістдесятників дуже різні, і все ж їх об'єднували спільні світоглядні й естетичні настанови - це ...
- Літературні угруповання 20-х років XX ст. - це ...

4. Складіть тези виступу на конференції:

Народна творчість - це той ґрунт, на якому виростають і література, і музика, і образотворче мистецтво, без якого вони б засохли.

5. На основі особливостей художнього стилю уривка заповніть «паспорт» твору:

«Хто й коли збудував нашу хату, які майстри - невідомо. Здавалось нам, ніби її зовсім ніхто й не будував, а виросла вона сама, як печериця, між грушею і погребом, і схожа була також на стареньку білу печерицю. Дуже мальовнича була хата. Одне, що не подобалося в ній, і то не нам, а матері, - вікна повросли в землю і не було замків. У ній ніщо не замикалось. Заходьте, будь ласка, не питаючись - можна? Милості просимо! Мати жалілася на тісноту, ну, нам, малим, простору й краси вистачало, а ще коли глянуть у віконце, так видно й соняшник, і

груші, й небо. А на білій стіні під богами, аж до мисника, висіло багато гарних картин - Почаївська лавра, Київська лавра, вид Ново-Афонського, Симоно-Кананитського монастиря поблизу міста Сухума на Кавказі. Над лаврами трималися в повітрі божі матері з рушниками і білі ангели, як гусаки, крилаті».

Автор. Назва твору. Рік видання. Жанр. Авторське визначення жанру. Літературний рід. Тема. Головна ідея. Головні герої твору. Сюжет.

ЗАВДАННЯ

ІІІ (ОБЛАСНОГО) ЕТАПУ МІЖНАРОДНОГО КОНКУРСУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ІМЕНІ ПЕТРА ЯЦИКА

І варіант

3 КЛАС

- 1. Складіть та запишіть текст-розповідь про улюблене свято.**
- 2. До поданих слів доберіть близькі за значенням слова:**
хліб -
дім -
багаття -
- 3. Зробіть звуко-буквений аналіз поданого слова: сім'я**
- 4. Складіть і запишіть загадку для першокласника про:**
зиму
школу
книжку

Усний тур

Розповісти вірш про Новий рік, зиму.

4 КЛАС

- 1. Опишіть свою улюблену пору року.**
- 2. Зробіть звуко-буквений аналіз поданого слова: *хвилюється***
- 3. До словосполучень, які вжиті у переносному значенні, доберіть словосполучення, які вживаються у прямому значенні.**
Зразок. Розбити глека – посваритися.
Накивати п'ятами –
На головах ходити –
Дерти горло –
- 4. Запишіть слова за алфавітом, вставте пропущені букви, поставте наголос.**
Л...дачий, гард...роб, в...падковий, ш...фер, в...лос...пед, кр...сляр, ап...тит
- 5. Запишіть 3-5 відомих вам прислів'їв. Підкресліть у них дієслова.**

Усний тур

Прочитайте вірш про мову, родину, Україну

5 КЛАС

- 1. Запишіть слова в алфавітному порядку, вставляючи замість крапок пропущені букви.**

Г...рой, за...ць, шіс...надцять, ч...рговий, радіст...ю, сіл...ю, чов...н,
д...ректор, с...р...да.

2. Визначте слова, неправильно поділені на склади.

Па-ра-граф, вед-мідь, рай-он, наг-ля-дач..

3. З'ясуйте лексичне значення слова «м'який» у кожному конкретному прикладі.

М'який мох. М'який голос. М'яке сіно. М'який ґрунт. М'яка ковдра.

4. Укажіть, в яких реченнях, з прямою мовою неправильно розставлені розділові знаки.

Серед дороги стоїть мале хлоп'я й плаче.

«Чого ти? – спитав перехожий.

«Заблукав» - відповідає хлоп'я.

«А де ж твоя хата» - «Під шифером».

5. У першому реченні попереднього завдання підкресліть головні та другорядні члени речення.

6. Виберіть пару антонімів. Відповідь обґрунтуйте.

Прямолінійний – мудрий.

Успішний – неправильний.

Безмежний – обмежений.

Непростий – складний.

7. Напишіть невелику за обсягом творчу роботу на одну з тем:

«Рідна природа – це краса, радість і таємниця»

«Люблю я вулицю свою весною, взимку, восени...»

« Я радію, коли...»

6 КЛАС

1. Поясніть відмінність між словами з нульовим закінченням та словами без закінчення (на конкретних прикладах).

2. Перепишіть. На місці крапок уставте, де потрібно, пропущену літеру або апостроф.

Рум...яний, духм...яний, черв...як, сер...йозний, Св...ятослав, В...ячеслав,
моркв...яний, бе...шумний, проїз...ний, радіст...ю.

3. Перепишіть, виправивши допущені в реченнях помилки.

За допомогу не забудь подякувати бібліотекаря.

Мова йдеться про увагу до людської праці.

Уважно прочитай назву на обложці словаря.

4. Визначте, скільки простих речень у поданому складному.

Говорив їй (Орисі) Тимко, щоб вона йшла надвір витрусити його козушок, вона йшла і витрушувала, наказувала їй мати зашивати торбу, вона зашивала, сказала їй накинути хустку і виходити з хати, бо вже пора, вона запнулася і чинно вийшла (Г.Тютюнник).

5. Доберіть приклади (не менше 10) до теми «Велика буква і лапки власних назвах».

6. Визначте, які з тверджень є помилковими.

- 6.1. У діалозі немає слів автора.
- 6.2. Кожна репліка діалогу записується з нового рядка.
- 6.3. Перед кожною реплікою діалогу ставиться тире.
- 6.4. При діалозі не ставляться лапки.

7. Напишіть твір-мініатюру на одну з тем:

- «Зимове надвечір'я»
- «Монолог шкільного дзвоника»
- «Я хочу розповісти тобі...» (про улюблене заняття)

7 КЛАС

1. Поясніть різницю в значеннях поданих пар слів.

Дякуючи-завдяки,
незважаючи – не дивлячись.

2. Укажіть зайві серед поданих слів. Поясніть свій вибір.

Прикрий. Вчорашній. Злопам'ятний. Загорілий. Печений.

3. Поясніть, у значенні якої часової форми вживаються в поданому реченні підкреслені дієслова. Вкажіть, скільки простих речень у поданому складному. Поясніть наявні в реченні розділові знаки.

Як була я малою, то мені було не раз сниться, моя мати чеше мені коси, вплітає червоні кісники, вбирає мене в квітки та стрічки, голубить та жалує мене (Марко Вовчок).

4. Вставте, де треба, замість крапок пропущені букви або апостроф.

Духм...яний, молодіст...ю, Св...ятослав, В...ячеслав, нечислен...ий, виїз...ний, ро...писати, нездійснен...ий, шіс...надцять, черв...як.

5. Напишіть невеликий за обсягом твір на одну з тем:

- «Сильніший за всіх той, хто володіє собою і словом»
- «Чи потрібні людям герої для наслідування?»
- «Пісня тендітної сніжинки»

8 КЛАС

1. Утворіть антонімічні пари з поданих фразеологізмів.

Дерти кирпу	хоч у рамку вправ
Жити, як сир у маслі	плутатися в хвості

Мати свій розум у голові

гнути шию

Глянути гідко

танцювати під дудку

Грати першу скрипку

перебиватися з хліба на воду

- 2. Вкажіть, у якому реченні вжито не сполучники, а однозвучні з ними сполучні слова.**

Одержиж вищий бал, як/що переробиш твір, усунувши помилки.

Як/що трапиться, то відповідальність буде на вас.

Як/що наполегливо попрацювати над собою, то результат буде.

- 3. У кожному з поданих рядків знайдіть зайве за способом творення слово. Вибір обґрунтуйте.**

Гречкосій, працелюб, всюдихід, землеробство, п'ятдесят.

Гімнастка, підтримка, чорноморець, багатомовність, столярувати.

Пречудовий, відігнати, прозелень, перехід, вибігти.

Вибір, з'їзд, обхід, обшук, провесна.

- 4. Запишіть слова, вставляючи пропущені букви.**

П...р...ф...рія, пр...ор...тет, д...р...гент, експ...р...мент, пр...зидія, мар...во, колиш...ш, пр...в'ял...ний, пол...ш.

- 5. Виберіть речення, що не відповідають нормам літературної мови.**

Відредагуйте їх.

Самий дорогий подарунок для мене – твоя увага.

Рівень успішності знизився на чотири цілих три десятих балів.

Інфляція сягла п'ятидесяти відсотків.

З нагоди ювілею міста проведені численні заходи.

- 6. У другому реченні попереднього завдання підкресліть головні та другорядні члени.**

- 7. Напишіть твір-мініатюру на одну з тем:**

«Барви зимового лісу»

«Монолог моєї спальні»

9 КЛАС

- 1. Укажіть, чим, крім наголосу, відрізняються подані нижче пари слів.**

Печений – печений

Незрівняний – незрівнянний

Нездійснений – нездійснений

- 2. Поясніть прикладами й відповідними поясненнями орфограми в числівнику.**

- 3. З'ясуйте, яке з поданих сполучень слів не є словосполученням.**

Навчитися правильно дихати.

Правити теревені.

Дихальні вправи.

Оволодівати швидкісним читанням.

4. Установіть функцію інфінітива як члена речення у таких прикладах.

Поставте пропущені розділові знаки.

Завдання лікаря попередити хворобу.

Капітан наказав натягнути вітрила.

Жити значить боротись.

До штабу надійшов наказ відступати.

Друге речення доповніть, увівши до його складу відокремлену прикладку, обставини, означення.

5. Укажіть слова, в яких допущено помилки. виправте їх. Поясніть вибір.

Атомохід, гидко-бридко, чар-зілля, гори-цвіт, трава полин, мати-Україна, історикокультурний, суспільно-корисний, раз-у-раз, віч-на-віч, попід-тинню.

6. Напишіть невелику за обсягом творчу роботу на одну з тем:

«Слово-футляр для думки чи її рупор?»

«Степова симфонія»

«Атмосфера Різдвяних свят у моїй родині.»

10 КЛАС

1. Доповніть початки складних речень так, щоб утворилися безсполучникові, забезпечуючи типи смислових зв'язків, указані в дужках.

Культура мовлення – це духовне обличчя людини... (пояснення).

Основою мовленнєвої культури є грамотність... (доповнення).

Треба активно розвивати своє мовлення... (пояснення).

2. Запишіть числа й одиниці мір словами (з варіантами, якщо є).

1/1 га, 745 000 г, 3,25 ц., 11,5 т., 133 %, 17,3 км.

Запишіть вирази у формі родового відмінка.

3. Прокоментуйте один з висловів.

Голод книжковий гірший за будь-який інший.

Коли ти спалиш кайдашизм руїнний, моя кохана, рідна Україно?

4. Чим відрізняються лінгвістичні словники від енциклопедичних? Назвіть їх різновиди.

5. Запишіть подані слова, знявши ризик.

Раз/у/раз, до/речі, не/до/в/подоби, будь/ласка, з/по/між, екс/чемпіон, міні/футбол, діаметрально/протилежний, тьмяно/зелений, суспільно/корисний, червоно/гарячий, мати/Україна, гори/цвіт, здивовано/розгублений, по/під/тинню.

6. Поясніть, чому в науковому стилі мовлення переважають складнопідрядні речення?
7. Розкажіть про відомих вам діячів культури (художник, композитор). Спробуйте висловити своє ставлення до їх творчого доробку. Що вам подобається, чого не розумієте, а що не сприймаєте.

11 КЛАС

1. Запишіть речення, замінивши виділені слова фразеологізмами. Як заміна вплинула на якість виразів?
- У таких справах легко перестаратися.
Коні бігли легко і швидко.
Оксана не звернула уваги.
Довелося мені замокнути.
Неприємних мені людей обходжу стороною.
Доповніть речення, утворивши складнопідрядні з різними видами підрядних.
2. Під терміном «знаки письма» слід розуміти...
3. Запишіть речення, відповідно оформивши цитати (підкреслена частина речення). Поставте пропущені розділові знаки.
- Народ завжди з повагою ставився до людей що більше слухали ніж говорили самі бо (Д,д)е багато слів там мало мудрості.
Шевченкове (Б,б) орітеся поборете не втратило своєї актуальності і сьогодні.
4. Назвіть відомі вам лінгвістичні словники. Чим вони відрізняються від енциклопедичних? Назвіть їх різновиди.
5. Запишіть подані слова, знявши ризик.

З/дня/на/день, не/до/вподоби, з/усіх/усюд, на/добра/ніч, унтер/офіцер, відео/апаратура, суспільно/необхідний, віце/президент, на/гора, мати/Україна, стільки/то, особистісно/орієнтований, вище/названий, хліб/сіль, блок/система, перекоти/поле, не/мов/би, жар/птиця, на/все/біч.

6. Вкажіть вирази, що засвідчують порушення норм літературної мови. Запропонуйте правильні варіанти.

П'ятидесятирічний чоловік; згідно постанови Верховної Ради; характерний цій людині; на повістку дня винесене питання; уміло навчати читанню і письму; поети й письменники рідного краю; відповідно рекомендацій учителя; чотири відсотка.

7. Зробіть аналітичний огляд мовлення на українському радіо та телебаченні (на прикладі почутих вами програм і передач).

II вариант

3 КЛАС

1. Складіть і запишіть текст-опис зимового парку (чи лісу). Доберіть до нього заголовки.
2. Вставте пропущені букви, поставте наголос, напишіть слова в алфавітному порядку:
Д_путат, ап_тит, ас_альт, б_нзин, б_тон, в_лосипед, в_рблюд, гор_зонт, д_ректор, д_циметр, автом_біль, банк_р, прос_ба, без_ахисний, осі_йй.
3. Доберіть іменники до даних слів.
Ситий –
старий -
солодкий –
стрункий –
4. Запишіть шість слів, у яких після букви «ер» перед йотованими ставиться апостроф, а потім шість слів, у яких після букви «ер» перед йотованими не ставиться апостроф.
5. Складіть розповідь за початком: *Я мрію про...*

4 КЛАС

- 1. Складіть і запишіть твір-міркування:** *«Від теплого слова і лід розмерзається».*
- 2. Вставте пропущені букви, поставте наголос, напишіть слова в алфавітному порядку:**
Д_щ_пліна, міл_он, л_воруч, інж_нер, г_ктар, гард_роб, д_ржава, _заду, міз_нець, пос_редині, п'ят_десяти, ц_мент, шіс_надцять, щоде_но, ш_ренга.
- 3. Утворіть дієслова, прикметники й прислівники від даних слів.**
Зима –
дружба –
вечір –
- 4. Напишіть слова в транскрипції:** *сміється, присвічує.*
- 5. Доберіть якнайбільше прикметників до слів:**
ярмарок –
степ –
ліс –

5 КЛАС

- 1. Зробіть звуковий запис слів.**
Яблуня, джміль, армія, ялина, читальня, щеплення, пір'я, видніється, в'ється, об'єднати.
- 2. Запишіть іменники у формі орудного відмінка.**
Льон, душа, Україна, стихія, швець, стаття, узлісся, житель.
- 3. Від поданих іменників утворіть прикметники.**
Село – Наталка –
казка – козак -

учитель –	держава -
край –	батько -
Запоріжжя -	лялька –

4. Розберіть пропоновані слова за будовою.

Приморський, безвідповідальний, безмежний, прихід, пролісок, віддаль.

5. Запишіть речення, зробіть синтаксичний розбір. Над кожним словом надпишіть, до якої частини мови належить.

Уночі осінній туман стелиться над землею.

6. Запишіть слова, вставте пропущені літери.

К...шеня, д...ректор, ст....бло, ро...горнути, ч...р...вики, оз...ро, ...хопити,
п...дз...мел...я.

7. Напишіть твір-мініатюру на тему «Веселка небо розмальовує фарбами»

6 КЛАС

1. З кожної групи словосполучень випишіть фразеологізм.

З'їсти яблуко, з'їсти собаку, з'їсти печиво.

Варити воду, варити борщ, варити кашу.

Спекти пиріг, спекти раків, спекти хліб.

Розбити вазу, розбити тарілку, розбити глека.

2. Від поданих іменників утворіть форму кличного відмінка.

Роман, Тетяна, Ростислав, Денис, Валерій, Олег, Лідія, Мар'ян, Наталія, Лука, Антоніна.

3. Продовжіть подане твердження.

Прикметник – це частина мови, що ...

.... виражає ознаку предмета, відповідає на питання який? чий?

.... означає число, кількість, порядок предметів при лічбі і відповідає на питання скільки? котрий?

....означає предмет, відповідає на питання хто? що?, належить до певного роду, змінюється за відмінками та числами.

4. Запишіть слова, знімаючи ризик.

Пів/міста, лісо/степ, пів/юрти, гори/цвіт, пів/груші, сон/трава, хлопець/богатир, фото/робот.

5.Перекладіть українською мовою назви речей домашнього вжитку. Визначте відміну іменників.

Кровать	салфетка
стул	тряпка
шкаф	счётчик
ковёр	форточка

6. Складіть і запишіть розповідь про те, як ви проведете зимові канікули.

7 КЛАС

1. **Виберіть правильне продовження речення: “Дієприкметники змінюються за...”**
 ...родами, числами, відмінками.
 ...числами і родами.
 ...числами і відмінками.
 ...лише за відмінками.
2. **Перепишіть речення. Числа передайте словами.**
 * Автобус із 856 екскурсантами прибув до столиці.
 * Книга ілюстрована 597 гравюрами.
 * Поле розкинулося на 763 гектарах.
3. **Виділіть дієслова, що належать до другої дієвідміни. Думку аргументуйте.**
 Проводжати, походжає, хлюпаєшся, малюють, читати, прагнути, хвилюватися, тримати, саджати, слухати.
4. **Утворіть іменники чоловічого і жіночого роду, які називають мешканців таких міст.**

Калуга –	Запоріжжя –
Черкаси –	Суми –
Чорнобай –	Мінськ –
Харків -	Донецьк -
5. **Пригадайте і запишіть 5 фразеологізмів зі словом *око*. Поясніть значення кожного з них (письмово).**
6. **Напишіть листа другу про прочитану Вами книгу (переглянутий фільм, відвідини цікавого місця).**

8 КЛАС

1. **Запишіть подані іменники у формі орудного відмінка. Поясніть написання.**
 Душа, річ, даль, обруч, течія, оберіг, герой, мудрість, неміч, водограй.
2. **Зробіть синтаксичний розбір речення, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є.**
 Безмежний простір моря сяє рожево-золотистим світлом, а на заході втомлене червоне сонце ховається за море і цілує останнім поцілунком хвилі.
3. **Відредагуйте речення, запишіть їх, поясніть правки.**
 - Мені подобаються фарби осіннього лісу.
 - Не було сил відірватися від зацікавившої мене книжки.
 - Вироби з кераміки – це саме цікаве, що було на виставці.
4. **До поданих іншомовних слів доберіть українські відповідники. Слова запишіть парами.**
 Біографія –
 імітація –
 компроміс –
5. **З’єднайте слова так, щоб утворилися фразеологізми.**

А Маслинова	земля
Б обітована	печать
В неопалима	купина
Г каїнова	гілка
6. **Напишіть твір-роздум “Мій образ рідної землі”.**

9 КЛАС

1. Укажіть рядки, в яких неправильно утворено ступені порівняння прикметників. Думку аргументуйте.

А Менш помітніше, гучніше
Б краще, мужніший
В відповідалніше, найбільш вище
Г щонайменше, найбільш легше
Д достойніше, поганіше

2. Знайдіть неправильно вжиту відмінкову форму. Поясніть.

Два стільця, дві третіх клена, три дуба, три восьмих кілометри, чотири сина, чотири столи, Олеже Івановичу, улюбленого предмету.

3. У якому рядку немає частки

А Навряд чи це можливо
Б нехай кожен наведе приклад
В тільки не змушувати
Г синіти, наче мор.

4. Знайдіть правильне тлумачення фразеологізмів.

Хоч греблю гати: а) безрезультатно
б) незрозуміло
в) дуже складно
г) дуже багато.

Честь мундира: а) чесно заслужена похвала;
б) великі досягнення по службі;
в) гідність особи як представника певної організації;
г) зневажливе ставлення до цивільних осіб.

5. Запишіть речення. Підкресліть у ньому головні та другорядні члени. Укажіть кількість частин, що входять до його складу. Побудуйте структурну схему речення. Виділені слова розберіть як частину мови.

Мій літак вибухнув у повітрі, і я осипався на землю вже *попелом*, так що і могили у *мене* нема (М.Вінграновський).

6. Прочитайте слова Ліни Костенко. Як ви їх розумієте?

І не знецінюйте коштовне,
не згубіться у юрбі.
Не проміняйте неповторне
На сто ерзаців у собі!

(*ерзац* – у перекладі з німецької «неякісний замітник, сурогат»)

Запишіть тезу та наведіть переконливі аргументи. Підкріпіть аргументи прикладами з життя, художньої літератури тощо. Відповідь запишіть у вигляді власного висловлювання.

10 КЛАС

1. Укажіть рядки, в яких неправильно утворено ступені порівняння прикметників. Думку аргументуйте.

А Найурожайніший, стрімкіший
Б менш чітко, що найкраще
В більш поважніше, найповажніший

- Г найбільш відповідальніший, найкращий
Д поганіший, високіший

2. Позначте пари фразеологізмів, які не є антонімічними. Один із фразеологізмів уведіть у речення.

Обминати гострі кути – лізти на рожен
оглядом – без оглядки
Як на ножах – як на жаринах
На власні вуха – вуха пухнуть

3. Знайдіть слова та словосполучення, написання яких відповідає орфографічним нормам. Виправте наявні помилки. Підкресліть орфограми.

Зроду-віку, громадянська війна, західноєвропейський, Великий Віз, Гордіїв вузол, одна четверта кілограма, два робітника, шикарне манто, два стільці, Савур-могила, смачного рагу, пане Олеже, Іссик Куль, віч на віч, діаметрально-протилежний.

4. Виділіть з-поміж поданих нижче поширені речення.

Кілька покупців почали сперечатися.
Мільярди людей прагнуть жити в злагоді.
Хлопчаки били байдики.
Вистава була надзвичайна
Трава не скошена.

5. Запишіть речення, вставте пропущені розділові знаки.

Іван був *невен* ... вона кохала його, тяглася до нього, як квітка до сонця, ніколи й *нікому* не дозволила б вона образити його самолюбство... тонку організацію його поетичної душі.

Підкресліть головні та другорядні члени речення. Укажіть кількість частин, що входять до складу речення. Побудуйте його структурну схему. Виділені слова розберіть як частини мови.

6. Прочитайте слова Ліни Костенко. Як ви їх розумієте?

Людині бійся душу ошукать,
Бо в цьому схибиш – то уже навіки.

Запишіть тезу та наведіть переконливі аргументи. Підкріпіть аргументи прикладами з життя, художньої літератури тощо. Відповідь запишіть у вигляді власного висловлюванн.

II КЛАС

1. Укажіть рядки, в яких неправильно утворено ступені порівняння прикметників. Думку обґрунтуйте.

- А Швидше, більш повно
Б менш мужніший, наймужніший
В маліший, синіший
Г надзвичайно тихо, тихіше
Д достойніший, поганіший

2. Знайдіть слова та словосполучення, написання яких відповідає орфографічним нормам. Підкресліть орфограми.

Жовтогарячий, життєвий, вцілому, заєць-русак, знадвору, рік-у-рік, журі, суспільно-корисний, три восьмих кілометра, два капітани, по німецькому, сьома,

молочно-білий, моркв'яний, приїзжий, мати-Україна, Золоті Ворота, особистісноорієнтований.

3. Виберіть значення, яке відповідає префіксові *екс-*:

Задавленість, заперечення, ухилення, зниження, завершення.

Наведіть приклади слів з даним префіксом, одне з них уведіть у речення.

4. Запишіть словосполучення, виправивши помилки.

Залишайте залог. Жилець цієї квартири.

Прийміть і ви участь. Виключіть світло.

Відкрийте вікно. Говоріть на українській мові.

Самий найкращий друг. Пошліть заказний лист.

5. Запишіть речення. Підкресліть у ньому головні та другорядні члени. Укажіть кількість частин, що входять до складу речення. Побудуйте структурну схему. Виділене слово розберіть як частину мови.

У церкві біля святих і богів нічого не чув Марко Безсмертний, а тільки-но закрутились, заскрипіли колеса, він спочатку відчув темну *розпарену* спеку, і це його повернуло в дитинство, коли хворим лежав у парноті розімлілого зерна, бо в ті часи у селі зерно було і хлібом, і ліками (М.Стельмах).

6. Дайте відповідь на питання, поставлені в тексті: «І яка вона є, сама природа подвигу? Чи здатен його вчинити той, хто заздалегідь готує себе до цього, чи, може, ближчий до істини той, для кого подвиг – це акт миттєвий, блискавичний, майже рефлекторний?».

Сформулюйте тезу-відповідь і наведіть аргументи на її доказ. Підкріпіть аргументи прикладами з життя, художньої літератури тощо. Відповідь запишіть у вигляді власного висловлювання.

III варіант

3 КЛАС

1. Складіть і запишіть текст-опис квітки, яка тобі найбільше подобається.
2. Спробуйте письмово пояснити, чому не потрібно прикрашати на Новий рік лісову красуню – ялинку.
3. Поясніть прислів'я:

На чужий труд ласий не будь.

Не кидай слів на вітер.

4. Прочитайте перелік слів та випишіть лише зайве слово.

Висота, високий, повис, вискочив, височіє.

Усний тур

Підготуйте розповідь про святкування Нового Року в твоїй сім'ї.

4 КЛАС

1. Складіть і запишіть привітання для вчителя з Новим роком та для батьків з Різдвяними святами.
2. Уявіть, що ви спілкуєтесь з Дідом Морозом. Запишіть 2 питання, з якими звернетесь до нього.
3. Прочитайте прислів'я та письмово поясніть їх значення.

Вітер свистить у кишенях.

Як вітром здуло.

4. Доберіть якомога більше прикметників до слова вітер.

Усний тур

Підготуйте розповідь про шкільних друзів.

5 КЛАС

- 1. Продовжіть розповідь за поданим початком. Використайте в тексті звертання.**
Сьогодні спалося так солодко і спокійно. Як не намагався перший промінець зазирнути під вії – все дарма. Мені снилось...
- 2. Закінчіть народні вислови. Поставте відповідні розділові знаки.**
Життя не має ціни але воля...
Природа дала один рот і два вуха щоб...
Вір своїм очам а не ...
- 3. Випишіть слова з буквами я, ю, є, ї, запишіть їх фонетичною транскрипцією. Визначте кількість букв та звуків.**
Летіла зозуля край моєї хати,
Сіла на камені та й стала кувати.
Зозуле, зозуле, чого марно куєш?
Зозуле, зозуле, моє горе чуєш?
- 4. Поставте наголос у словах.**
Випадок, вірші, одинадцять, кілометр, завдання, середина, ознака, читання, предмет.

Усне завдання

Зробіть повідомлення «Моя улюблена книга»

6 КЛАС

- 1. Зробіть звуковий запис слів.**
Українець, знання, Вільнюс, дерев'яний, гордість, пів'яблука, свято, нація, граються, шістнадцять
- 2. Виділіть слова, у яких корінь збігається з основою. Позначте їх.**
Зорі, навмання, тире, спершу, зимовий, схопити, тьманий, гості, кіно, графік, необережний, киянин, прекрасний.
Поясніть орфограми у підкреслених словах.
- 3. Запишіть слова українською мовою.**
По-французски, меньшинство, третьего, чешское стекло, адъютант, жюри, барокко.
- 4. Напишіть невелику за обсягом творчу роботу «Монолог мого щоденника», використовуючи прикметники вищого та найвищого ступенів.**

Усне завдання.

Зробіть повідомлення «Моє захоплення»

7 КЛАС

- 1. Знайдіть зайве слово за способом словотвору.**

Сосняк, трійка, ошийок, фронтовий, передовик.
Прадавній, співдоповідь, неправда, провесна, проїзд.
Прикордонний, бездомний, праліс, помірний, проміжок.
Віра, Любов, перекотиполе, акція, мільйонер.

2. Чи є серед поданих нижче помилкові написання? Відкоректуйте.

Виконав найбільш краще. Найнесподіваніше.
Менш корисніше. Саме вище. Менш добре.
Найбільш прекрасно. Щонайпривабливіше.

3. Поясніть різницю у значеннях слів.

Обшукати - ошукати;
лікувати – лічити;
особистий - особливий

4. Складіть оголошення про цікаву подію, яка відбудеться у вашій школі.

5. Спробуйте продовжити текст віршованими (2-3 строфи) рядками або прозою, використовуючи прислівники.

Як гарно, як нечувано прекрасно
Цвітуть українські сади.
.....
.....

Усне завдання

Зробіть повідомлення «Традиції мого родоводу»

8 КЛАС

1. Складіть алгоритм правопису дефісу в словах.

2. Укажіть речення, в яких ужито сполучники.

Що (б) вам зіграти?
Хоча й тіснувато тут, за (те) ми всі разом.
Як (би) я хотіла тебе побачити!
Я просив його, що (б) він мене зустрів.
Як (би) не допомога батьків, я б не змогла тут вчитися.
Заховайся за (те) дерево.

3. Запишіть слова українською мовою. Погрупуйте їх за видами орфограм.

Хоккей, семьсот, стоишь, батальйон, солью, восемьюдесятью, подъезжать, жури, расписаться, Прокофьев, барокко, радостный.

4. Порівняйте дві групи епітетів до слова «Мрія». Яка між ними різниця?

Поясніть спосіб творення підкреслених слів.

- Барвиста, безкрила, вікова, віддалена, висока, нездійсненна, щира, п'янка.
- Буйнокрила, живокровна, золотогрива, оскубана, срібнострунна, сонцебризна

5. Напишіть невелику за обсягом творчу роботу «Ранок у місті (селі)», використовуючи вигук.

Усне завдання

Як ви розумієте вислів «Слово, що йде від серця, завжди проникає в серце»?

9 КЛАС

1. У чому полягає різниця між тире і дефісом? Проілюструйте прикладами.

2. Запишіть правильно подані числівники.

Двохсот сорока трьома, семистам двадцятьома двома, стами, двадцяти сімох, восьмидесяти, п'ятьмастами сорока одним, трьома стами, ста сорока одним, однею шістнадцятою, дев'яносто семи, шестидесяти сімох, восьмистам п'ятдесятьма сьома.

3. Складіть словосполучення із поданих слів-паронімів:

афект - ефект;
стрес - струс;
буланий - булатний.

4. Утворіть форми третьої особи однини від інфінітивів.

Боротися, клеїти, хотіти, бігти, могти, бачити, полоти, держати, носити, плакати, колоти, ліпити.

5. Напишіть листа своєму ровесникові з-за кордону про Україну, її історію, культуру, традиції, природу (2-2,5 ст.).

Усне завдання.

Що, на вашу думку, повинен знати чи вміти співрозмовник, щоб бути цікавим для Вас? Поділіться думками та спостереженнями.

10 КЛАС

1. Що ви знаєте про цих людей? Чому в їхніх прізвищах є дефіс?

Сергій Іванович Муравйов-Апостол,
Микола Іванович Римський-Корсаков,
Петро Семенович Тянь-Шанський,
Іван Семенович Нечуй-Левицький,
Михайло Євграфович Салтиков-Шчедрін.

2. Завершіть фрази.

* Ну що б, здавалося, слова...
* Слово до слова...
* Шабля ранить тіло, а ...
* Треба знати, що...
* Не завжди говори, що знаєш, а....
* Держи хліб на обід, а...

3. До яких частин мови належать подані нижче слова? Чи можна замінити їх синонімами? З якими стилями мовлення пов'язується їхнє використання?

Відповідно до, згідно з, на підставі, за посередництвом, з огляду, з метою.

4. Запишіть українською мовою слова.

Командировка, следующий, сверхъестественный, обезвреженный, очаровательный, несдобровать, мероприятие, улучшить.

5. Вставте у словах пропущені літери.

Під...рунття, ...ромадянин, ...удзик, ...ай, ...рати, ...ава, ...едзь, ...орицвіт, ...рунт, ...оробина, зи...за..., ...ел...отати.

6. Напишіть твір-роздум «Поет не може бути власністю, це так йому вже на роду» (Л.Костенко).

Усне завдання

Як ви розумієте суть вислову «Кому правди не треба, тому й честь зайва»

II КЛАС

1. До яких правил –орфографії чи пунктуації – належать правила правопису дефісу?
2. Запишіть речення. Розставте розділові знаки. Підкресліть головні та другорядні члени, надпишіть над кожним словом, якою частиною мови воно є. Побудуйте структурну схему.

Варвара напружено прислухалася хоч їй і соромно було чути розмову людей які не знають що їх слухають і навпаки не хочуть щоб хтось їх чув.

3. Виправте помилки в написанні числівників.

Семистами двадцятьома двома, двохсот сорока трьома, двадцяти сімох, стами, семи десяти, п'ятистами сорока одним, чотирьомастами, сто сорока одним, чотирьомастами, сто сорока одним, однією шістнадцятою, дев'яносто семи, шістдесят сімох, восьмистам п'ятдесятма шістьма.

4. Запишіть подані слова, знявши ризик.

Світ/за/очі, на/пів/дорозі, по/праву/руч, без/угаву, до/не/давня, всього/на/всього, на/виріст, на/яву, уві/сні, раз/у/раз, не/до/вподоби, віч/на/віч, день/у/день, спокон/віків, спокон/вічно.

5. Відредагуйте речення.

В останні роки з'явилися твори які з великою художньою силою піднімають питання сучасності.

Кожний мешканець лісу приймається за свою роботу.

Почалися без кінцеві наклепи на Мотрю зі сторони Кайдашихи.

Зяблик знову зустрів знущання з боку однокласників.

Повість «Інститутка» відіграє велике значення у творчості Марко Вовчок.

6. У вигляді твору-роздуму продовжіть думку А.Мокренка. Висловіть свої аргументи (чи контраргументи).

Може хтось (а є й такі, на жаль!) презирливо пхкає на свою мистецьку праматір, відгородившись від власної історії частоколом запозичених «років» та «диско»...

Усне завдання.

Уявіть себе телевізійним критиком. Висловіть «за» і «проти» сучасного телебачення.

IV варіант

5 КЛАС

1. Зробіть звуковий запис слів.

Країна, земля, армія, сузір'я, читальня, життя, солом'яний, явір.

2. Запишіть іменники у формі орудного відмінка.

Біль, груша, Сибір, задача, швець, стаття, радість, обличчя.

3. Від поданих іменників утворіть прикметники.

Осінь –

Україна –

Дніпро –

область -

вечір –

Варшава -

ташка –

казка -

тополя -

спорт –

4. Розберіть пропонувані слова за будовою.

Придунайський, морський, підпис, безмежний, захід, прадід.

5. Запишіть речення. Над кожним словом надпишіть, до якої частини мови належить.

Вишиває осінь по канві зеленій золоті квітки. (О.Олесь).

6. Запишіть 2 відомих вам прислів'я, у яких були б слова з апострофом.

6 КЛАС

1. З кожної групи словосполучень випишіть фразеологізм.

Виливати молоко; виливати чай; виливати душу.

Дати хліба; дати сорочку; дати драпака.

Дивитися крізь вікно; дивитися крізь пальці; дивитися крізь щілину.

Замітати хату; замітати сліди; замітати двір.

2. Від поданих іменників утворіть форму кличного відмінка.

Антон, Марія, Софія, Микола, В'ячеслав, Данило, Ярослав, Юрій, Віктор, Лука, Світлана.

3. Продовжіть подане твердження. Іменник – це частина мови, що ...

.... виражає ознаку предмета, відповідає на питання який? чий?

.... означає число, кількість, порядок предметів при лічбі і відповідає на питання скільки? котрий?

.... означає предмет, відповідає на питання хто? що?, належить до певного роду, змінюється за відмінками та числами.

4. Запишіть слова, знімаючи ризик.

Пів|Києва, пів|яблука, зоре|пад, пів|неба, крає|вид, червоно|щокий.

5. З'ясуйте, яка з поданих власних назв береться в лапки.

- Станція Конотоп.
- Динамо (стадіон).
- Станція метро Контрактова площа.
- Народний рух України (громадська організація).
- Франція (країна).

6. Напишіть невелику за обсягом творчу роботу про рослини-символи українців (калина, мак, верба, мальви).

7 КЛАС

1. Виберіть правильне продовження речення: “Дісприкетники змінюються за...”

...родами, числами, відмінками.

...числами і родами.

...числами і відмінками.

...лише за відмінками.

2. Розкрийте дужки, поставивши слова у потрібному відмінку.

Площа (Тарас Шевченко); пам'ятник (Леся Українка); вулиця (Олександр Бойченко); для уповноваженого (Олексій Музиченко); за участю (Ганна Чубач); музей (Олександр Довженко); портрет (Іван Мазепа); фонд імені (Василь Симоненко).

3. Виділіть дієслова, що належать до другої дієвідміни. Думку аргументуйте.

Делегувати, перешкоджає, хлюпаєшся, дошкуляють, кричати, прагнути, метушитися, тривати, лежати, служити.

4. **Утворіть іменники чоловічого і жіночого роду, які називають мешканців таких міст.**

Львів –
Полтава –
Тернопіль –
Мінськ –

Київ –
Черкаси –
Одеса –
Москва –

5. **Проаналізуйте вживання прикметників – епітетів з словом *голос* і вкажіть речення, в якому вжито незвичний епітет.**
- ...Наталю? – пошепки звертаюсь. – Що? – глухим голосом обзивається вона (М.Івченко).
 - Маруся проспівала чистим альтовим голосом кілька українських пісень (І.Нечуй-Левицький).
 - Голос певний, глухий у своїй байдужості (Б.Харчук).
 - Розпалюй плитку в гаражі! – білим сніговим голосом говорила Андрійкова мати (М.Вінграновський).
6. **Напишіть листа другу про прочитану Вами книгу (переглянутий фільм, відвідини цікавого місця).**

8 КЛАС

1. **Запишіть подані іменники у формі орудного відмінка. Поясніть написання.**
Область, розкіш, даль, честь, Керч, ніч, совість, вартість, якість, швидкість.
2. **Зробіть синтаксичний розбір речень.**
Двері скрипнули в тиші сумовито й самотно.
Обличчя дівчини пашіло жаром.
Під вишнею розлогою струмок гомонить.
3. **Відредагуйте речення, запишіть їх, поясніть правки.**
На уроці літератури учні за чергою читали вірш напам'ять.
Артист цирка зіскакував з коня на скаку і знову опинився на ньом.
Необхідно додержуватись регламенту.
4. **Продовжіть визначення:** "Член речення, який вказує на ознаку предмета і відповідає на питання непрямих відмінків який? чий? котрий? скількох? скільком? та ін. називається ...".
...підметом. означенням. ...обставиною.
...присудком. ...додатком.
5. **Доповніть речення епітетами і порівняннями.**
Сонце посміхалось, як ...; Хмари пливли, наче ...;
Колоски шелестіли, мовби ...; Слово сказав, ніби ...;
Сльози котилися по ...щоках, ніби ...; Клен губив ... листя, ніби ...
6. **Напишіть твір-роздум "Мій образ рідної землі".**

9 КЛАС

1. **Напишіть разом, через дефіс чи окремо такі слова.**

Вище|названий, вельми|шановний, навчально|виховний, всього|на|всього, держ|банк, хіба|що, різно|кольоровий, багряно|червоний, синьо|окий, з|поміж, це|б|то, будь|як, казково|чарівний, біло|гривий, світло|чолий, північно|східний.

2. Відредагуйте речення.

В нашому класі любий учень розповість біографію Марка Вовчка.

Письменник змалював у романі найбіднішу бідноту.

3. Поясніть значення поданих фразеологізмів.

За тридев'ять земель; аж іскри летять; хоч око виколи; хоч голки визбируй.

4. Утворіть від поданих іменників прикметники.

Кривий Ріг –

Гадяч –

Буг –

Воронеж –

Золотоноша –

Сиваш –

Париж –

Київ –

казах –

ткач –

5. Доберіть до поданих слів антоніми.

Мужність –

Оптиміст –

Тісно –

Жартома

6. Напишіть твір-опис пам'ятки архітектури (споруда, пам'ятник, меморіал, стела, барельєф, ансамбль).

10 КЛАС

1. Доберіть по одному-два синоніми до поданих слів.

Характер –

Вередливий –

Ввічливий –

Гонор –

Економний –

2. Запишіть подані слова, знявши ризик.

День|у|день, світ|за|очі, різно|кольоровий, до|не|давня, всього|на|всього, уві|сні, сон|трава, на|самоті, з|поміж, не|до|вподоби, на|яву, усміхнено|печальні, світо|чолий.

3. Утворіть форму кличного відмінка.

Брат Михайло, Валентина Юріївна, Ігор Артемович, Олег, Сергій Михайлович, друг Максим, добродійка Дорошенко, пан господар.

4. Напишіть цифри словами, поясніть особливості відмінювання числівників.

Від 293 відняти 54.

До 285 додати 76.

На 136 маршруті автобуса.

Поїзд із 285 пасажирами.

5. Поясніть значення поданих фразеологізмів.

Позичити очі в Сірка; хоч греблю гати; брати гору; брати вола за роги; світ за очі.

6. Напишіть листа своєму ровесникові з-за кордону про своє місто (село).

11 КЛАС

1. З поданих у дужках слів утворіть словосполучення.

(Два, дві, двоє, пара)(дівчата, дівчини); (кілька, кількох)(учні,учнів); (півтора, одна ціла і одна друга, одна ціла і п'ять десятих, півтори)(роки, року); (чотири, четверо)(високі, високих)(будинки, будинків).

2. Запишіть подані слова, вставивши пропущені букви.

Д...л...тант, пр...ор...тет, сув...р...нітет, інж...н...р, д...р...гент, в...т...р...нар, г...рлянда, інц...дент, аргент...нець.

3. Який із поданих висловів нормативний?

Вітер три метри за секунду – вітер три метри на секунду;

Опановувати мову – опановувати мовою;

Оплатити за проїзд – оплатити проїзд;

Іншими словами – інакше кажучи;

Винести подяку – оголосити подяку;

Закрито на перерив – зачинено на перерву.

4. Помрійте і опишіть, яким буде Ваш внутрішній стан у хвилини оголошення Вас переможцем національного туру Міжнародного конкурсу з української мови імені Петра Яцика?

**ЗАВДАННЯ ДЛЯ IV ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОГО ЕТАПУ
МІЖНАРОДНОГО КОНКУРСУ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ
ІМЕНІ ПЕТРА ЯЦИКА**

3 КЛАС

1. За поданим зачином напиши, куди б ти хотів (-ла) поїхати влітку; поясни чому..

Одного разу я сказав (-ла) своїм батькам, що хочу поїхати...

2. Подані слова запиши у три колонки: у першу ті, в яких звуків більше, ніж букв; у другу – в яких звуків менше, ніж букв; в третю – в яких однакова кількість звуків і букв.

Листя, питання, день, колись, яблуко, хата, свою, подвір'я, сонце, джинси, єдність.

3. Подані словосполучення заміни фразеологізмами; напиши ще свої фразеологізми

Швидко втікати; дуже замерзнути; пишатися собою; бути добрим (лагідним); світла місячна ніч.

4. До поданих слів добери слова, протилежні за значенням; склади з усіма словами речення.

добрий –

далеко –

літо –

говорити -

5. Назви за порядком осінні місяці; добери до кожної назви якнайбільше прикметників. Склади 3-4 речення, підкресли в них головні члени.

4 КЛАС

1. Склади діалог-розмову з товаришем (-ою) після перегляду уявної фотовиставки. Використай у ньому кілька наведених фразеологічних та вільних словосполучень.

Ніколи не думав (-ла), очі розбігалися, не можна відійти, очі вбирають, на вагу золота, з великою цікавістю, ромашки на лузі, соняшник в цвіту, дух захоплює, щось казкове.

2. Розкрий дужки і напиши слова з великої чи з малої літери.

(с)толиця, (м)узей, (к)иївські (в)улиці, (б)ереги (д)ніпра, (к)иївська (ш)кола №132, (г)ори (К)арпати, (к)арпатські (л)іси, (к)рим, (к)римське (у)збережжя, (ж)житомирське (п)олісся, (з)акарпатська (о)бласть.

3. Напиши словосполучення у дві колонки: у лівій, де будуть вжити слова з прямим значенням, а в правій — 5 переносним. Склади 2-3 речення так, що ті самі слова в одному будуть мати пряме значення, а в другому — переносне.

Сніп жита, клубок ниток, сніп вогню, клубок думок, високі тополі, співає душа, високі результати, співає людина, спить людина, ходить сон, вплять верби, ходить дівчинка.

4. Постав іменники в орудному відмінку.

Хата, куш, дача, земля, ключ, роздоріжжя, тінь, листя, мати, Ігор.

5. Напиши, як ти звертаєшся:

- а) до знайомих старших людей;
- б) до шкільних та інших друзів;
- в) до незнайомих людей.

5 КЛАС

1. Напиши міні-твір "Моє село" (або "Моя вулиця"). Введи у речення прикметник (-и), дібраний (-і) з наведених груп; доповни своїми прикметниками.

Велике, старе, охайне.
Дороге, рідне, знайоме.
Зелене, чисте, доглянуте.
Засніжене, притихле, урочисте.

Визнач стиль, до якого належить написаний тобою твір.

2. Напиши слова, замість крапок постав відповідну літеру.

Ро...казати, ..фотографувати, пр..звище, лис..ся, роздорі..жя, боро..ба, в..зти,гайворо..я, після, пі..аний, в..язкий, во..з..єдна..я, директор, ..хвалити, розмежувати, м..р..ж..во, кавка..кий, с..лян..с..кий, їдал..ня, комп..ют..р.

3. Відредагуй і напиши речення; підкресли граматичну основу в них.

Він являється членом нашої команди. По четвергам дівчина приймає участь у концертах. Діти розбіглися по шкільним площадкам. Андрій Миколайович, на скільки приходить завтра на триніровку. Учні вчать правила по підручникам. По рядам лежали розкриті зошити.

4. Поділи подані слова на склади; постав наголос.

Батько, рідний, чайка, район, займенник, сестра, ручний, розмовляти, заява, свою, замиський, місто, обласний, ходжу, зустріч, вирвати, острів, око, аптека, енергія, Юлія, радісний.

5. Добери з дужок слово, щоб утворити фразеологізм; напиши, яке значення має кожен фразеологізм.

Водити (дитину, до школи, за ніс). Брати (за руку, книжку, за серце). Возити (зерно, вантаж, дрова в ліс). Читати (книжку, статтю, мораль). Сушити (Білизну, фрукти, голову).

Склади 3 речення з фразеологізмами

6 КЛАС

1. Напиши художню розповідь про якусь важливу чи несподівану подію у твоєму житті. Початком може бути: "Я ніколи не сподівався (-лася), що..." або "Різне трапляється в житті, але такого ще не було зі мною..."
2. Доповни кожне речення доказом.
Треба сумлінно ставитися до навчання, бо...
Мала батьківщина дорога кожній людині, бо...
Дорослим (-ою) я не збираюся назавжди виїжджати за границю, бо...
3. Подані слова об'єднай у чотири групи: загальновживані, архаїзми, неологізми, терміни.
Брат, дорога, скальпель, суфікс, садок, пернач, лук, аркан, джура, осавул, білий, сусід, садити, аршин, копа, врата, плахта, керсетка, дукачі, іменник, шеляг, трикутник, хлорофіл, урядовець, коледж, шоумен, кастинг, мопед, макдональдз, боулінг, туніка, екологія, супермаркет, банкомат.
4. Подані іменники напиши у формі родового відмінка однини.
Двір, вітер, простір, радіус, відмінок, завод, вокзал, оркестр, футбол, кисень, ячмінь, журнал, майдан, організм, барвінок, Донбас, Крим, Харків, Світязь, Луцьк, Китай, Чернівці, Суми.
5. Напиши слова правильно.
Стара..ість, обізна..ість, комп..ют..р..ація, с..ст..матично, м..р..ж..во, пр..звище, пр..красний, пр...буток, під..ж..жати, б..юл..т..н.., бул....он, б..джет, турис..ський, проїз..ний, Арг..нт..на, ро..хвалити, ..хвалити, во..ко, сли..ко.

7 КЛАС

1. Напиши твір-роздум "Не відкладай на завтра комусь робити добро".
 2. Від поданих дієслів утвори всі Особові форми наказового способу.
Читати, їсти, їхати, сидати, сидіти, допомагати, допомогти, різати, вирізувати.
 3. Утвори від поданих дієслів усі можливі дієприкметники.
Біліють, побіліти, помарніти, плавають, пошити, в'їздити, відпочивають, відпочити, малюють, намалювати, колоти, варити.
 4. Введи в речення дієприслівникові звороти. Допиши своїх 2-3 речення, близьких за змістом до попередніх.
Ми прибули до міста ще завидна. Друзі відвели до готелю. На ранок усі були готові до мандрівок. Екскурсивод почав розповідати про історію забудови міста. Воно було дуже давнє і вражало своєрідністю архітектури.
 5. У наведеному реченні постав частку не перед коленим словом (крім службових). Щоразу речення переписуй заново і після кожного речення в дужках напиши, що в ньому заперчується (час, місце...).
- Мій товариш приїхав учора з Одеси до Києва ранішнім поїздом.

8 КЛАС

1. Напиши твір-роздум "Як добре, коли відчуваєш, що зробив саме те, що слід було зробити, що можеш тепер відкрито глянути кожному зустрічному у вічі"(О. Гончар)
2. Заповни пропущені орфограми і пунктограми.

Ш..пш..ни куш у мене під вікном
Цвіте блідо..рожевим скромним цвітом
І п..р..носит.. в молодіє..т.. мене
У..ранки срібні в влори янтарні
Що візували серцю вічне щастя
А друзі кажут.. на..що він тобі
Цей куш..дикун Ти викорчуй його
І посади троянди тут кул..лурні
Як он на клумбі в тебе
Я нате
Відповідаю всі оті кул..турні
Францу..кі, поліантові та чайні
Г..бр..дно..чайні з назвами складними
Все біл..ше іноземними
Пра..матір..ю своєю називають..
Оцю звичайно просту пол..ову
Що люди вчені мудрі та не..вдячні
Собачою назвали по..латині

(М. Рильський)

3. Відредагуй речення.

На подвір'ї сиділи стародавні діди і про щось доказували один одному.

Громадське суспільство має жити по законам.

Селянські магазини запрудили іностраним товаром. Дівчина їхала на велосипеді в червоному сарафані з білим горошком.

Дозвольте подякувати вас за хорошо зроблену роботу.

4. Випиши тільки правильно утворені сурядні словосполучення.

Дерева й берези. Сусіди й люди. Білий і чорний. Луки й поля. Червоний і вовняний. Блідий і зрозумілий. Низький і привітний. Далеко і правильно. Урочисто і гордо. Відверто і щиро. Гриби й опеньки.

5. Напиши рекламу-анотацію на кінофільм (реальний чи уявний), який ти недавно подивився (-лася).

9 КЛАС

1. Напиши твір-роздум "Забудеш рідний край - тобі твій корінь всохне" (П.Тичина)

2. Виправ мовно стилістичні помилки

Взаємовідношення між людьми строяться по-різному.

Я маю невелику уяву про традиції древніх жильців того краю. Всяка людина потребує до себе розуміння і доброго відношення. За оскорбленіє хай він подасть пісьменне ізвіненіє. Голова правленія приймає дячніков згідно до графіка на об'яві.

3. Побудуй з окремих речень речення з відокремленими членами; постав відповідні розділові знаки.

Старі груші щовесни рясно зацвітали. їх посадив ще мій прадід. Ми приїхали в село під вечір і зразу взялися фарбувати паркан. Його поставили напередодні. Ясні гори стояли до самого небокраю. їх охопив багрянець. Село синіє розкиданими хатками. Його зачарувало зоряне небо.

4. Зроби схему речення. Визнач кількість частин у ньому. У кожній частині підкресли граматичну основу.

Той, хто садить паростки кленові,
Хто діброви молоді ростить,
Сам достоїн людської любові,
Бо живе й працює для століть.

(М. Рильський)

- 5. Напиши, якими словами (словосполученнями, реченнями) ти дякуєш і просиш пробачення; підкресли ті з них, які вважаєш власне українськими.**

10 КЛАС

- 1. Стисло виклади свої міркування щодо слів Й. Струцюка "Якщо забув ти мову рідну, то ти забув і рідну матір... Якщо забув ти рідну матір – нема у тебе батьківщини "**
- 2. Перепишучи текст, заповни необхідні орфограми та пунктограми.**

Благословенна тиша на..в..круги Лише заш..рхоче десь суха зелена ящірка пробігаючи в траві бризнуть в..різно..біг коники..ковалі та ще жайворонки дзюркочуть у траві проймаючи її в..верх і в..низ не..видимі у повітрі як струмки, що т..чуть і т..чуть розмаїті джерельно..дзвінкі Здається співає від краю..до..краю саме повітря співає мар..во що вже ..хоплюється тече струмує де..не..де між ков..лою Може і цей т..кучий замріяний степ теж тільки мар..во що прот..че і не..буде Але ні кожна стеблина закоренилася в суху місцями вже потріскану землю і ти вброд..ш по..пояс у золотаві згойдані вітром шовки...

(О. Гончар)

- 3. Виправ помилки у словосполученнях.**

По службових справах. Послати по адресам. Консультації по вівторкам. Працювати по направленню. В шість годин. Оволодівати знання. Розповідати за роботу. Заключити угоду. По моїй вині. Укласти рішення. Читати по списку. Слідуюче правило/Оплатити проїзд.

- 4. Напиши цифри словами; постав іменники у відповідній відмінковій формі та дієслова у числовій формі.**

З 32 (учасник) (приїхати) 8 (дівчина). До 48 (учень) (приєднати) ще 7 (дошкільня). Від 384 (гривня) (відрахувати) 20% (податок). У залі (сидіти) 194 (слухач). Будемо їхати 7,5 (година).

- 5. Напиши речення, постав розділові знаки.**

Коло річки вигравали блискучим листям верболози купаючи у воді довгі жовті коси сумували верби відносячи вниз поруділе вже листя шуміла вода по-осінньому темна і непривітна.

11 КЛАС

- 1. Стисло виклади свої міркування щодо вислову О. Довженка "Сучасне завжди на дорозі з минулого в майбутнє".**
- 2. Перепишучи текст, заповни необхідні орфограми та пунктограми. Зроби структурні схеми складнопідрядних речень. (Для схем заново речення переписувати не треба, а позначте їх цифрами: 1 - схема; 2 - схема...).**

Ні я ні..скільки не соромлюсь і не вагаюся назвати осінь найлюбішою мені в рокові добою бо в цій моїй любові до неї і тіні не..має тієї зневіри чи того смутку що їх завжди чогось сполучають із цією житт..дайною частиною року Люблю я

осінь за те що навіває вона як ні..яка пора інша струмені творчої енергії що все те найкраще що робилося і що зроблено мною робив я цією порою

Люблю я її і за..те що коли спадає в саду пожовкле листя., ночами крізь голе обшарпане гіл..я стаються видніші довічні зорі а в людей спадає з очей полуда і прокидаються ті здорові думки які дрімали в голові чадної весни та млосного літа (За С. Васильченком)

3. Наведені іменники постав у формі родового та орудного відмінка однини.

Виконай завдання за таким зразком:

Р. в.

О. в.

Земля —і

-ею

Каша, сторожа, площа, плющ, вернісаж, вимикач, кобзар, шофер, снігур, звір, плотар, казкар, Каїр, орендар, аптекар, школяр, ковзаняр, весляр, фундамент, паркан, ячмінь, камінь, футбол, стадіон, гол, синус, Буг, Херсон, зустріч, популярність.

4. До слів іншомовного походження добери українські відповідники.

Акцент, алегро, бісер, блеф, бокс, варвар, васал, вахте, генерація, герань,гід, декада, денді, дубляж, емісар, епістола, корона, моціон

5. Напиши мовленнєві одиниці (слова, словосполучення, речення), якими хочеш внести свою пропозицію, щось порадити. Підкресли ті, які вважаєш найдієвішими.

ВНЗ I - II РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ (НЕ ФІЛОЛОГИ)

1. Напишіть твір-роздум "Люди перестають мислити, коли перестають читати" (Д.Дідро)

2. До поданих слів доберіть антоніми; випишіть ті, які антонімів не можуть мати; поясніть чому.

Талановитий, теперішній, дерев'яний, радість, тарілка, далеко, Канів, сорок, тут, периметр, апостроф, соловей, пасовище, Микола, гвіздок, хтось, оповідання, кримський, Карпати, Ковальчук, червоний, чорний.

3. Відредагуйте речення

Кореневі жителі мікрорайону виїхали на новозабудований масив, де з діда-прадіда жили їхні родини. У тому мікрорайоні жили люди в деревних будинках, які знали одні одних змалечку.

Новий науковий прилад з фізики для дев'ятого класу закупити в магазині, який вимірює силу електричного струму.

Зошити з контрольними роботами лежали на столах, що були написані на прошлій неділі в четверг.

4. Наведіть 10-12 (можна більше) термінів іншомовного походження; 3- 4 дайте визначення; складіть з ними речення.

5. Напишіть якнайбільше мовленнєвих одиниць (слів, словосполучень, речень), якими виражаєте незгоду з кимось.

ВНЗ III - IV РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ (ФІЛОЛОГИ)

1. Викладіть свої міркування щодо вислову "Книги - діти розуму" (Дж.Свіфт)

2. Перечитуючи текст, вставте необхідні орфограми і пунктограми. Зробіть схеми складнопідрядних речень; визначте типи відношень між частинами в

них. (Для схем заново речення переписувати не треба, а позначити у тексті цифрами; 1 – схема; 2 – схема...).

Безлюдний берег здавався таким як і колись у дитинстві як часом бачив він у снах в кучерявих верболозах що по..де..куди припадали до води купаючи у Пслі свої зелені чуби, щоб вони ще яскравіше виблискували на сонці А далі вигрівались пі..ані висипи не..мов..би вибілені сонцем полотна на яких де..не..де виднілися підбіл..і рута

Зелений острів Так з..давніх..давен називали мальовниче урочище в межиріч..і Псла і Хорлиці, що було омите з трьох боків голубою течією, яка що..року чекала весни, щоб вирватися на..волю. Коли..ж на..весні вся ця оболонь заливалася повін..ю тоді вона була схожа на своєрідне море в якому купалися дерева як зелені вітрила шаланд. Усі довколишні луки, які влітку заростали різнотрав..ям були залиті водою і тільки в..середині травня ріки поважно увіходять в береги, як заходять господарі в свої домівки. Та..й тоді щоб потрапити сюди треба було переплисти на човні або перейти в..брід кілька рукавів і старих річищ. (За І.Цюпою)

3. Подані іменники поставте в родовому відмінку множини; поясніть, чим спричинені фонетичні зміни в окремих з них.

Книга, книжка, говірка, сотня, лікарня, пісенька, князівна, сестра, сосна, крапля, губа, легеня, суддя, староста, миша, стаття, поляк, татарин, грузин, циган, вірменин, громадянин, селянин, солдат, швидкість, ім'я, дівча, сирота, Микита (кілька), Ілля (кілька), Юля, Катя.

4. Напишіть цифри словами і розкрийте дужки.

2 (кінь), 7 (теля), 2 (вікно), 3 (озеро), 4 (відро), 3 (дівчина), 1,5 (рік), 4 (високий будинок), від 387 (гривня), відняти 35 (гривня), 354 (кілометр), скласти з 478, 2 (старий будинок), 3 (високий дуб), 0,5 (гектар).

5. Визначте, до яких частин мови належать слова.

Авжеж, просто, нібито, ніби, чай-чай, чи, ба, ну, леле, вже, чимдуж, ж, однак, хтозна, незважаючи на, бо, направду, якби, якже, хоч, поміж, заради, навперейми, всупереч, щодо, який, що, як, скільки, назустріч.

ВНЗ І - ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ (ПЕДКОЛЕДЖІ)

1. Стисло викладіть свої міркування, взявши за основу слова Л. Забашти.

Ходи по тій землі, де Каменяр ходив,
І пий із тих джерел, які його поїли...

2. Поясніть значення фразеологізмів та джерело походження.

Витати в емпіреях; сізифова праця; лебедина пісня; грати першу скрипку; від аза до іжиці; з-під стоячого підошву випоре; як з гуски вода; як у kota сліз.

3. Відредагуйте речення.

На сцені стояли дівчата в білих довгих сукнях, які про щось сперечалися.

Виїхавши рано до міста, сонце зійшло на півдорозі.

Хлопці працювали в майстернях з дипломами бакалаврів.

Лікарі у новій поліклініці приймають перших пацієнтів у білих халатах і з точною апаратурою.

Будинок був построблений на пустирі з білої і червоної цегли з великими балконами.

4. Переписуючи речення, вставте необхідні орфограми та пунктограми. Знайдіть односкладні речення. У дужках після кожного окремого речення чи після його частини у складному напишіть його тип.

1. Проса покош..но. 2. ..пустіло тихе поле Холодні дні з високою блакит..ю 3. не пов..рнут.. минулого ні..коли 4. Воно пройшло і вже здається мит..ю 5. І п..р..дзвони косовиці І житні золоті коржі І запах в..ялої копиці Полин..і кашка на м..жі 6. Мені снилось я мел..ник в старому млині 7. З..дому чути тихий стук посуду 8. На траві роси не..має 9. Було було Було і відкотилось Мов кол..хо в туман..у гл..б..ну Та мить таку я п..р..жив одну Одно таке у пам..лі відбилось 10. Дорога Ранок Тиша 11. Довгий яр весь білою ч..р..мхою залитий (З тв. М.Рильського)

5. Напишіть назви мешканців від таких топонімів

Полтава, Ужгород, Луцьк, Хмельницький, Чернівці, Черкаси, Рівне, Тернопіль, Івано-Франківськ, Харків, Чернігів, Житомир, Суми, Київ, Херсон, Миколаїв, Одеса, Луганськ, Донецьк, Сімферополь, Кіровоград, Вінниця, Львів, Дніпропетровськ.

ВНЗ ІІ - ІV РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ (НЕ ФІЛОЛОГИ)

1. Висловіть свої міркування щодо виразу "Наука - велика цінна прикраса і дуже корисне знаряддя (М. Монтень)
2. До поданих словосполучень доберіть слова-синоніми. Складіть 3-4 речень з відповідними синонімічними парами (словосполучення (1-е реч., і слово-синонім (2-е реч.)

Здійснювати контроль. Накласти штраф. Піддати сумніву. Отримати дозвіл. Оголосити подяку. Відправити привітання. Подати пропозицію. Надати дозвіл. Внести зміни. Дати відповідь. Внести до реєстру. Дійти згоди. Дати згоду. Висловити застереження. Внести до плану

3. До поданих фразеологізмів доберіть свої фразеологізми з близьким значенням.

Не нашого поля ягода. Ані ший ані пристьобай. Обдерти, як липку. Заглядати в руки. Здіймати галас. Заварити кашу. Як до стовпа прив'язаний. Як собаці п'ята нога. Як з зайця сала. Як вареник у маслі. Тримати язик за зубами. Спіймати облизня. Вивернути кожуха. Дати драла.

4. Замініть іменниково-прикметникові словосполучення іменниковими. Зразок: народна мудрість - мудрість народу.

Кримські краєвиди, гранітний постамент, магазинна вітрина, вокзальна каса, університетська програма, цегляна стіна, римські вулиці, листопадова пора, чавунна огорожа, барвінкова поляна, паперовий змій, садовий інвентар, дубовий стіл, буряковий цукор, єгипетські оздоровниці, трускавецькі курорти, нільські береги, паризькі музеї.

5. Напишіть без рисок.

Судно/плавний, всюди/хідний, військово/зобов'язаний, юрист/консультант, водо/постачання, авто/транспорт, пів/ящика, пів/огірка, пів/Києва, напів/розвалений, пів/віку, пів/бак, семи/значний, західно/слов'янський, південно/східний, темно/коричневий, жовто/гарячий, діаметрально/протилежний, фінансово/плановий, на/перекір, коли/не/коли, будь/з/чого, не/наче/б/хто, поки/що, що/до, з/над, с/покон/віку, раз/за/разом.

ЗАВДАННЯ

**II (РАЙОННОГО) МІСЬКОГО ЕТАПІВ МІЖНАРОДНОГО
МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОГО КОНКУРСУ УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ
МОЛОДІ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

I варіант

5 КЛАС

- 1. Складіть діалог з товаришем по парті на тему «Зустріч після канікул».**
У репліках діалогу використовуйте означення, обставини, додатки.
- 2. Складіть казку на тему зі шкільного життя, в якій були б фантастичні події, чудодійні предмети, магічні числа.**

6 КЛАС

- 1. Напишіть твір у художньому стилі на одну з тем:**
«Заквітчаймо свою Україну».
«Козацькі ватажки у творах Т.Г.Шевченка».
«Чи хотів би я мати такого друга, як Федько-халамидник?»
- 2. Дайте розгорнуту відповідь (0,5 – 1 стор.) на запитання: «Про які історичні події ми можемо довідатися з поетичних творів Тараса Шевченка?».**

7 КЛАС

- 1. Дайте розгорнуту відповідь на запитання: «Чому «Заповіт» Т.Г.Шевченка має таке важливе значення для кожного з нас, для всього українського народу?»**
- 2. Напишіть твір-роздум у художньому стилі (обсяг 1,5 стор.) на одну з тем:**
«Неоціненна кожна мить життя»
«Переконалися пора: зробивши зло, не жди добра»
«Без честі немає України»

8 КЛАС

- 1. Поясніть вислів «Освіта об'єднує державу». Що, на вашу думку, може об'єднати Україну?**
- 2. Розкажіть про значення особи й творчості Тараса Шевченка у вашому житті.**

9 КЛАС

- 1. Напишіть твір-мініатюру (обсяг – 8-10 речень) на одну з тем:**
«Шевченко в моїй душі»
«Тії слави козацької повік не забудем»
«Мова - скарб народу і оберіг людини»
- 2. Напишіть твір-роздум у публіцистичному стилі (обсяг – до 2 стор.) на одну з тем:**
«Журналісти - пильні очі суспільства»
«Пісня – це коли душа сподівається»
«Учись милуватись красою»

10 КЛАС

- 1. Напишіть твір-есе в публіцистичному стилі (обсяг – до 2 стор.) на одну з тем:**
«Україна й українці у творчості Шевченка»

«А хто матір забуває, того бог карає...»

«Обнімітесь, брати мої...»

- 2. Напишіть твір-роздум у публіцистичному стилі (обсяг – до 2 стор.) на одну з тем:**

«Життя нації – у дії, безсмертя – у слові»

«Що таке екологія душі»

«Тільки сміхом можна беззлотно знищити зло»

II КЛАС

- 1. Напишіть твір-роздум у публіцистичному стилі (обсяг – до 2 стор.) на одну з тем:**

«Україна лицарів і Україна рабів у «Кобзарі» Тараса Шевченка»

«І на оновленій землі врага не буде, супостата...»

«Сучасні уроки «Гайдамаків».

- 2. Напишіть статтю до газети в публіцистичному стилі (обсяг – до 2,5 стор.), поклавши в її основу одну з таких проблем:**

«Лідер сучасної молоді – який він?»

«Тканина життя кожної людини тчеться з ниток історії народу»

«В епоху Інтернету і мас-медій чимало трапилось трагедій»

II варіант

ЗАВДАННЯ

II (РАЙОННОГО) МІСЬКОГО ЕТАПУ МІЖНАРОДНОГО МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОГО КОНКУРСУ УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

5 КЛАС

Складіть діалог між двома друзями, які обмінюються враженнями від прослуханих творів Тараса Григоровича Шевченка «Реве та стогне Дніпр широкий» та «Зоре моя вечірняя» (до 2 сторінок).

6 КЛАС

Напишіть міні-твір (до 2 сторінок) на одну з тем:

«Україна часів Тараса Григоровича Шевченка»

«Любов до рідної України в поезіях Т. Шевченка»

7 КЛАС

Напишіть твір (до 2 сторінок) на одну з тем:

«Заповіт» - твір, що єднає минуле, теперішнє і майбутнє. Мрія про щасливе майбуття свого народу, віра в нього.

Особливості долі Тараса Шевченка. Використовуючи особливості художньої мови (метафора, порівняння, гіпербола, епітет, паралелізм, використання архаїзмів, історизмів, неологізмів, старослов'янізмів тощо).

8 КЛАС

Напишіть твір (до 2 сторінок) на одну з тем:

«Героїчне минуле у творчості Тараса Шевченка».

«Життя Тараса Шевченка – це подвиг перед яким я схиляюсь»

9 КЛАС

Напишіть твір-роздум (2-3 сторінки) на одну з тем:

«Патріотичні мотиви в творчості Тараса Шевченка».

«Художній світ Тараса Шевченка – світ етичної моралі й моральної краси».

10 КЛАС

Напишіть твір-роздум (до 4 сторінок) на одну з тем:

«Жіноча доля у творчості Т. Шевченка»

«Яким Тарас Шевченко постає особисто для Вас?»

11 КЛАС

Напишіть твір-роздум (до 4 сторінок) на одну з тем:

«Життя Тараса Шевченка - це подвиг, перед яким я схиляюсь».

«Куди іде геніальність наших геніїв – у корінь, в крону, в цвіт чи плід?». У тексті використовуйте неповні речення, риторичні запитання, безсполучникові речення протиставного типу.

I варіант

ЗАВДАННЯ

**ФІНАЛЬНОГО ЕТАПУ МІЖНАРОДНОГО МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОГО
КОНКУРСУ УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**

5 КЛАС

Напишіть невеличку казку (до 2 сторінок), в якій Ви або Ваш герой зустрічається з добрим чарівником або іншим казковим героєм. Цей герой може виконати два бажання: одне особисто для Вас, а друге – для Вашої родини або країни.

6 КЛАС

Тарас Шевченко у поемі «І мертвим, і живим, і ненародженим...» писав: «І чужому навчайтесь, // Й свого не цурайтесь». Як Ви розумієте ці слова? Чому людина має оберігати свою культуру, традиції? Чи може людина соромитися своєї мови або історії? Наскільки важливо бути відкритим до світу, переймаючи досвід інших? Наскільки потрібно вивчати іноземні мови сьогодні?

Завдання: напишіть міні-твір (2 сторінки) на тему: «І чужому навчайтесь, // Й свого не цурайтесь», відповівши на поставлені запитання

7 КЛАС

Напишіть лист (до 2 сторінок) одному з героїв Шевченкових творів. У своєму листі поміркуйте, чи міг би цей герой жити в наш час? Чи міг би він бути корисним для України? Також поясніть, чому Ви обрали саме цього героя?

У листі використовуйте омоніми, антоніми, багатозначні слова.

8 КЛАС

Тарас Шевченко якось написав: «Дружба без достатніх доказів порожнє, лукаве слово». Як Ви розумієте ці слова? Подумайте, чи Ви вважаєте так само? Чи дотримуетесь інших поглядів на основу дружби?

Завдання: складіть діалог (до 2 сторінок) між двома друзями, в якому йшлося б про осмислення цих слів (їхнє ствердження або заперечення).

Або ж напишіть діалог, герої якого перевіряють на практиці свою дружбу. В діалозі використовуйте однорідні додатки, звертання, дієприкметникові звороти.

9 КЛАС

Український правозахисник-шістдесятник Іван Світличний сказав: «Вітчизна – це не хтось і десть, я – теж Вітчизна». Поміркуйте над цими словами: наскільки вони видаються значущими особисто для Вас? Як Ви розумієте це висловлювання? Чи відчуваєте свою відповідальність перед Батьківщиною? Чи справді кожний громадянин може бути вітчизною?

Завдання: напишіть твір-роздум (до 4 сторінок) на тему «Вітчизна – це не хтось і десть, я – теж Вітчизна». У творі дайте відповідь на вище поставленні запитання. У структурі твору використовуйте риторичні запитання, складнопідрядні речення з підрядними частинами причини і мети.

10 КЛАС

У поемі «І мертвим, і живим, і ненародженим...» Тарас Шевченко написав: «Розкуються незабаром // Заковані люде». Альбер Камю писав, що весь світ поділяється на дві категорії: чуму та її жертв. Під чумою митець розумів тоталітаризм, диктатуру, тиранію, ті політичні режими, за яких доля однієї людини нічого не варта. Багато сучасних українських письменників і науковців говорять про проблему подолання посттоталітарного спадку, з яким пов'язано утвердження національної свободи як свободи морально-етичної.

Завдання: напишіть твір-роздум на таку суспільно-історичну тему: «Що заважає Україні бути державою свободи?». Обґрунтуйте, що Ви розумієте під поняттям «свободи». В якому вимірі Україна й досі залишається невольною?

11 КЛАС

Напишіть твір-роздум (до 4 сторінок), спробувавши пояснити, яким є «Ваш Шевченко». Яким український Геній постає особисто для Вас? Яким на Вашу думку, Шевченко має бути для сьогоденних читачів? Як вони сприймають нашого українського велета: як Генія, Пророка, Кобзаря, Бунтівника, Романтика чи якось інше?

Для учнів ПТНЗ

Тарас Шевченко писав: «Чи ти мене, Боже милий, / Навік забуваєш? / Одвертаєш лице своє, / Мене покидаєш?» (Давидові псалми, № 12). Як відомо, Шевченко мав доволі непрості стосунки з Богом у своїй творчості, часом удаючись до різких інвектив. Проте в його творчості так само можемо знайти і висловлювання, в яких він «уповає» тільки на Всевишнього.

Завдання: напишіть твір-роздум на тему: «Місце Бога в сучасному житті» (до 4 сторінок). Поміркуйте над тим, чому людина сьогодні відчуває екзистенційну самотність? Чи може релігія об'єднати суспільство в період тяжких історичних катаклізмів? Чому сьогодні відбувається процес відходу від Бога, занепад моралі та духовності? До чого може призвести ця тенденція? Чи потребує сучасна людина нових форм спілкування з *Божественним*?

У творі використовуйте складнопідрядні речення з підрядними допустовими; безсполучникові речення; конструкції з узагальнювальним членом речення.

Для студентів ВНЗ I-II рівнів акредитації (не гуманітарних спеціальностей)

У поемі «І мертвим, і живим, і ненародженим...» Тарас Шевченко писав: «І ми не ми, і я не я». Поміркуйте над цими словами? Який зміст у них закладено? Що вони особисто означають для Вас?

Завдання: напишіть твір-роздум на тему «І ми не ми, і я не я», в якому дайте відповідь на запитання: що заважає українцям об'єднатися? Які чинники національної дезінтеграції існують у сучасному суспільстві? Яку природу мають ці чинники: інформаційну, етнічну, мовну, політичну тощо? Подумайте також над тим, що могло б сприяти духовній інтеграції українців? Чи може цю функцію виконувати література, культура?

Для студентів ВНЗ I-II рівнів акредитації (гуманітарних спеціальностей)

У лекції «Гуманітарна аура нації» Ліна Костенко поставила запитання про сутність поняття «гуманітарний»: «У наш складний час, в нашій проблематично незалежній державі, де так поляризувалися пріоритети, впадає в очі, наприклад, амбівалентність поняття *гуманітарний*. Для одних – це комплекс гуманітарних дисциплін, адже *humanitas* – це категорія культури, освіти, духовності. Для інших слово гуманітарний асоціюється перш за все з гуманітарною допомогою. Як на мене, це вельми прикрий термінологічний збіг, що часом призводить до непорозумінь, коли, замість вироблення концепції гуманітарної політики в її кардинальних аспектах, все зводиться до розмови про черговий гуманітарний вантаж або про екологічно чисті макарони».

Завдання: напишіть публіцистичну статтю (4-5 сторінок) суспільно-культурологічного характеру на тему: «Гуманітарна аура нації в Україні: міф чи реальність».

У статті спробуйте подискутувати із визначенням Ліни Костенко, пояснивши, як Ви розумієте це поняття. Якщо для Вас постає гуманітарна аура й гуманітаристика сьогодні в Україні? Що потрібно зробити, аби зміцнити гуманітарну ауру?

II варіант

ЗАВДАННЯ

ФІНАЛЬНОГО ЕТАПУ МІЖНАРОДНОГО МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОГО КОНКУРСУ УЧНІВСЬКОЇ ТА СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

4 КЛАС

1. **Складіть діалог** між двома друзями, які обмінюються враженнями від щойно прочитаної книжки. В репліках діалогу використайте означення, обставини (місця, часу, способу) і додатки.
2. Спробуйте пояснити, чому Тараса Шевченка називають Кобзарем?
3. Дайте розгорнуту відповідь на запитання (10-15 речень): «Чи подібна казка на поезію? Якщо «так», то в чому полягає ця подібність?»

6 КЛАС

1. **Напишіть твір** на тему: «Про що я хотів би попросити Тараса Шевченка?»
2. Дайте розгорнуту відповідь (0,5-1 стор.) на запитання: «Про які історичні події ми можемо довідатися з поетичних творів Тараса Шевченка?»
3. Доберіть 10 епітетів до слова «поезія»

7 КЛАС

1. Уявіть, що Вам випало жити в часи Тараса Шевченка (тобто в середині ХХ століття). **Напишіть критичний відгук** (рецензію) на будь-який улюблений твір (вірш чи поему) Тараса Шевченка, зазначивши актуальність цього твору, його ідею, особливості художньої мови (метафора, порівняння, гіпербола, епітет, паралелізм, використання архаїзмів, історизмів, неологізмів тощо).
2. Тарас Шевченко в одному з віршів писав: «Доле, де ти? Нема ніякої?». **Напишіть твір** (обсягом до 3 сторінок) на тему: «Особливості долі Тараса Шевченка». Спробуйте у своєму творі уявити і пояснити: якою була б доля Тараса Григоровича, якби йому випало жити в наш час?»

8 КЛАС

1. Відредагувати текст.

Дощу уже не має. І сонце сховалось кудись начеб-то за хмари. Але небо ще димчасто-сіре, воно, підрожевлено захмариним вогнем і тому розсіває світло. Від того світла ближчать краплини дощу на мокрих стеблях. З дрімотного поля потягло вітерцем. І в раз за гупали каплі, опадавши до долу. Вітер пустун душав. Він мабуть не долетів ще сюда, він тільки набрав розгону в степу. І там у степу починалось щось ні кому незрозуміле.

2. Назвати твори Т.Шевченка, з яких подано ці фрагменти?

1. Пливають співаючи; пливе
Позад завзятий Гамалія;
Орел орлят мов стереже;
Із Дарданеллів вітер віє,
А не женеться Візантія;
Вона боїться, щоб Чернець
Не засвітив Галату знову,
Або гетьман Іван Підкова

Не крикнув в море на ралець...
2. Минають дні, минають ночі. Минає літо.
Шелестить пожовкле листя, гаснуть очі,
Заснули думи, серце спить,
І все заснуло, і не знаю,
Чи я живу, чи доживаю,
Чи так по світу волочусь,
Бо вже не плачу й не сміюсь...

9 КЛАС

1. Написати твір-роздум (2-3 сторінки) на тему: «Художній світ Тараса Шевченка – світ етичної моралі й моральної краси». У творі навести цитати з творчості самого поета або з праць вітчизняних шевченкознавців.

2. «Шевченківський бліц». Дайте коротку й лаконічну відповідь на запитання.
Яким було дівоче прізвище матері Т.Шевченка?

Чому ім'я Катерина було «подвійно» дорогим для Т.Шевченка?
Де похований Т.Шевченко?

Яка річка протікає біля могили Т.Шевченка?

3. Назвати твори Т.Шевченка, з яких подано ці фрагменти.

1. Кохайтеся, чорнобріві, та не з москалями,
Бо москалі – чужі люде,
Москаль любить, жартуючи, жартуючи кине;
Піде в свою Московщину, а дівчина гине...

2. По діброві вітер віє, гуляє по полю,
Край дороги гне тополю до самого долу.
Стан високий, лист широкий марне зеленіє,
Кругом поле, як те море широке, синіє...

3. Гомоніла Україна, довго гомоніла,
Довго, довго кров степами текла-червоніла.
Текла, текла та й висохла, степи зеленіють;
Діди лежать, а над ними могили синіють...

4. Було колись в Україні – ревіли гармати;
Було колись – запорожці вміли панувати.
Панували, добували і славу, і волю –
Минулося: осталися могили по полю.

4. Прочитайте уривок із поеми «Княжна» Т.Шевченка.

Село! І серце одпочине.
Село на нашій Україні –
Неначе писанка село,
Зеленим гаєм поросло.
Цвітуть сади, біліють хати,
А на горі стоять палати,
Неначе диво. А кругом
Широколистії тополі,
А там і ліс, і ліс, і поле,
І сині гори за Дніпром.

Сам бог витає над селом.

Дайте відповідь (обсягом 1-2 стор.) на запитання: **«Українське село часів Шевченка й село ХХІ століття – причини трагічного занепаду?»**. У своїх міркуваннях напишіть також і про те, чому у творчості митця село постає ідеалізованим? За допомогою яких художньо-виражальних засобів змальовано «портрет» села в поданому уривку? Яким є обличчя українського села в наш час? Чи можна його назвати ідеальним?

10 КЛАС

1. Історик і громадський діяч Михайло Грушевський ще на початку ХХ століття зазначив: «Тепер упадок українського життя в значній мірі є вже пережитою стадією». Свого часу історик С.Рудницький на основі аналізу політичного життя Європи і світу дійшов висновку, що «тільки національним державам належить будучина. Цього вчить досвід останніх століть».

2. Подайте розгорнуту відповідь (15-20 речень) щодо особливостей функціонування української мови в середовищі військових. Наведіть 5 прикладів професійних військових жаргонів.

11 КЛАС

1. Написати твір-роздум (2-4 стор.) на тему: «Шевченківський код у сучасній українській літературі кінця ХХ – початку ХХІ століть».

Навести аргументи, які б доводили чи спростували, що творчість (ідеї, образи, художні візії, метафори тощо) Т.Шевченка є актуальною і для новітньої літератури.

2. Назвати твори Т.Шевченка, з яких подано ці фрагменти.

1. Якби ви вчилися так, як треба,
То й мудрість би була своя.
А то залізете на небо:
«І ми не ми, і я не я,
І все те бачив, і все те знаю,
Нема ні пекла, ані раю,
Немає й Бога, тільки я!»
2. У неділю вранці-рано
Поле вкрилося туманом.
У тумані на могилі,
Як тополя, похилилась
Молодиця молодая.
3. Зоре моя вечірняя, зійди над горою,
Поговоримо тихесенько в неволі з тобою.
Розкажи, як за горою сонечко сідає,
Як у Дніпра веселочка воду позичає.

3. «Шевченківський бліц». Дайте коротку й лаконічну відповідь на запитання.

1. Назвіть ім'я кобзаря, якому Тарас Шевченко надіслав свою збірку «Кобзар» із творчим написом.
2. Назвіть імена 5 лауреатів Національної премії України імені Т.Шевченка після 1980 року.
3. Назвіть ім'я українського поета ХХ століття, який сказав про Т.Шевченка: «Не поет – бо це ж до болю мало».

4. Назвіть імена найвизначніших сучасних дослідників творчості Т.Шевченка (2-3 імені).

5. Назвіть художній засіб, яскраво представлений у поданому фрагменті:

*Село на нашій Україні –
Неначе писанка село.*

А епітет

Б порівняння

В метафора

ДЛЯ УЧНІВ ППУ

1. Напишіть науково-публіцистичну статтю (обсягом 3-4 сторінки) на тему: «Особливості функціонування української мови у віртуальному просторі». У статті зазначте, якими є особливості (й тенденції) щодо вживання української мови в чатах, у коментарях на форумах, у електронному спілкуванні тощо.

2. Зробіть художній аналіз поезії Тараса Шевченка. Визначте головну думку, жанр, строфічну будову, художню організацію тексту (використання тропів, специфіка лексичних засобів увиразнення тощо). Зазначте, які фольклорні/народнопісенні образи використано у вірші.

Закувала зозуленька
В зеленому гаї,
Заплакала дівчинонька –
Дружини немає.
А дівочі молодії
Веселії літа,
Як квіточки за водою,
Пливуть з сього світа.
Якби були батько, мати
Та були б багаті,
Було б кому полюбити,
Було б кому взяти.
А то нема, сиротою
Отак і загину,
Дівуючи в самотині,
Де-небудь під тином.

ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВНЗ I-II РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ (НЕ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ)

1. Ліна Костенко у своїй статті «Геній в умовах заблокованої культури» написала: «І ось тут, я думаю, нам пора запитати себе: а куди іде ця геніальність у нас, українців?». Якщо геній виріс саме з цього, українського, недобаченого жодним великим філософом, ґрунту? Маємо ми право, нарешті, і сміливість поставити це питання перед собою? І не риторично, а так, щоб і відповісти. Навіть якщо не буде відповідь не зовсім приємна чи легка для нашого слуху. Але ж пора.

То куди ж іде геніальність наших геніїв – у корінь, в крону, в цвіт чи у плід? Геніїв, у яких віками акумулювалися всі духовні потужності нації. Ми повинні, нарешті, замислитися, чи результат адекватний їхнім зусиллям? Чи відомі наші генії світові, чи ми самі оцінили їх належно? Чи обернули на користь народові їхній титанічний труд?

Напишіть твір-роздум (4-6 сторінок) дискусійного характеру на тему: «Куди іде геніальність наших геніїв – у корінь, в крону, в цвіт чи у плід?». У тексті використовуйте неповні речення, риторичні запитання, безсполучникові речення протиставного типу.

2.Охарактеризуйте роль жаргонізмів і сленгу в процесі розвитку і становлення сучасної української мови. У чому полягає відмінність між жаргонізмами та професіоналізмами? Наведіть приклади використання цієї лексики в художніх творах.

ДЛЯ СТУДЕНТІВ ВНЗ III-VI РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ (НЕ ГУМАНІТАРНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ)

1. Літературознавець, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка Оксана Пахльовська зазначила в одній зі своїх статей: «Україну будують українці. Але Україну також будує світ – СВОЇМ розумінням її, своїм, знанням про неї, своєю солідарністю, підтримкою, любов'ю».

Напишіть статтю дискусійного характеру (обсягом 4-6 сторінок, наприклад, в університетську газету), на тему «Хто має будувати Україну XXI століття?». У тексті використовуйте безособові речення, риторичні запитання, складні речення з підрядним і безсполучниковим зв'язком (одночасно).

2.Зробіть художній аналіз поезії «N.N.» Т.Шевченка. Визначте головну думку, жанр, строфічну будову, художню організацію тексту (використання тропів, специфіка лексичних засобів увиразнення тощо). Зазначте, які фольклорні/народнопісенні образи використано у вірші.

Сонце заходить, гори чорніють,
Пташечка тихне, поле німіє,
Радіють люди, що одпочинуть,
А я дивлюся... І серцем лину
В темний садочок на Україну;
Лину я, лину, думку гадаю,
І ніби серце одпочиває.
Чорніє поле, і гай, і гори.
На синє небо виходить зоря.
Ой зоре, зоре! – і сльози кануть.
Чи ти зійшла вже і на Україні!
Чи очі карі тебе шукають
На небі синім? Чи забувають?
Коли забули, бодай заснули,
Про мою доленьку щоб і не чули.

**Завдання для підготовки
учнів та студентів до участі в
мовно-літературних олімпіадах,
конкурсах**

Підписано до друку2013 р.
Формат 60х84 1/16. Папір офсетний. Гарнітура Таймс.
Друк – різнограф. Тираж 100 прим.
Зам. № 167

Видавництво КОШПО імені Василя Сухомлинського, вул. Велика Перспективна, 39/63,
Кіровоград, 25006

Віддруковано в лабораторії інформаційно-методичного забезпечення освітнього процесу
КОШПО імені Василя Сухомлинського, вул. Велика Перспективна, 39/63, Кіровоград, 25006